

148173

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

148173

**YABANCI DİL SINIFLARINDA KIZ VE ERKEK
ÖĞRENCİLERİN AYNI CİNSİYET VE AYRI CİNSİYET
GRUPLARINDA KULLANDIKLARI ETKİLEŞİM
STRATEJİLERİ**

Dudu BAL

Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yabancı Dil (İngilizce) Öğretimi Programında

Hazırlanan

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nesrin TOKSÖZ

İSTANBUL, 2004

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın amacı yabancı dil sınıflarında kız ve erkek öğrencilerin aynı cinsiyet ve ayrı cinsiyet gruplarında kullandıkları etkileşim stratejileri arasındaki ayrımları bulmaktır. Bu amaçla, dokuz aya yayılmış bir veri toplama sürecinde özel bir üniversitenin hazırlık bölümü öğrencilerinden oluşan ayrı cinsiyet ve aynı cinsiyet gruplarında ses kayıtları yapılmış ve bu gruplar video ile görüntülenmiştir. Bu verileri desteklemek için belirli sayıda öğrenciye değerlendirme sormacaları verilmiş ve bu sormacalar, ses kayıtları ve video görüntüleriyle birlikte değerlendirilmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde, problem durumu, çalışmanın amacı, çalışmanın önemi ve araştırma soruları yer almaktadır. İkinci bölümde, araştırma sorularına temel oluşturan kuramsal görüşler ve konu ile ilgili yürütülmüş olan araştırmalar üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde ise araştırmanın dayandığı yöntem ve veri toplama araçlarına ilişkin bilgi verilmiştir. Dördüncü bölüm, araştırmadan elde edilen veriler ve bu verilerin çözümlenmesine ayrılmıştır. Beşinci bölümde de elde edilen bulgular değerlendirilmiş, ulaşılan sonuçlara dayanarak araştırma soruları yanıtlanmış ve araştırmacılar ve öğretmenler için çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Çalışmanın oluşumunda büyük emeği geçen ve çalışma süresince her konuda yol göstererek destek olan, tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Sayın Nesrin TOKSÖZ'e yardımları için en derin teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca destekleri ve emekleri için Yrd. Doç. Dr. Sayın Hülya BARTU ve Dr. Sayın Aybars ERÖZDEN'e, çalışmaya katılan ve çalışmanın öznesi olan bütün öğrencilerime, sabırları ve destekleri için aileme ve emeği geçen bütün arkadaşlarıma teşekkür ederim.

ÖZET

Bu araştırma, yabancı dil sınıflarında kız ve erkek öğrencilerin aynı cinsiyet ve ayrı cinsiyet gruplarında kullandıkları etkileşim stratejileri arasında ayrımlar olup olmadığını belirlemek amacı ile yürütülmüştür.

Araştırmanın evreni İstanbul ili içinde yer alan özel bir üniversitenin hazırlık bölümü öğrencileridir. Araştırma verileri 14 erkek ve 12 kız öğrenciden oluşan 10 adet aynı ve ayrı cinsiyet grubundan elde edilmiştir. Veri toplama süreci dokuz ayda tamamlanmıştır.

Bu araştırmada niteliksel araştırma yöntemi temel alınmış ve verilerin toplanması amacı ile oluşturulan aynı ve ayrı cinsiyet gruplarında ses kayıtları yapılmıştır. Ses kayıtlarını desteklemek için bu gruplar aynı zamanda video ile de görüntülenmiştir. Öğrencilerin duygu ve düşüncülerini öğrenmek amacıyla, aynı cinsiyet ve ayrı cinsiyet gruplarında yürütülen etkinliklerden sonra 17 öğrenciye değerlendirme amaçlı sormacalar verilmiştir. Elde edilen veriler, kız ve erkek öğrencilerin aynı ve ayrı cinsiyet gruplarında kullandıkları etkileşimsel stratejileri ortaya koyacak biçimde çözümlenmiş ve bu çözümlenmeye bağlı olarak aradaki ayrımlar belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre yabancı dil sınıflarında kız ve erkek öğrencilerin aynı cinsiyet ve ayrı cinsiyet gruplarında kullandıkları etkileşimsel stratejiler arasında ayrımlar bulunmaktadır ve bu ayrımlar, öğrencilerin yabancı dil öğrenme süreçlerinde etkili olmaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak öğrencilerin yabancı dil öğrenme sürecinde gereksinimlerine göre belirlenen daha eşit olanaklara sahip olabilmeleri için yabancı dil öğretmenleri, sınıf içi etkinlikleri düzenlerken kız ve erkek öğrencilerin kullandıkları etkileşimsel stratejileri ve bunlar arasındaki ayrımları göz önünde bulundurmalıdır.

ABSTRACT

This research aims to find out if there are any differences between the interactional strategies that are used by girls and the interactional strategies that are used by boys in the same sex and mixed gender groups in foreign language classrooms.

The subjects of the research are the preparatory school students of a private university in Istanbul. Data collection has been done among 14 boys and 12 girls whose talk has been examined in 10 same sex and different sex groups. Data collection process has been completed in a nine-month period.

The method of the research is qualitative and some tape recordings have been done in the same sex and different sex groups, which were formed for data collection. To support the tape recordings, these groups have been video taped as well. 17 students were given questionnaires for evaluation in order to learn their ideas and feelings about the activities that were done in the groups. All the data have been evaluated in a way so as to describe the interactional strategies that are used by girls and boys in the same sex and different sex groups and based on this evaluation, some differences have been determined.

According to the research findings, there are some differences between the interactional strategies that are used by girls and the interactional strategies that are used boys and these differences have an effect on the students' foreign language learning process.

Depending on the research findings, it can be concluded that foreign language teachers should consider the interactional strategies that are used by girls and boys and their

differences while they are designing classroom activities because these are important for providing the students equal opportunities in their language learning process.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR.....	x
KONUŞMA ÇÖZÜMLEMESİNDE KULLANILAN İŞARETLER.....	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii

BÖLÜM I: GİRİŞ

1. 1. Problem Durumu.....	1
1. 2. Çalışmanın Amacı	4
1. 3. Çalışmanın Önemi	4
1. 4. Araştırma Soruları	5

BÖLÜM II: İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2. 1. Giriş	7
2. 2. Cinsiyet: Temel Yaklaşımlar ve Tanımlar	9
2. 3. Toplumun Dile Yansımaları	11
2. 4. Dilin Topluma Yansımaları.....	13
2. 5. Dilsel Etkileşim ve Cinsiyet	16
2.5.1. Cinsiyet ve Toplumsal Etkileşim Üzerine Dört Temel Yaklaşım.....	16
2.5.2. Cinsiyetin Dilsel Etkileşim Üzerine Etkileri	18
2.5.3. Yabancı Dil Sınıflarında Dilsel Etkileşim ve Cinsiyet	21

2. 6. İletişim Stratejileri	25
2.6.1. Etkileşimsel Stratejiler.....	28
2.6.1.1. Çelişme Durumunda Kullanılan Stratejiler	29
2.6.1.2. Hiyerarşi/ Eşitlik Kurma Stratejileri.....	30
2.6.1.3. Konu Belirleme Stratejileri.....	31
2.6.1.4. Söz Kesme Stratejileri.....	33
2.6.2. Dilsel Stratejiler	34
2.6.2.1. Dolaylı Biçimde Anlatım ve Destekleme Stratejileri.....	35
2.6.2.2. Soru Sorma Stratejileri.....	36
2.6.2.3. Tekrar Etme Yoluyla Kullanılan Stratejiler.....	38

BÖLÜM III: ARAŞTIRMA VE VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

3. 1. Giriş	39
3. 2. Niteliksel Araştırmaların Özellikleri	39
3.3. Doğal Dil Kullanımının Araştırmadaki Yeri ve Sınırlılıkları	41
3.4. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme	43
3.5. Veri Toplama Araçları	43
3.5.1. Ses kaydı	44
3.5.2. Video ile Görüntüleme	45
3.5.3. Değerlendirme Amaçlı Sormaca.....	45

BÖLÜM IV: BULGULAR ve YORUM

4.1. Ses Kayıtlarından Elde Edilen Bulgular.....	47
4.1.1. Etkileşimsel Stratejilere İlişkin Bulgular ve Yorum	47

4.1.1.1. Çelişme Durumunda Kullanılan Stratejiler	47
4.1.1.2. Hiyerarşi/Eşitlik Kurma Stratejileri.....	57
4.1.1.3. Konu Belirleme Stratejileri.....	67
4.1.1.4. Söz Kesme Stratejileri.....	77
4.1.2. Dilsel Stratejilere İlişkin Bulgular ve Yorum	
4.1.2.1. Dolaylı Biçimde Anlatım ve Destekleme Stratejileri.....	86
4.1.2.2. Soru Sorma Stratejileri.....	91
4.1.2.2. Tekrar Etme Yoluyla Kullanılan Stratejiler.....	97
4.2. Değerlendirme Amaçlı Sormacalardan Elde Edilen Bulgular	102
4.3. Video Görüntülerinden Elde Edilen Bulgular	111
BÖLÜM V : SONUÇ ve ÖNERİLER	
5.1. Bulguların Değerlendirilmesi.....	112
5.1.1. Kız öğrencilerin Aynı Cinsiyet ve Ayrı Cinsiyet Gruplarında Kullandıkları Etkileşim Stratejileri.....	112
5.1.2. Erkek öğrencilerin Aynı Cinsiyet ve Ayrı Cinsiyet Gruplarında Kullandıkları Etkileşim Stratejileri.....	114
5.1.3. Kız ve Erkek Öğrencilerin Kullandıkları Stratejiler Arasındaki Ayrılıklar.....	116
5.1.4. Kullanılan Stratejilerin Yabancı Dil Öğrenme Olanakları Açısından Değerlendirilmesi.....	118

5.2. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Öneriler	119
5.2.1. Araştırmanın Sınırlılıkları ve İleriki Araştırmalar İçin Öneriler.....	119
5.2.2. Öğretmenler İçin Öneriler	120
KAYNAKÇA	123
EK	
Ek 1 (Konuşma Çözümlemesi- Ham Veri Dizini).....	126
Ek 2 (Değerlendirme Amaçlı Sormaca).....	174
Ek 3 (Birinci Etkinlikte Kullanılan Liste).....	175
Ek 4 (İkinci Etkinlikte Kullanılan Okuma Metni)	176
Ek 5 (İkinci Etkinlikte Kullanılan Liste).....	177

KISALTMALAR

Bkz: Metin içinde ilgili sayfaya bakınız

G: Gencay isimli öğrenci

M: Metin isimli öğrenci

C: Ceyhan isimli öğrenci

E: Emir isimli öğrenci

EK: Ekin isimli öğrenci

Erh: Erhan isimli öğrenci

B: Berat isimli öğrenci

H: Hakan isimli öğrenci

Sr: Serkan isimli öğrenci

K: Kerem isimli öğrenci

U: Uğur isimli öğrenci

C: Can isimli öğrenci

A: Aygün isimli öğrenci

Sv: Seval isimli öğrenci

Kr: Kerime isimli öğrenci

Ö: Özgür isimli öğrenci

Sh: Seyhan isimli öğrenci

Ş: Şenay isimli öğrenci

D: Duygu isimli öğrenci

HL: Hale isimli öğrenci

İ: İlknur isimli öğrenci

Bn: Banu isimli öğrenci

P: Perihan isimli öğrenci

N: Nazan isimli öğrenci

KONUŞMA ÇÖZÜMLEMESİNDE KULLANILAN İŞARETLER

[] ://comfortable life [lif]	Seslendirme ile ilgili bilgi
= : he is not young= : = he can go	Söz kesme ya da bir konuşmacının sözünün hemen ardından hiç ara vermeden diğer konuşmacının söze başlaması
// : She can go// but I am not sure : // maybe you're right	Aynı anda konuşma
xxx : xxx no it's not possible	Konuşmada anlaşılamayan bölümler
Büyük harf kullanımı : I SAID THAT	Yüksek sesle söylenen bölümler
() : five minute lesson (gülerler)	Araştırmacının yorumu, eklediği açıklamalar
...	Beş saniyeden fazla olan duraklamalar

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo No	Sayfa
2.1. İletişim Stratejileri.....	28
3.1. Niteliksel Araştırmacıların Tercihleri.....	40
4.1. Değerlendirme Amaçlı Sormaca- Erkek Öğrenciler.....	105
4.2. Değerlendirme Amaçlı Sormaca- Kız Öğrenciler.....	108

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bir yüksek lisans tezi olarak bu çalışmada, yabancı dil sınıflarında kız ve erkek öğrencilerin aynı cinsiyet ve ayrı cinsiyet gruplarında kullandıkları etkileşim stratejileri incelenmektedir.

Bu bölümde, araştırmanın problem durumu, amacı, önemi ve araştırma soruları yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Dil ve cinsiyet arasındaki diyalektik ilişki pek çok sosyal bilimci özellikle de dilbilimciler tarafından son yıllarda ilgi çekici bir konu olarak araştırılmıştır. Elde edilen bulgular düzeyinde ayrı kuramsal altyapılarla değişik yaklaşımlara yol açan açıklamalar ortaya atılmıştır. Özellikle Avrupa'da ve Amerika'da yapılan araştırmalar, oldukça coşku verici düzeyde bir ilerleme kaydetse de Türkiye'de bu konuda yapılmış araştırmaların azlığı, kadın hareketinin bağımsız bir biçimde ancak 80'lerden sonra tartışılmaya başlanması ve kadın akademisyenlerin sayısının bu tarihlerden önceki azlığıyla açıklanabilir. Bu konuda Türkiye'de yapılmış olan araştırmaların çoğu da yabancı dillerde yazılmıştır. Bu nedenle sadece yabancı dil bilenlerin faydalanabileceği kaynaklardır.

Yabancı dil öğrenimi açısından dilsel etkileşim oldukça önemlidir. Son otuz yıldır özellikle dilin kullanım yönüne vurgu yapan iletişimsel yöntemler yaygınlık kazanmıştır. Bundan dolayı dilsel iletişimi etkileyen faktörlerle ilgili araştırmalara daha çok ihtiyaç duyulmaktadır.

Ancak 1970'lere kadar, dil ve cinsiyet üzerine yapılan araştırmalar daha çok konuyu dilsel boyutta ele almıştır. 1970'lerden sonra ise söylem düzeyindeki araştırmalar daha hız kazanmıştır ve 1990'lara gelene kadar geçen sürede kadın ve erkek dili ile ilgili çeşitli tartışmalar yapılmış ve farklı teoriler ortaya atılmıştır (Wodak 1997; Cameron 1997; LaFrance 2001). Bu tartışmalar, konuyu oldukça zenginleştirmekle birlikte yabancı dil sınıflarındaki etkileşim üzerine fazla yoğunlaşmamıştır ve bu nedenle günümüzde " 'yabancıdil sınıflarında cinsiyet' konusu, öğretmenler için 'he' zamirinin kullanımı konusunda ya da kitapların cinsiyetçi olduğu Őikayetlerinin ötesinde bir Şey ağrıştırmayabilir. Ancak daha yakından bir inceleme, cinsiyetin kullanılan materyaller dışında da etkili olduğunu göstermektedir. İngilizce dilinin kendisi, öğrenme süreçlerini de içeren sınıf içi süreçler, ğretmen-ğrenci etkileşimi ve ğrenci-ğrenci etkileşiminde de cinsiyet önemli rol oynamaktadır" (Sunderland 1992: 81).

Tarihsel olarak bakıldığında, mer Demircan (1988, alıntı Demircan 1988: 46), Cumhuriyet öncesinde yabancı dil öğretimini iki döneme ayırmıştır: mektepler öncesi dönem ve mektepler dönemi. Türkiye'de kız öğrenciler ancak mektepler dönemi olarak adlandırılan 1773 yılından sonra bu ğretim kurumlarına alınmıştır. Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte bu süreç hız kazanmıştır.

Günümüzde ise kız öğrencilerin gelişimi ile ilgili araştırmalar genel olarak, onların niversite giriş sınavında aldıkları puanlar ya da yabancı dil ders notları gibi ölçütlerle değerlendirilmektedir örneğin "eğitimde cinsiyet eşitsizlikleriyle ilgili konular daha çok kızların ve erkeklerin ders seçimi, değişik derslerdeki performansları ya da seçtikleri kariyer gibi sonuç odaklı konulardır" (Swann 1992: 2). Oysa toplum içerisinde genellikle aşağı rollerde bulunan kadınların eğitim sürecinde yaşadıkları, daha niteliksel araştırmalarla açığa çıkabilir.

Cinsiyet, dil ve iletişim üzerine yapılan çalışmalar genellikle şu üç soruyu aydınlatmaya çalışmaktadır:

- Kadın ve erkeğin dil kullanımında ayrılıklar var mıdır?
- Dil, cinsiyet eşitsizliğini nasıl yansıtmakta ve desteklemektedir?
- Cinsiyetçi dil nasıl değiştirilebilir?

(Crawford 2001: 228)

Yabancı dil sınıflarında dilsel etkileşim ve cinsiyet üzerine yapılan çalışmalar, bu soruların cevaplanmasında ve toplumda var olan dil kullanımları ve sosyal yapı hakkında aydınlatıcı olabilir. Başka bir deyişle bulguların, daha geniş ölçekte değerlendirilmesi zorunludur. Bu da bulguların sadece sınıflandırılmasından öte bir anlam taşır çünkü “feminist bakış açısına göre, kadın- erkek ayrılıkları, ancak daha büyük bir resmin parçası olarak ilgi çekicidir ve bunlar, sadece sınıflandırmaktan çok, teorize edilmelidir” (Cameron 1997: 21).

Çalışmanın içinde yer aldığı alanı ve problem durumunu tanımlarken, feminist dilbilimden de söz etmek yerinde olacaktır. Feminist dilbilim çalışmaları, dilbilime bağlı olarak yürütülmektedir ancak amaçları ve yöntemi nedeniyle kimi araştırmacılar tarafından ayrı bir bakış açısı olarak değerlendirilmektedir örneğin “feministler tarafından dil, hiçbir zaman ayrı bir sistem olarak ve konuşma da ayrı bir teknik olarak görülmemiştir. Feminist dilbilim temsilcilerinin, cinsiyet ve dil arasındaki bağı araştırmada “saf bilimsel” bir ilgileri yoktur, yani bu bağlantıyı tanımlarken aslında ilişkiyi değerlendirmekle uğraşmaktadırlar. Feminist dilbilim, dilbilimin partizan bir halidir. Analiz etmenin ötesine gider. Değişme için somut önermeler üretir ve sosyopolitik çıkarımlarda bulunur” (Wodak 1997: 8). Marlis Hellinger’e göre (1990, alıntı Wodak 1997: 8), temelde dil ve toplumsal cinsiyet arasındaki

ilişkiyi analiz eden feminist dilbilim, aşağıdaki üç bakış açısıyla diğer tüm disiplinlerden ayrılmaktadır:

- Feminist dilbilim, kadın ve erkek dilbilimsel davranışları ve kadın ve erkek kavramlarıyla ilişkili olan dilbilimsel fenomeni kendi düşüncesinin merkezine yerleştirir.
- Feminist dilbilim, dil sistemleri ve dil kullanımı alanlarındaki kişiye-dayalı asimetrikleri, kadınlara karşı dilsel ayrımcılığın (cinsiyetçilik) bir ifadesi olarak yorumlar ve bunları direkt olarak toplumsal ayrımcılık alanıyla ilişkilendirir. Geleneksel çalışmalar, genellikle tarifleyici sonuçlarla yetinirler.
- Feminist dilbilim, fenomeni verildiği gibi kabul etmez. Kadın ve erkeğe dilsel olarak eşit davranılması ilkesiyle uyum içinde, çeşitli alternatifler arar. Egemen dil kriterlerini ve anlayışlarını eleştirerek açıkça politik hedefler güder ve toplumda bütünsel bir değişimin parçası olarak bir dilsel değişimi savunur.

Bu çalışmada cinsiyet konusunu ele alındığından, feminist dilbilimin yukarıda sıralanan özelliklerine uygun yöntemler kullanılacaktır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, dil ve cinsiyet arasındaki ilişki üzerine varolan geçmiş araştırma ve tartışmaları dil kullanımı ve etkileşim düzeyinde genişletmektir. Bu nedenle yabancı dil sınıflarında aynı cinsiyet ve aynı cinsiyet gruplarındaki kız ve erkek öğrencilerin kullandıkları etkileşim stratejileri arasında ayrımlar olup olmadığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışma, sınıf içi grup etkinliklerindeki yabancı dil kullanımı üzerinde cinsiyetin nasıl bir rol oynadığını anlamaya ilişkin bir katkıda bulunmayı öngörmektedir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular yabancı dil sınıflarına yönelik kimi öneriler ve değişiklikler düzeyinde değerlendirilmiştir.

1.3. Çalışmanın Önemi:

Yabancı dil sınıflarında cinsiyetin rolü üzerine yapılmış olan araştırmalar Türkiye’de özellikle dilin yapısı ya da sınıf içinde kullanılan materyaller ile ilgilidir. İletişim boyutundaki ayrılıklar ise çok fazla araştırma konusu yapılmamıştır. Ayrıca yapılmış olan sınırlı sayıdaki araştırma da yabancı dillerde yazılmıştır. Bu nedenle de bu dile hakim olmayanların anlamaları ve bu araştırmalardan yararlanmaları mümkün değildir. Bu çalışma böyle bir boşluğu doldurma açısından önemlidir.

Yapılmış olan araştırma aynı zamanda, yabancı dil öğrenimini etkileyen unsurların anlaşılması açısından da önemlidir çünkü “cinsiyetin de içinde olduğu bu unsurlar yabancı dil öğrenimini ve öğretimini ne dereceye kadar etkilediğini bilmek, bize yabancı dil öğretmenlerinin dil öğrenimini daha etkili hale getirebilecekleri bir takım yollar sunabilir” (Shehadeh 1999: 256).

Araştırmanın başka bir önemi ise, elde edilen bulguların toplumdaki dil kullanımı ve sosyal yapı açısından da aydınlatıcı olmasıdır. Çünkü dille ilgili bütün araştırmalar dolaysız bir biçimde toplumla da ilgilidir. “Dil, düşünce biçimimizin, sosyal gruplarımızı ve kimliklerimizi oluşturma biçimimizin, dünyayı algılama ve sosyal ilişkiler, politik sistemler kurma biçimimizin özünde vardır” (Sellers 1991: 2). Bu sebeple dilde ve dilsel etkileşimde önerilecek olan değişiklikler direkt olarak toplumu da ilgilendirmektedir.

1.4. Araştırma Soruları

Bu çalışma şu sorulara yanıt aramaktadır:

- Yabancı dil öğrenirken kız ve erkek öğrenciler arasında etkileşim stratejileri açıdan ayrılıklar var mıdır?
- Eğer ayrılıklar var ise bunlar yabancı dil öğrenme olanaklarını nasıl etkilemektedir?

Birinci soru, araştırmanın temelini oluşturduğundan bulgular ve yorum b6l6m6nde incelenecek ve buna ilişkin bulgular sonuç b6l6m6nde sıralanacaktır. İkinci soru ise, birinci sorunun bulgularına bağlı olarak değerlendirilecek ve bu değerlendirmelerden hareketle yabancı dil sınıflarına y6nelik çeşitli 6nerilerde bulunulacaktır.

Bu araştırma sorularına dayanak oluşturan kuramsal tartişmalar ve konu ile ilgili y6r6t6lm6ř olan araştırmalar, bir sonraki b6l6mde yer almaktadır.

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Giriş

Erkek-kadın dili ile ilgili araştırmaların kaynağında özellikle 1960'lardaki ilk dalga feminist hareket vardır. Bu dönemde dil, kadınların bastırılmasının bir kanıtı ve kaynağı olarak görülmeye başlanmıştır. Toplum dilbilim ve söylem çözümlemesi alanında cinsiyetin ele alınması ise 1970'lere denk düşmektedir (Wodak 1997; Cameron 1997). Bu konuda yapılan araştırmalar sadece yetersiz değil aynı zamanda, kimi zaman erkek- egemen toplumun bir doğrulaması tehlikesine düşerek, toplumda varolan yarguların yansımalarını taşımıştır. Cheri Kramarae'nin de (1981, alıntı Kramarae 1981:vi) belirttiği gibi “sosyal bilimlerdeki araştırmalar, kişiden bağımsız, apolitik ve olgusal değil ancak yorumlanabilirlerdir”. Bir sosyal bilimler araştırması, içinde bulunduğu zaman ve toplumsal yapıdan ayrı tutulamaz. Bu nedenle, “kadınların aşağı toplumsal rolleri de dahil olmak üzere, toplumdaki egemen değerleri doğrulayarak bu değerleri desteklemek, bilim için alışılmış bir şeydir” (Kramarae; 1981: vi).

Genellikle tarafsız olduğu düşünülen bilim, aslında özellikle de sosyal bilimlerde tam olarak tarafsız olmayabilir. Araştırmacının kendi bireysel görüşleri, ulaşmak istediği sonuç, araştırmanın yöntemi ve kullanılan deneklerin seçimi, araştırmanın sonucunu ve bu sonuçlardan çıkarılacak olan değerlendirmeleri etkileyebilir. Dale Spender'a göre de (1980, alıntı Spender 1980:12) “dil kullanımında cinsiyet farkları üzerine yapılan araştırmalar çok sık olarak erkek üstünlüğünü desteklemiş ve bu erkek üstünlüğüne dayalı mekanizmalar, cinsiyetçilik ve dil üzerine yapılmış araştırmalarda çok nadiren görülmüştür. Ancak araştırma

da toplumsal bir üründür ve bu yüzden erkek egemen bir toplumun, erkek egemen görüşlere bağlı araştırmalar düzenlemesi şaşırtıcı değildir”.

Bütün bunların ışığında “bu geniş literatüre karşı eleştirel bir yaklaşım geliştirmek gereklidir. Kadınlar ve erkeklerle ilgili değişik zamanlarda, değişik koşullarda ve tamamen farklı örneklemlerle ve cinsiyet üzerine farklı üstü kapalı ideolojilere dayalı ortaya atılmış bütün iddialar dikkatli bir şekilde incelenmeli ve sosyal bilimlerde cinsiyet araştırmalarının gelişimine bağlı olarak ele alınmalıdır” (Wodak 1997: 1). Cinsiyet ve dil üzerine yapılmış olan çağdaş araştırmalar, bu erkek üstünlüğüne dayalı bakış açısını değiştirerek, konuya aşağı toplumsal rollere sahip, genellikle erkek normlarına göre şekillendirilmiş olan kadınların bakış açısını getirmeye çalışmıştır. Bugün, cinsiyetçilikten ve dilin bunda oynadığı rolden söz ediyorsak ve bu konuyu sosyal bilimler içerisinde bir alan olarak kabul ediyorsak bunu özellikle de kadın araştırmacıların erkek egemen bakış açısının dışında gerçekleştirdikleri araştırmalara borçluyuz. Ancak bu araştırmalar yapılırken, kadınların da kendi aralarında çeşitli ayrı yaklaşımlara sahip olması çok doğal bir süreçtir. Bu ayrı yaklaşımlar, temelinde kadının toplumsal rollerini sorguladığından ve dili bu anlamda ele aldığından, bu ortak paydada bir çelişkiden çok, bir zenginliğin göstergesi olarak karşılanmalıdır. Bu çalışmanın amacı da zaten zengin olan bu tartışmalara etkileşim konusunda bir katkıda bulunmak ve özellikle de Türkiye’de bu konudaki araştırmaların biraz daha gelişmesini sağlamaktır. Bu noktada, öncelikle biyolojik cinsiyet (sex) ve toplumsal olarak kazanılan cinsiyet (gender) arasındaki ayrımı ve bu konuda araştırmacıların geliştirmiş olduğu değişik yaklaşımları incelemek yerinde olacaktır.

2.2. Cinsiyet: Temel Yaklaşımlar ve Tanımlar

Cinsiyet ve dil arasındaki ilişki üzerine yapılan tartışmalarda, cinsiyet, toplumsal bir kimlik göstergesi olarak ele alınmıştır. İngilizce’de “sex” sözcüğü, biyolojik cinsiyet, “gender” sözcüğü ise, toplumsal kimliğin göstergesi sayılan cinsiyet karşılığında kullanılmaktadır. Ancak, dil ve cinsiyet tartışmasının başlangıç noktasında genellikle kabul edilen ve bu konudaki araştırmalarda öncelikle tanımlama ihtiyacı duyulan toplumsal cinsiyet ve biyolojik cinsiyet ayrımı, Türkçe’de ayrı ayrı kelimeler doğurmamıştır. Sözcüklerin, gereksinimlerden ve toplumsal gerçekliklerden doğduğu düşünüldüğünde, Türkiye’de tartışmanın henüz ne kadar yeni olduğu, bu örnekle daha da belirginleşmektedir. Bu nedenle, bu çalışmada, İngilizce’deki “sex” sözcüğünün karşılığı olarak biyolojik cinsiyet, “gender” sözcüğünün karşılığı olarak da, tek bir kelime olmadığı için, toplumsal cinsiyet kelimeleri kullanılacaktır.

En genel anlamıyla biyolojik cinsiyet, erkek ve kadın arasındaki biyolojik ya da anatomik ayrılıklardır. Toplumsal cinsiyet ise, daha çok toplumsal etkenlere bağlı olarak kadın ve erkek arasında beliren ayrılıklardır. Toplumdilbilim çalışmalarında söz konusu olan, toplumsal cinsiyettir. Bu alanda yapılan araştırmalarda, biyolojik ve toplumsal cinsiyet ayrılığının önemle vurgulanmasının temelindeki düşünce, biyolojik ayrılıkların değiştirilemez ; toplumsal ayrılıkların ise değiştirilebilir olmasıdır. Aslında bunların arasındaki ayırım, görüldüğü kadar açık değildir ve bu konuda da ayrı yaklaşımlar bulunmaktadır.

Biyolojik cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki ilişkiye yönelik, temel olarak üç yaklaşımdan sözedilebilir. Birinci yaklaşıma göre toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetin bir yansımasıdır; yani “bu bağlamda toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetin, toplumsal

davranışlara tercümesidir” (Cameron 1997: 23). Bu yaklaşıma göre örneğin, kadınların daha çok duygusallık göstermesi, toplumsal olarak öğrenilmiş bir davranış olsa da zaten onlarda doğuştan varolan bir eğilimin, toplumsal olarak pekiştirilmesiyle ortaya çıkmaktadır.

İkinci yaklaşıma göre, “...toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyeti sembolize eder. Toplumsal cinsiyet kimliği, bu bağlamda, ‘kadınlar’ ya da ‘erkekler’ grubunun bir üyesi olarak yaşamanın - kültürel beklentilere uyum sağlamak için belirli ‘toplumsal cinsiyet rolleri’ üstlenmenin, toplu sosyal deneyimine dayalıdır” (Cameron 1997: 23). Bu durumda toplumsal cinsiyet, doğrudan biyolojik cinsiyet tarafından değil, toplumsal deneyimler tarafından belirlenir ve Lewontin’in (1982, alıntı Wodak 1997: 4) vurguladığı gibi “biyolojik ayrılıklar, toplumsal rollerdeki ayrılıkların nedeni değil yalnızca simgesi olmuşlardır”.

Üçüncü yaklaşıma göre ise toplumsal cinsiyet gibi biyolojik cinsiyet de toplumsal bir sınıflamanın ürünüdür ve bu yaklaşıma göre toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyeti belirler. Deborah Cameron (1997, alıntı Cameron 1997: 24) bu düşünceyi çok ilginç bir örnekle açıklamaktadır: “Hiçbir toplum kan grubuna göre düzenlenmemiştir ve bu yüzden ‘O grubu insanlar’ı doğal bir tür olarak kabul etmeyiz- halbuki tamamen biyolojik anlamda bu ‘tür’ü tanımlamak, sınıfları ya da ırkları tanımlamaktan daha kolaydır”. Bütün toplumsal sınıflamalar, belirli bir gereksinime hizmet etmektedir. Kan grubu da cinsiyet gibi biyolojik bir özellik olmasına karşın, toplumda, ‘kadınlar’ ve ‘erkekler’ diye varolan sınıflama, kan grubuna göre yapılan sınıflamadan daha belirgin ve önemlidir. Kadınlar, doğal bir tür olarak kabul edilmekte ancak A grubu ya da B grubu insanlar doğal ve birbirinden ayrı türler olarak algılanmamaktadır. O zaman ‘kadınlar’ ve ‘erkekler’ gibi bir sınıflama oldukça yapay bir sınıflamadır.

Cinsiyet üzerine tüm bu yaklaşımların ışığında, toplumsal cinsiyet, dil tarafından nasıl oluşturulmaktadır? Dil toplumun bir yansıması mıdır yoksa tam tersine toplumu şekillendiren araçlardan birimidir? Bu soruları tartışmak için aşağıdaki bölümde öncelikle toplumun dile yansımaları ve daha sonra da dilin topluma yansımaları ele alınacaktır.

2.3. Toplumun Dile Yansımaları

Dilsel etkileşim, içinde yer aldığı toplumdan ve zamandan ayrı düşünülemez. Dille ilgili yapılan çalışmalar topluma ve toplumla ilgili yapılan araştırmalar da dile değinmek zorundadır. Bu çalışmada da temel olarak cinsiyet ve dil kullanımı arasındaki ilişki incelendiğinden, öncelikle, toplum ve dil arasındaki ilişki üzerine yapılmış olan tartışmalara değinmek yerinde olacaktır.

Dil kullanımı ile toplumsal yapı arasında iki yönlü bir ilişkiden söz edilebilir. Ünlü psikolog Lacan, “insan, dil tarafından şekillendirilir” demektedir (Kramarae 1981:67). Ancak, dili şekillendiren de yine insandır. Dilde toplumun yansımalarını görmek ne kadar mümkünse, toplumda da dilin yansımalarını görmek o kadar mümkündür. Öncelikle, toplum dili nasıl oluşturmaktadır?

“Dil, toplumsallaşmanın bir aracıdır. Özellikle bir çocuk, kendi kültürünün dilini öğrenirken, aynı zamanda bu kültürün bir üyesi olarak düşünmeyi ve davranmayı da öğrenir” (Renzetti ve Curran 1992: 102). Toplumun değer yargıları, beklentileri ve cinsel kimliklere uygun davranışlar temel olarak dil yoluyla aktarılır. Bu nedenle de dili inceleme yoluyla, “toplumsal organizasyon, konuşmacıların hiyerarşik organizasyonu ve üstünlük kurmak ya da grup dayanışması oluşturmak için kullanılan dil stratejileri” ile ilgili bilgi edinilebilir (Kramarae 1981:xv).

Söylem çözümlemesi ve dilsel etkileşimin önem kazandığı 1970'lere kadar dil, kadınların toplumsal yapıdaki aşağı rollerinin bir yansıması ve kanıtı olarak incelenmiş ve özellikle de sözcük boyutunda önemli araştırmalar yapılmıştır çünkü "dil yapısındaki cinsiyetçiliğin çoğunluğu, sözcük üzerinedir"(Mc-Connell-Ginet 1980: 5).

Öncelikle, erkekler için kullanılan bir çok sözcük, olumlu bir yargı taşıırken, kadınlar için kullanılanlar değersizleştirilmiştir. Örneğin, Türkçe'de kullanılan "cici" sıfatı, genellikle kadınları ya da kız çocukları betimlemektedir ve kullanılan için "sevimsizlik, saflık, uyumluluk" anlamları taşımaktadır. Cici bir çocuğun, fazla yaramazlık yaptığı ya da saldırgan davrandığı, atik olduğu düşünülmez. "Arslan" sıfatı ise genellikle erkekleri ya da erkek çocukları betimlemektedir ve bu sıfat toplumda kabul gören "gücü, iktidarı ve atikliği" içinde taşır.

Bu tür örnekleri İngilizceden de vermek olasıdır. Örneğin, evlenmemiş erkekleri nitelemek için kullanılan "bachelor" sözcüğü, bir kadın için kullanıldığında olumsuz bir anlam taşımazken, evlenmemiş kadınları nitelemek için kullanılan "spinster" sözcüğü, bir erkek için kullanıldığında, ayrıntılara takılan, sinirli bir kişi anlamını kazanmaktadır (Schulz 1990: 135). Başka bir deyişle, kadınları tanımlayan sıfatlar, erkekler için kullanıldığında olumsuz bir anlam kazanabilmektedir. Yine Türkçe'de "erkek gibi kadın" genelde kadınları öven bir sözken, "kadın gibi erkek", eşcinselliği çağrıştıran, olumsuz bir sıfat olarak kullanılmaktadır.

Sözcük düzeyinin dışında, toplum yapısının ve toplumdaki cinsiyetçi yaklaşımların bir yansıması da kadınların kullandıkları dilin niteliği ile ilgili yargılardır. Örneğin, kadınların dil

kullanımının, güç ve otoriteden yoksun olduğu yaygın kanısı da yine toplum yapısının bir değerlendirmesiyle açıklanabilir. “Eşitsizlik ve ayrımcılık ile öncelenen ve bir ‘lider’ kavramı (ve ‘onu takip eden’ kavramı) üzerine kurulmuş olan hiyerarşik bir toplumda kadınların dilinin yetkeden, güçten, etkililikten, ve ikna edicilikten uzak olduğunun düşünülmesi bir rastlantı değildir” (Spender 1980:10).

Kadınların genelde sessiz ve kendilerini ifade etmekten uzak oldukları yargısı da toplum yapısı ile açıklanabilir. Edwin Ardener’e göre (1975, alıntı Kramarae 1981:1) “Toplumsal hiyerarşide üstte olan gruplar, o toplumdaki egemen iletişim sistemini büyük ölçüde belirler. Alt gruplar, (kadınlar ve çocuklar gibi) ‘sessiz’leştirilir”.

Aslında dil kullanımındaki ayrılıklar toplumun bir yansımasıysa, bunların özel olarak da toplumdaki iş bölümünden kaynaklandığı söylenebilir çünkü “erkeklerin yürüttükleri etkinliklere daha fazla değer veren iş bölümü, kadınların ve erkeklerin değişik kaynaklara ve ayrı düzeyde güce sahip olmaları ve bu nedenle de amaçlarına ulaşmak için ayrı stratejiler kullanmaları anlamına gelir”(Kramarae 1981: 118).

Toplumdan yola çıkarak dilin değerlendirilmesi oldukça önemli bir konudur ancak dilin toplumu ve toplumsal cinsiyeti nasıl belirlediği konusu da onun kadar dikkate değerdir.

2.4. Dilin Topluma Yansımaları

Yüzyılımızda dil, artık yalnızca bir iletişim aracı olarak görülmemekte, bundan başka işlevlere sahip olduğu da vurgulanmaktadır. Bir bakıma toplumu yönlendirmek, ve böylelikle bir düşünce sistemi oluşturarak, toplumsal yapıyı biçimlendirmek, denetlemek gibi özellikler kazanmaktadır örneğin “söz, özgürleştirici olması düşünülen, karanlıkta kalmış alanları

aydınlatan söz, artık bilmek isteyen bir otoriteden ya da uzmanlardan bağımsız olarak, denetleme işini kendi başına yerine getirir. Bu, Batı’da Foucault’un kaydettiği tarihin en ileri aşamasına -kışkırtılmış, merkezsiz bir sözün hakimiyetine- denk düşer”(Gürbilek 1993: 43).

Dilin bireylerin toplumsallaşmasında çok önemli bir rol oynadığı ve toplumun değer yargılarını bireylere aktarmada bir araç olduğu doğrudur ancak dil diğer yandan da “tarafsız değildir. Sadece fikirleri taşıyan bir araç da değildir. Bu fikirlere şekil veren kendisidir ve aslında dil, düşünce etkinliklerinin programıdır”(Spender 1980:138). Bu yüzden dil, yalnızca düşünceleri taşımaz; onların oluşumuna da bizzat katkıda bulunur ve böylelikle “sürekli söylediğimiz şey, artık, gördüğümüz şey olur”(Poynton 1989:13)

Bu durumda dil, gerçekliğin de oluşumuna katkıda bulunur. Dilde karşılığı olmayan şeylerin gerçekliğinden söz etmek zordur. Bu uzun tartışma, araştırmanın sınırları içerisinde çok fazla yer almayacaktır ancak dilsel etkileşimin, bireyin cinsel kimliğini oluşturmada nasıl bir etkisi olduğunu görmek için, önce dilin bireyin ve toplumun biçimlendirilmesinde nasıl bir etkisi olabileceğini görmek önemlidir.

“Bir çok insan toplumsal gerçekliği algılayış biçimimizin sahip olduğumuz dil tarafından şekillendirildiğini tartışmıştır: Dilin olanaklı kılmadığı kavramları duyamaz, göremez ya da düşünemeyiz” (Kramarae 1980: 61). Bu kavramları belirleyen de adlandırma sürecini yürütenlerdir. Adı olmayan bir varlığın ya da duygunun var olduğunu kabul etmek güçtür. Bu adlandırma süreci, temel olarak, toplumdaki iş bölümü açısından geçmişte kamusal alana egemen olan erkekler tarafından yürütülmüştür.

Kadınlar bu süreçte “tanımlayan” olmaktan çok “tanımlanan” olarak kalmışlardır. Feminist bir teolojist olan Mary Daly (1973, alıntı Kramarae 1981: 27) “kadınların isim verme gücünün, onlardan çalınmış olduğu gerçeğini görmek gerektiğini, kadınların kendilerini, dünyayı ya da Tanrı’yı tanımlamakta özgür olamadığını” dile getirir. Kadınların, tanımlama sürecinden uzak kalmasıyla, yaşadıkları bazı deneyimler de adsız kalmıştır. Adsız kalmaları demek, gerçek olarak da kabul edilmemeleri demektir. Örneğin, “cinsiyetçi” sözcüğü, kadınların işyerlerindeki deneyimlerini paylaşmaları yoluyla ortaya attıkları ve bugün dil kullanımında yerini almış olan bir sözcüktür. Bu sözcük ortaya atılmadan önce, kadınların bu deneyimi, tartışmadan bile uzaktı. Bu sözcüğün varlığı, kadınların işyerlerinde yaşadıkları deneyimlerin de varlığını doğruladı. Ancak şu anda dilde “cinsiyetçi olmayan” anlamını taşıyacak bir kelime yoktur ve bu yüzden de bunun yerine “eşitlikçi, adil, yansız” gibi, bu sözcükle anlatılanı tam olarak dile getirmeyen kelimeler kullanılmaktadır. Bu adlandırma ve gerçeklik sorununa Chris Kramarae’nin (1980, alıntı Kramarae 1980: 7-8) vermiş olduğu örnek gerçekten de dikkate değerdir:

Kadın ve kocası, ev dışında tam zamanlı bir işte çalışıyorlar ve her ikisi de genellikle eve hemen hemen aynı zamanda varıyorlar. Kadın, akşam yemeği hazırlama işini kocasıyla paylaşmak istiyor ancak çoğunlukla iş kadına düşüyor. Adam sık sık kadına şu sözleri söylüyor “akşam yemeğini hazırlamayı gerçekten isterim ama sen benden çok daha iyi yapıyorsun”. Bu iltifatı duymaktan mutlu olan kadın kendini mutfakta bulduğu her an anlıyor ki adam kadının tek bir kelimeyle tanımlayamadığı bir dilsel strateji kullanıyor ve kadın bunu tanımlayamadığı için de adama anlatmakta zorlanıyor.

Bu örnekten de anlaşılabilceği gibi, kadınlar, adlandıramadıkları deneyimlerini, dile getirmekte, tartışmakta zorlanmaktadırlar. Dilde yeri olmayanın, toplumsal tartışmada da yeri yoktur. Bu yüzden toplumsal hiyerarşide alt sıralarda olanların, dili şimdiden değiştirmek için önemli bir nedenleri vardır çünkü dil, sadece toplumdan kaynaklı olarak değişmez ancak tam tersine, dil, kendi başına toplumsal yapıyı etkileyebilir. Bu, yalnızca kelime düzeyinde değil,

dil kullanımı konusunda da geçerlidir çünkü dil kullanımının kuralları ya da başka bir deyişle etkileşimin kuralları da yine üst gruplar tarafından belirlenmektedir.

Dil ve cinsiyet arasındaki ilişki incelendiğinde de bazı ayrı yaklaşımların yapılmış olan araştırmaları tarihsel olarak etkilediği görülebilir. Aşağıdaki bölümde bir alt başlık olarak, bu ayrı araştırmaların ve yaklaşımların gelişimi incelenecektir.

2.5. Dilsel Etkileşim ve Cinsiyet

2.5.1. Cinsiyet ve Toplumsal Etkileşim Üzerine Dört Temel Yaklaşım

Cinsiyet ve toplumsal etkileşim üzerine yapılan çalışmalarda oldukça çeşitli yaklaşım biçimleri etkili olmuştur. Ancak 1970'lerden sonra bu yaklaşımlardan üç tanesi en çok yaygınlık kazananlardır. Bunlar, *yetersizlik modeli*, *kültürel ayrılık modeli* ve *üstünlük modeli*'dir.

Yetersizlik modeli, en çok Lakoff'un çalışmalarında göze çarpan bir yaklaşımdır (Cameron:1995;Lafrance:2001). Bu yaklaşıma göre, kadınların iletişim tarzı, erkeklere kıyasla problemlidir ve kadınların etkileşim tarzının, bazı açılardan eksik olduğu ileri sürülür. Böylelikle "kadınlar, cinsiyete bağlı toplumsallaşmalarının sonucu olarak dezavantajlı konuşmacılar olarak kabul edilir"(Cameron 1997: 33). Bu bakış açısı özellikle 1970'lerde ortaya çıkmıştır ve uzun yıllar da bazı araştırmalarda etkisini sürdürmüştür. Bu modele göre kadınların konuşma biçimleri, aslında erkek ölçütlerine göre değerlendirilmektedir.

Hemen hemen aynı yıllarda bazı araştırmacılar, yetersizlik modelinin, bir cinsiyetin iletişim tarzını problemlili gören yaklaşımına karşı çıkararak, kadınların konuşma biçimlerinin erkeklerinkine göre yetersiz değil, yalnızca onlarınkinden değişik olduğunu savunmuşlardır.

Kültürel ayrılık kuramının en belirgin örnekleri Deborah Tannen'in çalışmalarında bulunabilir (Cameron:1995; Lafrance:2001). Bu yaklaşıma göre, çocukluk ve gençliklerinde değişik biçimlerde toplumsallaşan kadın ve erkek, bu toplumsallaşmanın sonucu olarak da ayrı konuşma biçimleri geliştirirler. Bu yüzden de bir cinsiyetin iletişim biçimlerinin ötekinden daha iyi ya da daha doğru olduğu söylenemez. Bunlar sadece birbirinden ayrıdır.

Üçüncü model olan üstünlük kuramı ise sorunu daha çok etnometodolojik bir çerçeve içinde ele almaktadır. Bu modele göre, kültürel ayrılık kuramı, kadın ve erkek arasındaki iletişim ayrılıklarını açıklamakta yetersizdir. İki cinsiyet arasındaki ayrılıklar, yalnızca kadın ve erkeğin değişik kültürlere sahip olmaları ya da değişik etkileşim biçimleri öğrenmiş olmalarıyla açıklanamaz. Bu açıklama, aslında toplumun kendisinde saklıdır. Toplumda varolan kadın ve erkek arasındaki güç ayrılığı incelendiğinde, iki cinsiyetin iletişim biçimlerindeki ayrılıkların da aslında erkeklerin kadınlardan daha üst konumda olmalarından kaynaklandığı görülecektir. Bir bakıma, erkeğin toplumdaki üstün gücü, dil kullanımı ve iletişim biçimine de yansımakta ve hatta bu yolla meşrulaştırılmaktadır. Bu tür bir bakış açısının örnekleri de yakın zamanlarda Chris Kramarae'nin çalışmalarında (1980; 1981)görülebilir.

Kronolojik olarak bu üç modelin önemli ölçüde örtüştüğü söylenebilirse de, 1980'ler boyunca, yetersizlik ve üstünlük modellerinin yerine, ayrılık modelinin öne çıktığı söylenebilir (Cameron 1997: 33). 1990'lara gelindiğinde ise, bu üç modelin de bir eleştirisiyle beraber yeni yönelimler söz konusu olmuştur. Genel olarak en çok göze çarpan yaklaşım biçimi ise 'eylem kuramı' (performative perspective) ya da 'işlevsel kuram'(functional theory)'dır. Söylem çözümlemesinde yer alan söz-eylem kuramına benzerlik gösteren bu bakış açısına göre toplumsal cinsiyet, bir anda ya da çoğunlukla ilk

toplumsallaşma dönemlerinde kazanılmış, biriktirilmiş, ezberlenmiş otomatik davranış biçimleriyle ortaya çıkmaz. Başka bir deyişle, toplumsal cinsiyet sabit değildir ve etkileşim yoluyla sürekli olarak oluşturulur ve yeniden üretilir (Cameron 1997; Lafrance 2001; Wodak 1997).

Bu yaklaşımda söz konusu olan düşünce, insanların belirli, sınıflandırılmış erkek ve kadın davranışlarını yansıtmaktan öte, günlük pratikte, bu davranışları sürekli olarak meydana getirmeleridir. Bu nedenle bir cinsiyete sahip olmaktan çok, bir cinsiyeti oluşturmaktan söz edilebilir. Bu yeni bakış açısıyla yapılan değerlendirmelerde, öteki üç yaklaşımdan ayrı olarak, konuşma çözümlenmeleri ve toplumsal etkileşim, erkek dili ve kadın diline ilişkin sınıflandırmalar yapmaktan daha fazla bir anlam kazanmaktadır. Çünkü bu kurama göre, etkileşim biçimleri, sadece cinsiyetin bir yansıması değil, aynı zamanda onu oluşturan şeydir.

2.5.2. Cinsiyetin Dilsel Etkileşim Üzerine Etkileri

Günlük yaşamda değişik etkileşim durumlarında ve değişik kişilerle sürekli olarak kurulan iletişim biçimleri, erkek ve kadın kimliğinin oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle günlük konuşma davranışlarının incelenmesi, kadın ve erkek kimliğinin nasıl oluşturulduğunu açığa kavuşturabilir.

Dilin topluma yansımaları bölümünde (bkz:13) sözedildiği gibi, adlandırma sürecinden uzak kalan kadınlar, kendi günlük yaşamlarına ilişkin bazı deneyimlerini dile getirmekte zorlanmaktadırlar. Bunun yanısıra, konuşma kurallarının toplumda ve özellikle bu kuralların belirlendiği kamusal alanda baskın olan cins tarafından belirlenmesi de kadınları, kendi deneyimlerini ve kültürlerini gözetmeyen bir dil kullanımıyla karşı karşıya bırakmaktadır. Başka bir deyişle “kadınların, kendilerinin yapmadığı bir dili kullanmak zorunda bırakıldıklarını önermek kesinlikle olasıdır” (Spender 1980: 12). Aslında kadınlar,

kendilerinin oluşturmadığı bir dil sistematığı içinde konuşarak, bu erkek üstünlüğüne katkıda bulunmaktadır çünkü bu baskın sistem, iktidarını korumak için, kendi karşısına ihtiyaç duymaktadır. Bu dili kullanarak kadınlar, var olan sistemin içinde yer almakta ancak aynı zamanda dil kendi ihtiyaçlarından doğmadığı için de bu sisteminin dışında kalmaktadırlar. Bu durum onları, dille özel bir ilişki içerisine yerleştirmektedir: “insan olmalarından dolayı kendilerinin olan ancak aynı zamanda, kadın olmalarından dolayı, kendilerinin olmayan bir dil” (Kaplan 1990: 68).

İnsanlar doğduğu andan başlayarak toplumsallaşma süreci sonucu belirli konuşma biçimlerini öğrenmekte ve toplumsal cinsiyet kimliklerini oluştururken de bu konuşma biçimlerinden yararlanmaktadırlar. Başka bir deyişle, toplumsal cinsiyet, konuşma biçimini, öğrenilmiş davranışlar yoluyla etkilemektedir. Bu toplumsallaşma ve öğrenme süreci, aile ve daha sonra da okul gibi toplumsal ortamlarda gerçekleşmektedir. Örneğin bu sürecin genellikle önemli bir parçası olan ailede, kız ve erkek çocukların ilk iletişim biçimleri bile farklı tepkilerle karşılanabilmektedir. Fagot'nun (1985, alıntı Renzetti ve Curran: 1992) yaptığı bir araştırmada onüç ya da ondört aylık bebekler iletişim kurma girişimlerinde, hiçbir cinsiyet farkı göstermezken; yetişkinlerin, erkek çocukların saldırgan davranarak ya da ağlayarak ve bağırarak gösterdikleri dikkat çekme girişimlerine karşılık verdikleri bulunmuştur. Oysa, kızların aynı türden girişimleri, genellikle görmezden gelinmekte ve yetişkinler kızlara en çok el hareketleri, yumuşak dokunuşlar kullandıklarında ya da basitçe konuştuklarında karşılık vermektedirler.

Cinsiyetin iletişimi küçük yaşlardan itibaren etkilediğine aile ve okul ortamlarında yapılan pek çok araştırmadan örnekler verilebilir ancak söz kesme üzerine Greif (1980) tarafından yapılmış olan bir araştırma, ileriki yaşlardaki kadın ve erkek konuşmasında

kullanılan söz kesme stratejilerine bir temel oluşturabileceği düşünüldüğünde özellikle dikkate değerdir. Greif'in (1980, alıntı Gleason 1987: 197) bu araştırmasına göre, "babalar çocuklarının sözünü annelere göre daha fazla kesmektedir ve hem babalar hem de anneler, erkek çocuklara göre daha çok kız çocuklarının sözünü kesmektedir".

Bu toplumsallaşma sürecinin sonucunda öğrenilen davranışlar, kadın ve erkek iletişim biçimlerini etkilemekte ve bunların değişik biçimlerde ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu ayrılıklar, özellikle konuşma sırasında kullanılan iletişim stratejileriyle ortaya çıkmaktadır. Kadın ve erkek arasındaki iletişim stratejilerine ilişkin ayrılıklar, genellikle, söz kesme, konu belirleme, kullanılan sorular ve anlatım biçimleri gibi düzeylerde ele alınmaktadır. Bu çalışmada da araştırma bu çerçevede yürütülmüş ve sınıf ortamında cinsiyetin iletişim üzerinde ne türden bir farklılaştırıcı rol oynadığı incelenmiştir.

Ayrı toplumsallaşma süreçlerinden geçen kadın ve erkek, sadece bunun sonucu olarak değil aynı zamanda günlük konuşma biçimleriyle de ayrı kimlikler edinmektedirler. Eylem kuramından (bkz:17) hareketle, kadın ve erkek kimliğinin sürekli oluşturulmasının yollarından biri de yine karşılıklı konuşmadır. Bu kurama göre cinsiyet, konuşma üzerinde belirli bir etkiye sahiptir ancak aynı zamanda, konuşma da cinsiyeti belirlemektedir. Bu bakış açısı, cinsiyetin iletişim üzerindeki etkisini araştırmaya yönelik , özellikle son yıllarda ortaya çıkan postmodernist bir yaklaşımdır çünkü "toplumdilbilim geleneksel olarak insanların kim olduklarına bağlı olarak konuştuklarını önerirken, postmodern yaklaşım, insanların (başka şeylerle birlikte) konuşarak, kimliklerini oluşturduklarını öne sürmektedir" (Cameron 1997: 49). Bu durumda iletişim, toplumsal cinsiyet kimlikleri için oldukça merkezi bir önem kazanmaktadır.

2.5.3. *Yabancı Dil Sınıflarında Dilsel Etkileşim ve Cinsiyet*

Cinsiyetin iletişim üzerindeki etkileri bölümünde (bkz:18) ortaya konulduğu gibi, toplumsallaşma sonucu öğrenilen davranışlar ve maruz kalınan dil, kadın ve erkek konuşma biçimlerindeki ayrılıklarda önemli bir rol oynamaktadır. Yapılan araştırmalar, hem aile hem de okul ortamlarında kız ve erkek çocuklarının ayrı iletişim biçimlerine maruz kaldıklarını göstermektedir (bkz:19-20). Bu durumda, sınıf ortamındaki ayrılıkları ortaya koymak, kadın ve erkeğin toplumsal ilişkilerde kullandıkları değişik iletişim stratejilerinin belirlenmesi açısından önemlidir.

1970'lerden başlayarak resmi eğitim sistemi, cinsiyet ayrılıklarının ve eşitsizliklerinin yeniden üretildiği bir yer olarak oldukça ilgi gören bir araştırma konusu olmuştur. Sınıf içindeki konuşmalarla ilgili araştırmalar ise son on yılda hız kazanmıştır. Bu araştırmalar genellikle erkek öğrencilerin hem konuşma sıklığı hem de süresi açısından daha avantajlı bir durumda olduklarını göstermektedir (Swann ve Graddol 1995; Spender 1980).

Sınıf ortamındaki iletişimle ilgili araştırmaların son yıllarda artmasına karşın, okul ve cinsiyet ayrılıkları ya da eşitsizlikleri üzerine yapılmış olan araştırmalar daha çok toplumsal içeriklidir. Başka bir deyişle, bu araştırmaların çoğu, kızların ve erkeklerin ders ya da kariyer seçimleri ve başarı ortalamaları üzerinedir. Sunderland'e göre (1998, alıntı Sunderland 1998: 53) "cinsiyet, yabancı dil ve ikinci dil eğitimine ilişkin olarak geniş bir biçimde incelenmiştir ancak yabancı dil ve ikinci dil sınıflarında cinsiyet ve etkileşim çalışmaları hala oldukça azdır".

Sınıftaki iletişime yönelik varolan araştırmalar ise daha çok bütün sınıfın katıldığı ya da öğretmenin yönlendirdiği konuşmalara odaklanmıştır. Örneğin Dale Spender (1980, alıntı

Swann ve Graddol 1995: 136) “kızların eğitimde dezavantajlı olduklarını çünkü sınıfta yeteri kadar konuşma olanağına sahip olamadıklarını belirtmektedir”. Ancak Dale Spender’in ele aldığı ortam da daha çok bütün sınıfın katıldığı konuşmalardır. “Sınıf içi konuşmalar ve cinsiyet üzerine yapılan ilk araştırmaların (1970 ve 1980’ler) çoğunluğu – Dale Spender’in görüşleri de buna dayanır- bütün sınıfın katıldığı ya da öğretmen tarafından yönetilen tartışmalardır” (Swann ve Graddol 1995: 136). Bu tartışmalar, sınıftaki tüm öğrencilere açık, ve herkesin önünde yürütülen tartışmalardır. Ancak 1980’lerden başlayarak iletişimsel yöntemlerin yaygınlık kazanmasıyla birlikte, sınıf ortamında yalnızca bütün sınıfın katıldığı tartışmalar değil aynı zamanda öğretmen tarafından yönetilmeyen ve belirli bir etkinlik üzerine çalışan gruplar içindeki kız ve erkek öğrencilerin konuşma biçimleri de önem kazanmıştır. Bu nedenle, bu araştırmada özellikle grup içi tartışmalar temel alınmış ve 1990’lardaki artan sayıda çalışmaya bu boyutta bir katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Bu araştırmanın uygulandığı sınıf ortamı, yabancı dil öğrenmeye yönelik olduğundan, iletişim ve cinsiyetin yabancı dil öğrenmede ne şekilde ve ne derecede etkili olduğu konusu da özellikle tartışılmalıdır. Sınıf içi etkileşim ve bunun öğrencilerin başarı ya da başarısızlıklarında oynadığı rol üzerine yapılan çalışmalar, öğrenmenin tümünün temel olarak iki ya da daha fazla bireyin etkileşiminden doğan bir toplumsal süreç olduğu görüşüne dayanmaktadır (Losey 1995: 636). Bütün öğrenme biçimlerinde olduğu gibi, yabancı dil öğrenimi de etkileşim yoluyla ortaya çıkar.

Etkileşimin yabancı dil öğrenmedeki etkisi, Wong Fillmore’un (1982) yaptığı araştırmanın sonuçlarında açık bir biçimde görülmektedir. Fillmore’un (1982, alıntı Losey 1995: 637) bu araştırmasının sonucuna göre, “ yabancı dil öğrencileri için temel noktalardan

biri, öğrendikleri dille yeterince karşı karşıya gelmeleri ve bu dili, onlara yardımcı olabilecek kadar iyi bilen biri ile yeterince konuşma pratiği yapabilmeleridir”.

Sınıf ortamında geleneksel etkileşim biçimi, öğrencilere yeteri kadar dili kullanma ve uygulama olanağı sağlamayabilir. Bunun nedeni geleneksel sınıf ortamındaki etkileşim biçimidir. Bu etkileşim biçiminde, öğretmen soru sormakta, öğrenci cevap vermekte ve daha sonra öğretmen, öğrencinin cevabını değerlendirmekte ve gerekli düzeltmeleri yapmaktadır. Bu yöntem, Soru-Cevap-Değerlendirme (IRE) yöntemi olarak adlandırılmaktadır (Losey 1995: 637). Bu yöntemin uygulandığı durumlarda, öğretmen, gerçek sorular ve gerçek bir iletişimden çok, öğrencinin belirli bir dil ögesini bilip bilmediğini ya da belirli bir konuyla ilgili bir bilgiyi ölçmeyi amaçlamaktadır. Oysa Wells'e göre (1981, alıntı Losey 1995: 638) gerçek bir iletişim ancak “bir kişinin söyleyecek önemli bir şeye sahip olması ve diğer insanların da bunu duymak istemesiyle” varolabilir.

Bu durumda, sınıf içinde daha farklı etkileşim ortamları yaratabilmek, öğrencilere dili kullanım olanağı sağlamak açısından önemlidir. Bunu sağlamanın yollarından biri sınıf içinde ikili çalışmalar ya da grup çalışmalarına yer ayırmak olabilir. Bu tür çalışmalarda, geleneksel etkileşim biçiminin tersine öğretmen yalnızca gereken yardımı yapan bir gözletmen konumundadır ve öğrencilere, birbirleriyle daha eşit bir etkileşim ortamı kurabilme olanağı verilmektedir. Ancak grup çalışmaları ve ikili çalışmalarda da çeşitli etkenler, etkileşimi ve etkileşimin eşit bir konumda yürütülebilmesini engelleyebilmektedir. Bu durumda bazı öğrenciler, bu etkileşim olanağından daha çok faydalanmakta ve dil kullanımını geliştirebilmekte, bazıları ise daha arka planda kalarak bu olanağı yeterince değerlendirememektedir. Grup çalışmaları ve ikili çalışmalardaki etkenlerden biri de cinsiyettir.

Cinsiyetin, yabancı dil sınıflarındaki etkileşimi hangi yönde etkilediğine ilişkin çarpıcı bir örnek, Kay M. Losey'in 1995 yılında Amerika'lı ve Meksika-Amerika'lı öğrenciler arasında yapmış olduğu araştırmanın sonuçlarında görülebilir. Bu araştırmaya göre “ Meksika-Amerika'lı kadın öğrenciler, sınıfın çoğunluğunu oluşturmalarına rağmen, sınıf içi konuşmaların en azını gerçekleştirmişlerdir. Meksika-Amerika'lı erkek öğrenciler ise, beklenene yakın bir oranda sınıf içi etkileşime katılmışlardır” (Losey 1995: 644). Bu sonuç, önemli bir etkeni özellikle sergilemektedir. Etnik köken, sınıf içi iletişimi etkileyen bir faktör olmakla birlikte, cinsiyet, bu faktörden daha etkili olabilir. Losey'in araştırma yaptığı sınıfta, dil kullanımı açısından en avantajlı grup, Amerika'lı erkek öğrencilerdir. Dil kullanımı açısından en dezavantajlı grup ise Meksika-Amerika'lı kadın öğrencilerdir.

Yakın yıllarda yapılan bir başka araştırmada da cinsiyetin, yabancı dil kullanımını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ali Shehadeh'in (1994 alıntı Shehadeh 1999: 258-259) gerçekleştirdiği bir çalışmaya göre erkekler, ayrı cinsiyet gruplarındaki etkinliklerden, konuşma sırasına sahip olarak, daha çok konuşarak, ve böylelikle de kadınlardan çok daha fazla oranda anlaşılır konuşma üreterek, daha fazla yararlanmaktadırlar. Buna karşın, kadınlar, aynı cinsiyet gruplarında, anlaşılır konuşma ortaya koyma olanağına erkeklere oranla daha fazla sahip olmuşlardır. Buradan çıkarılacak sonuç, erkek öğrencilerin ayrı cinsiyet gruplarında daha baskın olarak, etkileşimi belirlediği ve öğrenilen dili kullanma ve uygulama olanağı bulduğudur. Kız öğrenciler ise, bu olanağa ancak aynı cinsiyet gruplarında, yani erkek öğrencilerin bulunmadığı gruplarda sahip olabilmektedirler.

İkili ya da grup çalışmalarında dikkat çeken diğer bir nokta da kız ve erkek öğrencilerin, iletişimi değişik amaçlarla yürütmeleridir. Örneğin, Gass ve Varonis'in (1986,

alıntı Shehadeh 1999: 258) İngilizce öğrenen Japon öğrencilerle yürüttükleri bir çalışma bu anlamda aydınlatıcıdır. Bu çalışmanın sonucuna göre, “erkekler, konuşmayı daha fazla anlaşılır konuşma üretecek (output) şekilde kullanırken kadınlar, konuşmayı, daha fazla anlaşılır bilgi edinmek (input) için sürdürmektedir”. Cinsiyete göre değişen bu farklı amaçlar da sınıf içi ikili etkinliklerde ya da grup etkinliklerindeki iletişimi biçimlendirmektedir.

Sonuç olarak, yabancı dil öğrenme sürecinde o dille yeterince karşı karşıya gelmek ve o dille ilgili bilgi edinmek kadar, dili yeterli düzeyde kullanma olanağına sahip olmak da önemlidir. Buna dayalı olarak kız ve erkek öğrenciler arasındaki etkileşim ayrılıklarının, onların yabancı dil öğrenme süreçlerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

2.6. İletişim Stratejileri

Kişilerarası iletişimin en temel basamağı, kullanılan stratejilerdir. İletişim sırasında, kimi zaman farkında olmadan, kimi zaman da bilinçli bir şekilde, pek çok strateji kullanılmakta ve bu stratejiler, iletişim sürecini ve onun sonucunu etkilemektedir. Fisher’a göre (1994, alıntı Fisher 1994: 192) “konuşmaya katkıda bulunduğumuz her an, kişilerarası ilişkinin tartışılmış sonucunu etkilemiş oluruz. Her strateji, ilişkiyi tartışmak için çözülmesi gereken konulardan birine odaklanır. Söylenen söz, bu konuyu çözmeye yardımcı olduğu ve iletişimin şekline uygun olduğu oranda, bir stratejidir”. Bu nedenle, stratejiler her zaman kazanmaya yönelik bilinçli tercihler olarak düşünülmemeli, üstünde anlaşılmış bir sonucu etkilemeye dönük, her zaman bilinçli olmayan taktikler olarak ele alınmalıdır. Bu taktiklerin strateji olarak adlandırılması, iletişimi etkilemeye yönelik olarak kullanılmalardan kaynaklanmaktadır. Buna bağlı olarak “stratejileri, iletişimin şekline katkıda bulunan eylemler olarak düşünmek büyük olasılıkla en iyisidir” (Fisher 1994; 193).

Konuşma sırasında, konuşmanın yer aldığı duruma göre çok çeşitli stratejiler kullanılmaktadır. Ancak bu stratejiler, her zaman bilinçli olmadığı gibi, tekrar tekrar yeniden keşfedilen eylemler de değildir. Kullanılan stratejiler, öğrenilmiş, geçmiş davranışların ürünüdür çünkü “insanlar da büyük oranda, geçmiş davranışlarının ürünüdür. Neredeyse her kişilerarası durumda, hangi stratejileri kullanacağımızı biliriz, çünkü daha önce de ‘orada bulunmuşuzdur’” (Fisher 1994: 193). Bu nedenle, hangi stratejinin kullanılacağına, geçmişteki deneyimler ve öğrenilmiş davranışlara dayanarak karar verilmektedir ancak konuşma sırasında, insanlar belirli stratejileri farkında olmadan kullanmaktadırlar.

Çok çeşitli iletişim stratejilerinden söz edilmekle birlikte bunlar, iki başlık altında toplanabilir: Kişinin kendisine yönelik stratejiler (self-directed strategies) ve karşıdakine yönelik stratejiler (other-directed strategies).

Kişinin Kendisine Yönelik Stratejiler

Kişinin kendisine yönelik olarak kullandığı stratejiler, konuşma sırasında, kendisini ve kendi davranışını açıklamayı amaçlar. İletişim sırasında kişiler, genellikle neyi niçin söylediklerini açıkça belirtmezler. Bunu karşıdakine bırakırlar; ancak kimi zaman söylediklerinin gerisindeki amaçları da açıklama gereksinimi duyarlar. Bu durumda kullanılan stratejiler, ‘kişinin kendisine yönelik stratejiler’ olarak adlandırılır. Bu tür stratejiler, genellikle yanlış anlama durumunda kullanılmaktadır. Böyle bir yanlış anlama durumunda kişi, söylediklerinin nedenlerini açıklama gereksinimi duyabilir. “Söylediklerimi yanlış anladın”, “Sanırım beni iyi duyamadın”, “Söylemek istediğim bu değildi” gibi açıklamalar, bunun bir örneğidir. Açıklama yapmanın yanında, konuşma sırasında, yanlış anlamayı baştan önlemek için, söylenen sözlerin gerisindeki amaç açıkça belirtilebilir. “Şimdi sana karşı çıkacak ve bunu ispatlayacağım” ya da “Bunu destekleyici bir şey söyleyeceğim”, “Sadece

şu an aklıma gelen bir şeyden söz edeğim” gibi anlatım biçimleri de bu stratejinin örneklerindedir. Bu stratejiler temel olarak, kişilerin iletişimsel davranışlarına yönelik olarak karşıdaki kişiden gelebilecek tepkileri ve karşıdakinin, kişiyi algılayış biçimini belirlemeyi hedefler. Ancak bunun başarılı olması, iletişimin akışına bağlıdır.

Karşıdakine-Yönelik Stratejiler

Karşıdakine-yönelik stratejiler, iletişimi karşıdaki kişiye odaklayan stratejilerdir. Bu stratejiler, karşıdaki kişinin istenilen davranışı yapmasına yöneliktir. Bu, yarışmacı ya da dayanışmacı biçimlerde olabilir. Örneğin, karşıdaki kişiyi ikna etmek ya da ona karşı üstünlük kurmak için kullanılan stratejiler, karşıdakine-yönelik stratejilerden bazılarıdır. Bu stratejiler kullanıldığında aslında kullanıcı, karşı tarafı, kendi amaçlarının nesnesi olarak görmektedir. Karşıdakine-yönelik stratejilerden bir diğeri ise, karşıdakini kabul etme, onun varlığını bir özne olarak tanımaya dönüktür. “ İyi fikir”, “ Sen ne düşünüyorsun?” gibi anlatım biçimleri bunun örnekleridir. Bu stratejiler, karşıdaki kişiyi reddetmeye yönelik de olabilir. Reddetme durumunda, karşıdaki yine özne olarak algılanmakta ancak ortaya koyduğu düşünce kabul edilmemektedir. “Bunu söylemiş olamazsın” ya da “ Yanlış düşünüyorsun” gibi sözler bunun örnekleridir. Diğer yandan, karşıdakine-yönelik stratejiler, reddetmenin ötesinde, karşıdakini, bir özne olarak algılamama ve karşıdakinin varlığını kabul etmeme biçiminde de olabilir. Karşıdakinin söylediğini önemsememe ve karşılık vermeme bunun bir örneğidir. İletişim üzerine araştırmalar yapan Ken Cissna ve Evelyn Sieburg (1981, alıntı Fisher 1994: 199) bu stratejileri, şöyle özetlemektedir:

TABLO 2.1.: İLETİŞİM STRATEJİLERİ

Karşıdakini Kabul Etme Stratejileri	Karşıdakini Kabul Etmeme Stratejileri
<p><i>Saygı gösterme</i></p> <ul style="list-style-type: none"> *karşıdakinin söylediklerine yanıt verme *karşıdaki konuşurken ilgi gösterme 	<p><i>İlgisizlik</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * sessizlik, yanıt vermeme *dikkat dağınıklığı ve farklı şeylerle ilgilenme
<p><i>Dahil olma</i></p> <ul style="list-style-type: none"> *karşıdakine bakma *yakınlık kurma, öne eğilme * kişisel dil kullanımı, duygulardan bahsetme 	<p><i>Dahil olmama</i></p> <ul style="list-style-type: none"> *karşıdakine bakmaktan kaçınma *mesafe koyma *kişisel dil kullanmama, duygulardan bahsetmekten kaçınma
<p><i>İletişimi kabul etme</i></p> <ul style="list-style-type: none"> *diyalog, konuşmak için sıra bekleme *ilgili yorumlar yapma 	<p><i>İletişimi reddetme</i></p> <ul style="list-style-type: none"> *monolog, söz kesme, aynı anda konuşma *ilgisiz yorumlar yapma
<p><i>Karşıdakini kabul etme</i></p> <ul style="list-style-type: none"> *övgü ve anlaşıma *açık ve tam mesajlar kullanma *sözlü ve sözlü olmayan ifadelerin birbirine uygunluğu 	<p><i>Karşıdakini reddetme</i></p> <ul style="list-style-type: none"> *karşıdakini gücendirme *açık ve tamamlanmamış mesajlar kullanma *sözlü ve sözlü olmayan ifadelerin birbirine uyumsuzluğu

Bu sınıflamanın yanında, araştırmaya bir dayanak olarak iletişim stratejileri, etkileşimsel stratejiler ve dilsel stratejiler olarak iki başlık altında daha ayrıntılı bir biçimde incelenecektir.

2.6.1. Etkileşimsel Stratejiler

Etkileşimsel stratejiler, çeşitli dilsel yapılardan çok söz kesme, konu belirleme, hiyerarşi/eşitlik kurma ya da çelişme durumu gibi dolaysız bir biçimde, etkileşimin biçiminden kaynaklanan stratejilerdir. Bu bölümde bu stratejiler incelenecektir.

2.6.1.1. Çelişme Durumunda Kullanılan Stratejiler

Çelişme durumu, amaçlardaki ayrılıklardan ve bunların birbiriyle yarışmasından kaynaklanmaktadır. Erkeklerin çelişme durumunda kullandıkları dil daha çok, 'güçlü', 'baskın', 'yarışmacı' olarak adlandırılırken, kadınların çelişme durumundan kaçındıkları ya da bunu erkeklere oranla daha etkisiz bir biçimde ortaya koydukları düşünülmektedir (Sheldon 1997: 227). Bu düşüncenin yansımaları, çelişme durumundan kaçınmayan ve daha baskın özellikler gösteren kadınlar için kullanılan sıfatlardır. 'Cadı', 'çok bilmiş', 'dik kafalı', 'huysuz' gibi sıfatlar bunların örnekleridir. Kadınlar ve çelişme durumunun, feminist dilbilimciler açısından da bir tabu olduğu söylenebilir. Bunun nedeni, feminist dilbilimcilerin de kimi zaman çelişme durumunu olumsuz bir olgu olarak ele alması ve bunu, erkek davranışlarını ölçüt olarak değerlendirmiş olmalarıdır.

Bu yaklaşım, "kadınların ne yapmadıkları konusunda, ne yaptıklarından daha çok bilgi sahibi olmamıza"(Sheldon 1997: 228)neden olmuştur ancak bu bakış açısı, çelişme ve karşılıklı tartışmayla her an karşı karşıya gelebilecek kadınların, böyle bir dünyaya uyum sağlayamayacağı düşüncesini de beraberinde getirmektedir. Oysa çelişme, yaşadığımız dünyanın ve her gün içinde bulunduğumuz iletişimin bir parçasıdır. Bu noktada, kadınların çelişme durumunda ne tür stratejiler kullandıklarını açığa çıkarmak oldukça önem kazanmaktadır.

Amy Sheldon (1997, alıntı Sheldon 1997: 230-239) yaptığı araştırmada, erkek çocukların konuşmalarını incelemiş ve çelişme durumunda ısrarcı davranmalarının, karşıtlığı bitirmek yerine daha da güçlendirdiğini ve daha saldırgan yanıtlara yol açtığını bulmuştur. Ayrıca, problem çözme stratejilerini çok fazla kullanmadıklarını ve konuşma sırasında seslerini yükselttiklerini belirtmiştir. Diğer yandan, kızların çelişme durumundan

kaçınmadıklarını ancak bu süreci daha farklı stratejilerle yürüttüklerini gözlemlemiştir. Kızlar, tartışma sırasında, karşıdakini kabul etmeye ve problem çözmeye yönelik stratejileri daha fazla kullanmışlardır.

2.6.1.2. Hiyerarşi/Eşitlik Kurma Stratejileri

Hiyerarşi ya da eşitlik kurma stratejileri, diğer dilsel ve etkileşimsel stratejilerden bağımsız değildir. Örneğin dolaylı biçimde anlatım, konuşmacılar arasındaki mesafeyi azalttığından eşitlik kurmaya yönelik bir strateji olarak düşünülebilir ya da sorular, kullanım biçimlerine bağlı olarak eşitlik ya da hiyerarşiye yol açabilir. Ancak genel olarak karşıdakini kabul etmeye yönelik stratejilerin eşitlik kurmayla, karşıdakini kabul etmeme stratejilerinin de hiyerarşi kurmayla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Yarışma ve dayanışma gösterme ya da liderlik kurma stratejileri de hiyerarşi ya da eşitlik kurmanın bir parçasıdır. Hiyerarşi ya da liderlik, konuşmacılar arasındaki güç ilişkilerinden kaynaklandığından yarışma, liderlikle, dayanışma da eşitlikle birlikte değerlendirilebilir.

Elde edilen bulgulardan, “çeşitli kültürlerden kadınların, konuşmayı daha dayanışmacı bir etkinlik olarak, bunun tersine erkeklerin ise konuşmayı, daha yarışmacı bir etkileşim olarak gördükleri” sonucuna ulaşılmıştır (Corson 1997: 149). Liderlik açısından da benzer sonuçlara ulaşmak mümkündür. Aslında, “daha fazla ‘erkek- davranışları’ sergileyen insanlar, daha çok lider olarak algılanmaktadır” (Lafrance 2001: 253). Başka bir deyişle liderlik, erkek davranışlarını kriter olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle de “eldeki veriler, erkeklerin daha fazla lider olarak ortaya çıktıklarını göstermektedir çünkü erkekler, liderlerin yaptıkları düşünülen ya da yapmaları beklenen şeyler hakkındaki kalıplara daha uygun bir biçimde

etkileşim kurmaktadır” (Lafrance 2001: 253). Buna ek olarak kadınların, daha eşitlikçi bir iletişim tarzına sahip oldukları da söylenebilir. W. Wood, (1987, alıntı Lafrance 2001: 253) yaptığı çalışmada “üyelerinin tamamı kadınlardan oluşan grupların, erkek üyelerden oluşan gruplara göre daha eşit katılım sağladıkları” sonucuna ulaşmıştır.

2.6.1.3. Konu Belirleme Stratejileri

Konu belirleme stratejileri, konuşmacıların iletişimi algılayış biçimleri ve amaçları ile büyük ölçüde örtüşmektedir. Bu durumda, kadınların ve erkeklerin, iletişime yaklaşımları, konu belirleme stratejilerinde önemli rol oynamaktadır. Öncelikle, kadınların daha kişisel etkileşim boyutuyla, erkeklerin ise daha çok yapılması gereken işle yani konuşmanın sonucuyla ilgilendikleri düşünülmektedir. Kadınlar, etkileşimin daha çok sosyo-duygusal boyutuna, erkekler ise daha çok ortadaki işe odaklanmaya eğilimlidir. “Konuşmaya katılma erkekler için, görüşlerini sunma, diğerlerinin görüşleriyle uğraşma, ve konuşmanın akışını yönlendirme olarak düşünülmektedir. Kadınların katılımı ise görüşlere daha fazla açık olma, daha fazla ilgi gösterme, kişilerarası ilişkiyi vurgulama gibi özellikler göstermektedir” (Lafrance 2001: 248).

Kadınlar genel olarak daha fazla kişisel ve etkileşime yönelik konulardan söz etmekte ve bu da yukarıda tanımlanan iletişime bakış açılarından kaynaklanmaktadır. Örneğin “evli heteroseksüel çiftlerle ilgili bir çalışmada, kadınlar daha fazla sohbete yönelik konular ortaya atmış ancak hangi konuların seçilip genişletileceğine daha çok erkekler karar vermiştir” (Crawford 1995: 42). Aynı zamanda, kadınlar söylenenleri tekrar ederek ya da onaylama ifadeleri ile (evet, hı hı) konuşmanın devam etmesini sağlamak ve karşılarındaki konuşmacıyı teşvik etmektedirler. Buna göre “kadınlar daha fazla ‘etkileşimsel iş’ yapmaktadırlar. Konuşma stratejileri, hem kendilerine düşen konuşma süresini ve ilgiyi

koruma hem de karşılardaki erkek konuşmacılara destek sağlama işlevlerini yürütmektedir” (Crawford 1995: 42).

Konu belirleme stratejileri ile söz kesme stratejileri çoğu zaman birbiriyle paralel ve eş zamanlı bir biçimde gerçekleşmektedir. Çünkü söz kesme, konu belirlemenin bir parçası olabilmektedir. “Eğer kadınlar erkeklere, onların ilgilendikleri konular ya da kendileri hakkında sorular sorarak otomatik olarak bir konuşma hakkı vermezse, erkekler, konuşma zeminini kazanmak için kadınlarla aynı anda konuşarak ya da söz keserek, konuları belirlemektedir” (Poynton 1989: 26). Bu durumda kadınlar, konular erkekler tarafından belirlendiği için, belirlenen konularda konuşmanın devamını sağlamakta ve erkek konuşmacıları destekleme görevini üstlenmektedirler. Bu anlamda konuşma sırasında “ kadınlar, destekleme işini yürütmektedirler. Erkeklerin belirlediği konuları geliştirmeye odaklanan kadınlar, kendilerini ifade etme olanaklarını sınırlamaktadırlar” (Spender 1980: 49).

Kadınlar, konuşma sırasında erkeklerin ortaya attıkları konuları sürdürerek, destekleyici bir rol oynamaktadırlar ancak aslında en çok konu ortaya atan da kadınlardır. Burada bir çelişki söz konusudur. Kadınlar, erkeklerden daha fazla konu önermekte ancak bu konuların sürdürülmesinde başarısız olmaktadır. Fishman tarafından (1978, alıntı Swann ve Graddol 1995: 76) yapılan bir çalışmada kadınlar tüm konuların yüzde 62’sini, erkekler ise sadece yüzde 38’ini ortaya atmıştır. Ancak erkeklerin ortaya attıkları konuların neredeyse tamamı başarılı olurken kadınların belirlediği 47 konudan sadece 17’si başarılı olmuştur. Bunun nedeni kadınların, erkeklerin belirlediği konularda destekleyici bir rolle konuşmayı sürdürmesi, erkeklerin ise kadınların belirlediği konularda böyle bir destekleyici rolü üstlenmemeleridir.

2.6.1.4. Söz Kesme Stratejileri

Söz kesme stratejileri iki amaca yönelik oluşabilir. Bunlardan birincisi yukarıda söz edildiği gibi konu belirlemek; öteki ise karşıdaki konuşmacının konuşmasını engellemektir. Söz kesme durumunda, öncelikle konuşmacılar arasındaki ‘güç dengesi’ önem kazanmaktadır. Örneğin çocuklar, genellikle büyüklerin sözlerini kesmemeleri konusunda uyarılırlar. İşyerlerinde ise aşağı konumlardaki kişiler, üst konumdaki kişilerin sözlerini kesmemeye çalışırlar. Buna bağlı olarak, ‘güç’ bakımından üstün olan konuşmacıların, daha fazla söz kesme hakkına sahip oldukları düşünülebilir.

Kadın ve erkek konuşmasında da toplumsal olarak daha fazla güce sahip olduklarından, erkeklerin kadınların konuşmalarını daha fazla kestikleri ileri sürülmektedir. Söz kesme üzerine Zimmerman ve West tarafından (1975, alıntı Swann ve Graddol 1995: 78) yapılmış olan bir çalışma, daha sonra bu konuda yürütülmüş olan pek çok araştırmaya temel oluşturmuştur. Bu çalışmada “söz kesme ve aynı anda konuşmanın, aynı cinsiyetten olan konuşmacılar arasında neredeyse eşit biçimde dağıldığı bulunmuştur. Ancak, değişik cinsiyetten konuşmacılar arasında söz kesme ve aynı anda konuşmanın daha sık gerçekleştiği ve bu davranışlara çoğunlukla erkeklerin başvurduğu gözlemlenmiştir”. Bu tür veriler, toplumsal olarak daha avantajlı bir konumda olan erkeklerin, kadınlarla olan konuşmalarında konu belirlemek ya da kadınların konuşmasını engellemek amacıyla, sık sık söz kesme stratejisine başvurduklarını ortaya koymaktadır.

Zimmerman ve West tarafından (1983, alıntı Crawford 1995: 42) yürütülen bir başka araştırma çerçevesinde de ayrı cinsiyet gruplarında tartışma yürüten üniversite öğrencileri arasında erkeklerin, söz kesme stratejilerini, kızlardan üç kat daha fazla kullanmış oldukları

belirlenmiştir. Bu araştırma sonucuna göre söz kesme stratejileri açısından kız ve erkek öğrenciler arasında ayrılıklar bulunmaktadır ve bu ayrılıklar sınıf ortamında da oldukça etkili olabilmektedir.

Son yıllarda söz kesme stratejisinin kullanımı üzerine yapılan tartışmalarda ise eldeki bulgulara dayanarak erkeklerin, kadınların konuşmasını daha fazla kestiğine yönelik bir genelleme yapılamayacağı ileri sürülmektedir. Ayrıca yapılan araştırmalarda, konuşmanın geçtiği ortamın, söz kesme davranışına etkisi üzerinde durulması gerektiği de vurgulanmaktadır. Örneğin K.J. Anderson ve Leaper tarafından (1998, alıntı Lafrance 2001: 250) yapılan bir araştırmada söz kesme konusundaki cinsiyet ayrılıklarının, doğal ortamlarda, işyeri ya da laboratuvar ortamlarındakine göre daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre, erkekler, araştırmaların yapıldığı sınırlar dışındaki ortamlarda kadınların sözlerini daha fazla kesmektedirler. Benzer çalışmalarda yine ortamın söz kesme üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Bu çalışmalarda, Zimmerman ve West'in 1975 ve 1983 yıllarında yürüttükleri çalışmaların tersi bir sonuca ulaşılmamış ancak etkileşim ortamının, söz kesme davranışını belirlemedeki etkisi vurgulanmıştır.

2.6.2. Dilsel Stratejiler

İletişim sırasında, kişi, kendisine ya da karşısındakine yönelik stratejileri uygulamak için çeşitli dilsel öğelerden yararlanabilir. Bu öğelerin özelliği, davranışsal ya da etkileşimsel olmalarından çok kullanılan dilin yapısından kaynaklanmaktadır. Bunlar, soru biçimleri, dolaylı anlatım ve desteklemeye yönelik anlatım biçimleri ve karşıdakinin söylediğini tekrar etme biçimleri olarak özetlenebilir.

2.6.2.1. Dolaylı Biçimde Anlatım ve Destekleme Stratejileri

Bu sözcük yada sözcük grupları Türkçe’de, “aslında, şey, bence, gibi, belki” ve İngilizce’de, “I mean, sort of, maybe, I think, really” olarak özetlenebilecek anlatım biçimleridir. Bunlar, konuşma sırasında pek çok işlevi yerine getirirler. En temel işlevleri, şüphe ya da güven belirtmeleridir. Bu anlatım biçimleri, karşıdakine saygı gösterme, liderlik rolünü engelleme, doğru sözcükleri bulmak için zaman kazanma gibi işlevlere de sahiptir.

Bu tür sözcük ya da sözcük grupları temelinde, karşıdakini kabul etme stratejileri ile paralellik göstermektedir. Bir çelişme durumunda kullanılan “belki” ya da “ bence” gibi sözcükler, söylenen sözleri daha dolaylı bir biçime sokarak yumuşatmakta ve karşıdakini iletişimin bir parçası durumuna getirmektedir. Ayrıca “dolaylı anlatım ve destekleme ifadeleri, ortaklaşa bir zemin kurmada önemli bir rol oynar. Açıklık sağlamaya ve kapalılığı, çelişme durumlarını önlemeye yardımcı olur” (Coates 1997: 251). Başka bir deyişle, bu tür sözcükler, söylenecek sözlerin, karşıdakileri engellemeden ve kimi zaman teşvik ederek söylenmesine yardımcı olur.

Bu nedenle bu sözcükler, kadınların arkadaşlık kurmak için kullandıkları dilsel stratejilerin en önemlilerindendir. “ Eğer arkadaşlık en çok ‘kendimiz olabildiğimiz’ alansa, kendimizi karşıdakine açarken, aynı zamanda korunmak için bazı kaynakları kullanabilmeye ihtiyaç duyarız. Ancak bu durumda arkadaşımızın duygularına karşı duyarlılık göstermeye de gerek duyarız” (Coates 1997: 250). Dolaylı biçimde anlatım ve destekleme sözcükleri, konuşma sırasında, bu işlevleri yerine getirmek için kullanılabilir. Bir şeyi tam olarak bildiğini iddia etmek ve çok keskin sözcükler kullanmak yerine bu tür anlatım biçimleriyle karşıdakine bir açık kapı bırakılabilir.

Aynı zamanda, “söylemek istediklerimizi dile getirmek için doğru sözcükleri arayabilmek de yakın bir ilişki kurmada oldukça önemlidir” (Coates 1997: 250). Dolaylı anlatım ve destekleme stratejileri, konuşma sırasında doğru sözcükleri ararken kişiye zaman kazandırmaktadır. Bu anlamda, kadınların, bu tür yapıları daha fazla kullandıkları ve bunların kullanımına izin verdikleri öne sürülmektedir. Kadınlarla yapılan bir görüşmede, bu düşünce şu sözlerle anlatılmıştır: “Kadınlarla konuşurken, söyleyeceklerimle uğraşmak konusunda daha mutluyum... ve ayrıca kadınlar size bu uğraş için zaman tanıyorlar” (Coates 1997: 250-251).

Diğer yandan dolaylı biçimde anlatım ve destekleme stratejileri, arkadaşlık kurmaya ve karşıdakine-yönelik stratejilere zemin hazırlamada başka bir işlev daha görebilirler. Karşıdakini kabul etme stratejilerine bakıldığında (bkz:28) dahil olma başlığı altında, yakınlık kurma yer almaktadır. Karşıdakini birey olarak kabul ettiğini ve iletişimin öznesi olarak algıladığını göstermenin bir yolu da yakınlık kurma stratejilerini kullanmaktır. Liderlik stratejilerini kullanmak ya da bu tür ifadelerle karşıdakine mesafe koymak karşıdaki kişiyle ilişki kurmayı engelleyicidir. Oysa konuşma sırasında dolaylı biçimde anlatım ve destekleme stratejileri, böyle bir yakınlık kurma işlevini yerine getirebilir. “Bir miktar uzmanlığımızın olduğu bir konuda konuşmak, mesafeyi açabilir, ancak eldeki kanıtlar, kadın arkadaşların, uzman statülerini azaltmak için dolaylı biçimde anlatım ve destekleme stratejilerini kullandıkları yönündedir” (Coates 1997: 251).

2.6.2.2. Soru Sorma Stratejileri

Sorular da dilsel bir öge olarak çeşitli stratejilere hizmet edebilir. Soru sorma, tıpkı dolaylı anlatımda olduğu gibi, bir yakınlaşma ve arkadaşlık kurma stratejisi olarak kullanılabilir. Karşıdakine-yönelik stratejilere paralel bir biçimde konuşmacılar, birbirlerine

sorular sorarak karşıdakini, konuşmanın bir parçası olarak gördüklerini göstermektedirler. Soru sormak, aynı zamanda karşıdakine saygı göstermenin ve onun yapacağı katkıyı değerli bulduğunu ifade etmenin bir yoludur. Bu nedenle “hem sorular hem de ‘değil mi’ ifadesi, konuşmacıları, konuşmaya çekmek ve konuşmanın devamını sağlamak işlevlerini görür... üstelik bu işlevlerin pek çoğu, arkadaşlık kurmaya yardımcı olur ve bunun devamını sağlar” (Coates 1997: 251) .

Aynı zamanda sorular, dolaylı anlatımda olduğu gibi, liderlik ya da üstünlük kurmadan çok, dayanışma ve ortak bir zemin kurulmasına yardımcı olabilir. Sorular, “bireysel bilgidan çok, cevaplar için ortaklaşa bir arayışı vurguladığından, uzman davranışını engelleme açısından oldukça önemli bir kaynaktır. Temel olarak sorular, dayanışmayı ve bağ kurmayı göstermenin bir yoludur. Bunlar arkadaşlık ‘oluşturmanın’ bir parçası olarak, kadınlar tarafından, bilgisel boyuttan çok etkileşimsel boyutta büyük bir ustalıkla kullanılmaktadır” (Coates 1997: 252) .

Bilgisel boyutta kullanıldığında, bilmek isteyen bir otoritenin aracı olarak sorular, liderlik oluşturma stratejilerinin bir parçası olarak da kullanılabilir. Bu noktada, soru sorarak, karşıdakinin ne hakkında konuşacağını belirleme ya da bir çelişme durumunda soru sorarak, karşıdaki üzerinde üstünlük kurma bunun yollarıdır.

Diğer yandan, genellikle düz bir cümleye eklenen ‘değil mi’ sorusu da stratejileri belirleme konusunda önemlidir. Bu nedenle ‘değil mi’ sorusu için tek bir kategori değil, çeşitli alt kategoriler ortaya çıkmıştır. Üstelik tüm alt kategoriler düşünüldüğünde, ‘değil mi’ sorusunun değişik biçimlerinin, değişik iletişimsel amaçlara hizmet ettiği ortadadır. Örneğin kadınların, ‘değil mi’ sorusunu, iletişimi desteklemek, erkeklerin ise doğrulanmak amacıyla

kullandıkları bulunmuştur. Daha genel olarak, iletişimi desteklemek söz konusu olduğunda, erkeklerin de kadınların da ‘değil mi’ sorusunu daha çok kullandıkları ortaya çıkmıştır. Bunun tersine, başarı kazanma ya da yarış içerisinde olan insanlar dolaysız olmaya daha çok vurgu yapmakta ve bu yüzden, ‘değil mi’ sorusundan kaçınmaktadırlar (Lafrance 2001: 247).

2.6.2.3. Tekrar Etme Yoluyla Kullanılan Stratejiler

Bu çalışmada incelenecek olan, bir konuşmacının kendi söylediklerini tekrar etmesinden çok karşıdaki konuşmacının söylediklerini tekrar ederek kullandığı stratejidir. Karşıdaki konuşmacının söylediklerini tekrar etme çeşitli biçimlerde gerçekleşebilir. Bunlar, sözcük ya da sözcükler düzeyinde olabileceği gibi anlam düzeyinde de görülebilir. Başka bir deyişle, konuşmacı aynı anlama gelen değişik sözcüklerle de karşıdakinin söylediğini tekrar edebilir.

Tekrar etme yoluyla kullanılan stratejilerden biri anlaşmaya varmaktır. Bu, konuşmacı için karşıdaki kişiyle aynı görüşte olduğunu göstermenin bir yoludur. Aynı zamanda, bir tür konuşmaya dahil olma ve katılma biçimidir çünkü “bir konuşma öbeğini tekrar etme, devam eden konuşmaya katılımı göstermenin, ‘mmm’ ya da ‘yes’ gibi küçük cevaplar vermekten daha etkili bir yoludur” (Coates 1996: 212). Tekrar etmeye dayanan stratejilerin diğer bir işlevi de konuşmaya akıcılık kazandırmak ve devamını sağlamaktır. Bu anlamda dolaylı biçimde anlatım ve destekleme stratejilerinin kullanımı ile benzerlik göstermektedir.

BÖLÜM III

ARAŞTIRMA VE VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

3.1. Giriş

Bu bölümde, araştırmanın temel dayanağı olan niteliksel araştırma yönteminin özellikleri ve sınırlılıkları, araştırmanın evreni ve örnekleme ve veri toplama araçları ele alınacaktır.

3.2. Niteliksel Araştırmaların Özellikleri

Bir sosyal bilimler araştırmasının geçerli ve yansız olması için yalnızca niceliksel araştırma yöntemlerinin kullanılması zorunlu değildir. Niceliksel çalışmalar, deneysel verilere, resmi istatistiklere ya da kitlenin rasgele örnekleme dayalı olarak yürütülmektedir. Buna bağlı olarak, elde edilen verilerin, tek geçerli ya da genellenebilir toplumsal gerçekler olduğu ileri sürülmektedir (Silverman 2001: 32). Oysa istatistikler ya da deneysel veriler, araştırmacıya oldukça kolaylık sağlamakla birlikte, kimi zaman yetersiz kalabilmektedir. Örneğin, kimi sosyal bilimler araştırmalarında verilerin sıralanmasıyla ulaşılabilecek sonuçlar, bu sonuçların nedenlerini ortaya koymada tam olarak açık olmayabilir. Araştırmaya katılanların verdikleri yanıtların nedenleri ya da istatistiksel olarak sıralanan belirli davranışların neden kaynaklandığı ancak niteliksel yöntemlerle açığa çıkabilir.

Niteliksel araştırmacılar tarafından kullanılan yöntemler ortak bir inancın yansımasıdır: “bu araştırmacılar, toplumsal gerçekliğin, saf niceliksel verilere oranla daha ‘derin’ bir açıklamasını sunabileceklerine inanmaktadırlar” (Silverman 2001: 32). Bu ortak

inançtan hareketle, temelinde toplumsal bir gerçekliği açığa çıkarmayı amaçlayan ve bireylerin belirli bir ortamdaki davranışlarını incelemeye yönelik olan bu araştırma için de saf niceliksel veriler yeterli ve uygun olmayacaktır. Bu yüzden, bu araştırmada niteliksel veri toplama yöntemleri ağırlık kazanmaktadır.

Niteliksel araştırmaların temel ilkelerinden söz etmek ve bu konuda bir genelleme yapmak her ne kadar mümkün değilse de niteliksel araştırmacıların belirli ortak tercihlerinden söz edilebilir. Martyn Hammersley (1992, alıntı Silverman 2001:38) niteliksel araştırmalardaki ortak noktaları şu biçimde sıralamaktadır:

TABLO 3.1.: NİTELİKSEL ARAŞTIRMACILARIN TERCİHLERİ

1. Niteliksel verilerin tercih edilmesi: sayılardan çok sözcük ve simgelerin çözümlenmesi
2. Doğal olarak ortaya çıkan verilerin kullanılması: deneyden çok gözlem, planlanmış görüşmelerden çok planlanmamış görüşmelerin tercih edilmesi
3. Davranıştan çok anlamların ve nedenlerin incelenmesi: dünyayı, incelenen insanların bakış açısından yansıtma isteği
4. Fen bilimlerinin bir model olarak reddedilmesi
5. Varsayımları sınavan araştırmalardan çok, varsayım geliştiren araştırmaların tercih edilmesi

Niteliksel araştırmaların yukarıda belirtilmiş olan birinci özelliğine dayanarak bu araştırmada da sayısal verilerden çok öğrencilerin ayrı cinsiyet ve aynı cinsiyet gruplarındaki konuşmaları incelenmiştir. Bunun yanı sıra, yukarıdaki ikinci özellikten yola çıkarak doğal olarak ortaya çıkan veriler ele alınmıştır. Bu veriler, deneyden çok, öğrencilerin doğal olarak kendi aralarında gerçekleştirdikleri konuşmalar ve davranışlardır. Veriler incelenirken, niteliksel araştırmaların üçüncü özelliği göz önünde bulundurulmuş ve elde edilen davranışlar ve konuşmalar, anlamsal ve nedensel olarak yorumlanmıştır. Ayrıca araştırmada, belirli bir

varsayımdan yola çıkmadan, yalnızca araştırma sorularına yanıtlar aranarak, elde edilen veriler sonucunda bir varsayım geliştirilmesi amaçlanmıştır.

3.3. Doğal Dil Kullanımının Araştırmadaki Yeri ve Sınırlılıkları

Niteliksel bir araştırmanın ön koşulu olarak görülen doğal verilere ulaşmada belirli zorluklar yaşanmaktadır. Bu da verilerin değerlendirilmesinde çeşitli sınırlılıklar ortaya çıkarmaktadır.

Öncelikle, sosyal bilimler araştırmalarında iki tür veriden söz edilebilir: kendiliğinden/doğal olarak oluşan veriler ve araştırmacı tarafından yönlendirilen veriler. Silverman (1993, alıntı Silverman 2001:159), bu iki veri çeşidini şu şekilde tanımlamaktadır:

Araştırma görüşmeleri (ya da kontrol grupları), araştırmacı araya girmeden oluşmayacak bazı verileri, aktif olarak yaratmayı içerir (araştırmacı tarafından yönlendirilen veriler). Bunun tersine, gözlem ya da yazılı metinlerin incelenmesi ve ses ya da görüntü kayıtları, araştırmacıdan bağımsız olarak varolduğu düşünülen etkinliklerle ilgilidir. Bu yüzden bu tür veriler doğal olarak ortaya çıkan veriler olarak adlandırılır: bunlar, araştırmacının araya girmesinden bağımsız olarak, var olan koşullardan ortaya çıkmaktadır.

Temelde hiçbir araştırma insandan ve araştırmacıdan bağımsız ve 'el değmemiş' değildir. Doğal olarak var olan verilere ulaşmada da araştırmacının odaklandığı konu, ya da kayıt cihazının nerede durduğu gibi bazı teknik konular, araştırmayı ve elde edilen verileri etkileyebilir. Bu nedenle, doğal verilere ulaşmada kullanılan yöntemlerin sınırlılıkları, niteliksel araştırmalarda göz önünde bulundurulmalıdır.

Çoğu niteliksel araştırmada olduğu gibi bu araştırmada da güvenilirlik ve geçerlilik ölçütleri niceliksel araştırmalardan oldukça farklıdır. Niceliksel araştırmaların tersine, burada söz konusu olan kız ve erkek öğrencilerin kendi aralarında gerçekleştirdikleri konuşmalar olduğu için bunların istatistiksel olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, niceliksel araştırmaların temel dayanağı olan güvenilirlik ve geçerlilik ölçütleri, niteliksel bir

araştırma için geçerli değildir. Bu tür araştırmalardaki amaç, sayısal veriler değil, belirli davranışların ve konuşmaların nedenleri ve bunların sonuçlarıdır. Elde edilen verilerin tek genellenebilir gerçekler olması zorunluluğu yoktur.

Bu araştırmada niceliksel araştırma ölçütlerine göre belirlenen güvenilirlik ve geçerlilik yerine, eldeki verilerin kendi içinde desteklenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle, ses kayıtları temel olarak alınmış ancak bunun yanında, verileri desteklemek için, görüntü kayıtları ve sınırlı sayıda sormacalardan yararlanılmıştır. Ayrıca, ses kayıtlarından alınan ve metin içerisinde kullanılan örnekler yanında, ek bölümünde konuşmaların bütünü verilmiştir.

Diğer yandan, doğal dil kullanımıyla ilgili verilerin toplanması da kendi içinde bir sınırlılık taşımaktadır. Araştırma için konuşmaların kayıt edilmesi, öğrencilerin grup etkinlikleri sırasında her zaman alışık oldukları bir deneyim değildir. Bu anlamda, kayıtların yapıldığı ortam tamamıyla doğal bir ortam olarak değerlendirilmeyebilir. Bunu engellemenin ve tamamıyla doğal verilere ulaşmanın yolu, sınıf ortamında sürekli olarak ya da sık aralıklarla kayıtların yapılması ve böylelikle, kayıt cihazlarının ve kayıt işleminin sınıf ortamının doğal bir parçası haline dönüştürülmesidir. Bu araştırmada, hem zaman sınırlılığı hem de araştırmanın yürütüldüğü kurumun sınıflar açısından bütünlüğünü bozabileceği düşüncesiyle böyle bir uygulama yapılamamıştır. Bu yüzden elde edilen veriler, bu anlamda bir sınırlılık taşımaktadır. Yine de kayıtlar yapılmadan önce, öğrencilere, kayıtların onlara yönelik bir değerlendirme amacı taşımadığı ve her zamanki ders akışının sürdürüleceği belirtilmiştir. Ayrıca, doğal dil kullanımıyla ilgili verilere ulaşabilmek için, katılımcılara, araştırma konusu önceden bildirilmemiştir. Bu nedenle, araştırmada elde edilen verilerin bu anlamda bir sınırlılık taşımına rağmen, öğrencilerin doğal konuşmalarını yansıttığı düşünülmektedir.

3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma, İstanbul'da özel bir üniversitede, yaşları 16 ile 20 arasında değişen, 10 grup hazırlık bölümü öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Bu gruplardan dört tanesi aynı cinsiyet grubu ve altı tanesi ayrı cinsiyet gruplarıdır. Araştırmaya katılan toplam öğrenci sayısı 26'dır ve bunların 14 tanesi erkek, 12 tanesi kız öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın başında, iki erkek, iki kız olmak üzere dört kişilik gruplar oluşturmak hedeflendiyse de bazı öğrencilerin araştırmanın yapıldığı gün okula gelmemeleri ya da bir kaç kız öğrencinin araştırmada yer almak istememesi nedeniyle, iki grup üç kişi ve bir grup ta beş kişiden oluşmuştur.

Bu araştırma, Ekim 2002'de başlamış ve veri toplama süreci Haziran 2003'te tamamlanmıştır. Çalışma, dokuz aya yayılmış bir veri toplama sürecinin ürünüdür.

Uygulama sırasında katılımcılar, araştırmanın amacını tam olarak bilmemektedirler. Ancak kendilerine, genel olarak iletişim üzerine bir araştırma olduğu ve verilerin bir yüksek lisans tezi için kullanılacağı söylenmiş ve kayıtlar tüm öğrencilerin izniyle ve bilgileri dahilinde yürütülmüştür. Araştırmacı, hem uygulama sırasında hem de diğer zamanlarda, sınıfta öğretmen konumundadır. Bu yüzden, kendisi, araştırma sürecinde hem araştırmacı hem de bir katılımcı rolü taşımaktadır. Araştırmanın bu biçimde düzenlenmesinin, doğal dil kullanımını açığa çıkarmada yardımcı olduğu düşünülmektedir.

3.5. Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları olarak ses kayıtları, video görüntüleri ve değerlendirme amaçlı sormacalar kullanılmıştır. Araştırmanın temelini ses kayıtları oluşturmaktadır ancak video

görüntüleri ve sormacalar, ses kayıtlarına yardımcı araçlar olarak düzenlenmiştir. Bu bölümde alt başlıklarla, veri toplama araçlarının araştırmada nasıl kullanıldığı incelenmektedir.

3.5.1. Ses Kaydı

Araştırma sürecinde en temel veri toplama aracı olarak ses kayıtları kullanılmıştır. Bu kayıtlar sırasında, öğrenciler, gruplar oluşturmuş ve kayıt cihazları, masaların kenarında yer almıştır. Her bir kayıta öğrencilere üzerinde tartışmaları için belirli bir konu ve tamamlamaları gereken bir çalışma verilmiştir.

Yapılan ilk kayıtlarda, öğrencilere hayatta önemli olabilecek bazı konuların listesi verilmiştir (bkz:175). Öğrenciler, önce kendi başlarına bu listeden onlara göre en önemli olan sekiz konuyu sıralamışlardır. Daha sonra, grup arkadaşlarıyla listelerini karşılaştırarak, ortak bir liste oluşturmaya çalışmışlardır. Yapılan kayıtlarda ikinci olarak, öğrencilere benzer türden ortak karar almaya yönelik tartışmalar yapabilecekleri bir konu verilmiştir. Öğrencilere öncelikle, yeni bulunan bir gezegen hakkında bir okuma parçası sunulmuş ve bu gezegene dört kişinin gönderileceği ve bu kişilerde aranan özelliklerin neler olduğu belirtilmiştir (bkz:176). Daha sonra öğrencilere on tane adayın özellikleri verilmiş ve kendi başlarına bunlardan dört tanesini seçmeleri istenmiştir (bkz:177). Öğrenciler, seçimlerini yaptıktan sonra, grup içerisinde tartışarak dört kişi belirlemeye çalışmışlardır. Bu iki konunun seçilmesinin nedeni, öğrencilere ortak karar almaya ve problem çözmeye yönelik bir tartışma olanağı sağlamaktır. Buradaki amaç, özellikle çelişme durumunda kullanılan stratejilere, hiyerarşi ve eşitlik kurma stratejilerine ve söz kesme stratejilerine ilişkin bulgulara ulaşmaktır.

Üçüncü ve dördüncü kayıtlarda, öğrencilere biraz daha değişik özellikte bir tartışma olanağı sunulmuştur. Burada, öğrencilere daha serbest bir tartışma konusu verilmiştir.

Öğrenciler, ortak karar almaya ilişkin ya da tamamlamaları gereken bir çalışma olmadan, verilen konularla ilgili görüşlerini tartışmışlardır. Bu konulardan birincisi, varolan eğitim sisteminin sorunları, diğeri ise şehirde ve şehir dışında yaşamının olumlu ve olumsuz yanlarıdır. Bu konuların seçilmesindeki amaç, öğrencilere daha serbest bir tartışma olanağı sunarak özellikle konu belirleme ve soru sorma stratejilerine ilişkin bulgulara ulaşabilmektir.

Kayıtlar daha sonra, araştırmacı tarafından yazıya dökülmüş ve ilgili bölümler yorumlanarak araştırmanın merkezini oluşturmuştur.

3.5.2. Video ile Görüntüleme

Ses kayıtlarının yapıldığı sırada öğrenciler, video ile de görüntülenmişlerdir. Bu, ses kayıtlarında açık olmayan bazı bölümleri anlamaya ve öğrencilerin oturma düzenini ya da hareketleri ve tepkilerini daha belirgin biçimde ortaya koymaya yardımcı olmuştur. Bu yüzden video görüntülerine, yalnızca ses kayıtlarının net olmaması durumunda ve hareketlerin önemli olduğu durumlarda başvurulmuştur.

3.5.3. Değerlendirme Amaçlı Sormacalar

Değerlendirme amaçlı sormacalar da video görüntüleri gibi, ses kayıtlarına yardımcı olması amacıyla kullanılmıştır. Ancak sormacalar, zaman sınırlılığı nedeniyle sadece beş grupta kullanılabilmiş, diğer beş grupta kullanılamamıştır. 9 tanesi kız ve 8 tanesi de erkek öğrenciler tarafından yanıtlanan toplam 17 sormaca uygulanmıştır.

Kullanılan sormacalar yoluyla, öğrencilerin, yürütülen etkinlikler sırasında oluşan iletişim süreci ile ilgili görüş ve duygularının öğrenilmesi; bu konuda kendilerini nasıl değerlendirdiklerinin ve kurdukları iletişimle ilgili herhangi bir bilince sahip olup

olmadıklarının araştırılması hedeflenmiştir. Bunun için, yapılan etkinliğin hemen ardından, öğrencilere, yedi soru yöneltilmiştir (bkz:174). Sorular İngilizce olmakla beraber, öğrencilere gereksinim duyduklarında Türkçe açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca, öğrencilere yanıtları İngilizce olarak yazma zorunluluğu getirilmemiştir; isterlerse İngilizce, isterlerse de Türkçe yazabilecekleri belirtilmiştir. Bunun bir biçimde yazılı bir görüşme olduğu düşünüldüğünden, öğrencilerin dil konusundaki bir yetersizlik nedeniyle görüşlerini tam olarak dile getirememeleri gibi bir sorunun egellenmesi amaçlanmıştır.

Sorulan sorular, tamamen açık uçlu ve öğrencilerin görüşlerini öğrenmeye yöneliktir. Bu anlamda yazılı bir görüş bildirme olarak da adlandırılabilir. Sormacalar, yapılan etkinliklerin sonunda verilmiştir ve hem aynı cinsiyet hem de ayrı cinsiyet gruplarında aynı sormaca uygulanmıştır. Buradaki amaç, gruplar değiştiğinde, öğrencilerin kendilerini değerlendirme biçimlerinin ve verdikleri yanıtların değişip değişmediğini belirlemektir.

Bir sonraki bölümde bu araçların kullanımıyla elde edilen veriler, ayrıntılarıyla incelenecektir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde temel olarak ses kayıtlarından elde edilen bulgular ve bunların yorumlanması yer almaktadır. Ancak alt başlıklarla video görüntülerinden ve değerlendirme amaçlı sormaçalardan elde edilen bulgulara da değinilecektir.

4.1. Ses Kayıtlarından Elde Edilen Bulgular

4.1.1. Etkileşimsel Stratejilere İlişkin Bulgular ve Yorum:

4.1.1.1. Çelişme Durumunda Kullanılan Stratejiler:

a) Aynı Cinsiyet Gruplarında Kullanılan Stratejiler:

Aynı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrenciler arasında çelişme durumunda kullanılan stratejiler bakımından şu ayrılıklar gözlenmiştir:

Kız öğrenciler, daha önceki araştırmaların tersine aynı cinsiyet gruplarında çelişmeden kaçınma yolunu izlememişlerdir. Kız öğrenciler, bu gruplarda ayrı düşünceleri uzun uzadıya tartışmış ve bir sonuca ulaşmak için çözüm üretmeye çalışmışlardır. Karşı karşıya gelmekten kaçınmamış ve görüşlerini kabul ettirmek için diğerlerini ikna etme yoluna gitmişlerdir. Aşağıdaki konuşma metni yeni bir gezegene gönderilecek dört kişinin seçilmesi ile ilgili etkinlikten alınmıştır(bkz:176-177).

- ...
- 1436 *Kr: has travelled the world and worked for many years/*
- 1437 *Sv: but / he has a daughter / xx/ so he/ I think / xx problem about daughter/*
- 1438 *Kr: but he is very young/ ... / he can be / I don't know/xxx*
- 1439 *Unmarried / no children/ and nurse/ it's important*
- ...

Bu örnekte, henüz tartışmanın başında iki öğrenci iki ayrı görüş ortaya atmıştır. Burada dikkati çeken, kız öğrencilerin, karşı çıktıkları konuda hemen açıklamalara gitmeleri

ve birbirlerini ikna etmek için nedenlerle birlikte konuşmalarıdır. Çelişme durumunda, ikna etmeye çalışmak, kız öğrencilerin sıkça kullandıkları bir yöntemdir.

Kızların konuşmalarında dikkat çeken diğer bir konu da çelişme durumunda, karşıdaki kişinin görüşlerine açık olmaları ve önceki bölümde bahsedilen kategoriler açısından, “Karşıdakini kabul etmeye yönelik” stratejiler kullanmalarıdır. Yukarıdaki konuşmada, Kerime’nin kullandığı “I don’t know”(satır:1438) cümlesi, bunun bir örneğidir. Kerime “I don’t know” diyerek karşıdaki tarafından ikna edilebileceğini, dolaylı yoldan göstermektedir.

- ...
- 1603 Sv: *I think Luciana /*
- 1604 Kr: *I think Rashid/ bi dakika/ why are you saying Luciana?*
(gülüşürler)
- 1605 Kr: *she is very young*
- 1606 Sv: *she is young// parents gave permission for her to go/*
- 1607 Kr: *// and student/ .../ and she / want/ she wanted to become an*
opera singer /
- 1608 *she / err/ she is/*
- 1609 Ö: *but she isn't*
- ...

Yukarıdaki bölüm, konuşmanın ortalarından alınmıştır. Burada her iki taraf, henüz Rashid’in seçilip seçilmemesi konusunda birbirini ikna edememiştir. İlk gidecek kişi olarak, bir başka arkadaşlarının, Aygün’ün söylediği kişi üzerinde hepsi anlaşmış ancak dördüncü ve son kişiye gelindiğinde Seval de Kerime de ilk söyledikleri kişinin yazılmasında tekrar ısrar etmeye başlamışlardır. Aşağıdaki konuşmada da bu tartışmaya devam etmektedirler.

- ...
- 1612 A: *I think she / she can travel/ because / her parents/ have given permission for*
her to go/
- 1613 Kr: *what does permission mean?*
- 1614 A: *işte şey/*
- 1615 Sv: *permission/ şey/ mücade veriyor/*
- 1616 A: *izin vermek/*
- 1617 T: *hı hı/*
- 1618 A: *izin veriyorlar yani / dolayısıyla/*

- 1619 Sv: *she can go/*
 1620 A: *yes/ she can go/ I think/*
 1621 Kr: *but she cannot see her family/*
 1622 Sv: *humm/ it can be/*
 1623 Kr: *err/ şey/*
 1624 Sv: *it can be yani/*
 1625 Kr: *I think / Rashid/*
 1626 (*gölüşürler*)
 1627 Sv: *why? // he has daughter/*
 1628 Kr: *// has travelled/*
 1629 Sv: *that's to say/ he has responsibility/ for daughter/*
 1630 Kr: *but she wants to become an opera singer/*
 1631 Sv: *but it can't be/*
 1632 Xxx
 1633 Sv: *Rashid is 56 .*
 1634 Ö: *kısaca diyor ki yaş 60 iş bitmiş.*
 1635 (*gölüşürler*)
 1636 A: *we only be five person/ we only choose five person/ third Rashid/ fifth / luciana/*

Konuşmanın bu bölümünde, kız öğrencilerin görüşlerinde ısrar etme yöntemini rahatlıkla kullanabildikleri görülmektedir. Ancak önemli olan nokta, karşıt görüşler dile getirirken aynı zamanda bir çözüm yolu da aramalarıdır. Aşağıdaki konuşmada Aygün, Seval ve Kerime arasındaki çelişme durumunu çözmek için seçilecek kişi sayısını arttırmayı önermiştir. Bu da kızların çelişme durumunda karşılıklı ikna sürecinden sonra her iki düşünceyi de kapsayan bir sonuç üretme çabalarına güzel bir örnek oluşturmaktadır.

- ...
 1690 Kr: *what are we doing?*
 1691 A: *teacher can we choose five people?*
 1692 T: *okey. You can choose*
 1693 Kr: *okey*
 1694 A: *okey*
 1695 Sv: *third/ fourth ?*
 1696 A: *third / Luciana/*
 1697 Sv: *okey*
 1698 Kr: *okey*

Konuşmanın sonunda, kız öğrenciler, çelişme sorununu, her iki düşünceyi de kapsayacak şekilde çözmüşlerdir. Buradan çıkacak olan sonuç, kızların, çelişme durumundan

kaçınmadığı, ancak bunu çözmek için karşılıklı ortak bir sonuca varmayı hedefledikleridir. Buna ulaşmak için de karşıdaki-kişiyi kabul eden stratejilerle, birbirlerini konuşarak ikna etme yöntemini kullanmaktadırlar. Yukarıdaki konuşmanın alındığı etkinlikte, öğrencilerden ellerindeki listeden dört kişiyi seçmeleri istenmiştir. Kız öğrenciler, dört kişide uzlaşamayınca, sorunu çözmek için kişi sayısını artırma yoluna gitmişlerdir(satır:1691). Öğretmenden bu konuda onay aldıktan sonra herkesin görüşünü içeren bir liste oluşturmuşlardır.

Erkek öğrenciler ise, çelişme durumunda, daha çok “karşıdakini kabul etmemeye yönelik” stratejiler kullanmaktadırlar. Çelişme durumunu, bir üstünlük sağlama süreci olarak kullanmaktadırlar. Aşağıdaki konuşma metni de yeni bir gezegene gönderilecek dört kişinin seçilmesi ile ilgili etkinlikten alınmıştır(bkz:176-177).

- ...
- 1400 M: lecturer is a education/ educationer/
 1401 G: Yes
 1402 M: Teacher
 1403 G: Yes / she knows
 1404 Erkan: third one third one
 1405 M: but / how know/ scientist/
 1406 Erkan: okey / we don't agree with you/
 1407 G: you lost/ you lost Metin/ I am sorry/
 ...

Bu konuşmada Gencay ve Erkan'ın seçtikleri kişi ile, Metin'in seçtiği kişi ayrıdır ve bu konuda çelişmektedirler. Erkek öğrenciler de kız öğrenciler gibi çelişme durumunda kendi görüşlerinde ısrarcı davranmaktadırlar ancak erkek öğrenciler, ikna etme yöntemini kullanmaktan çok, kendi görüşlerini kabul ettirmeye çalışmaktadırlar ve bu da karşıdakinin görüşüne açık olma, bir başka deyişle ikna olabilme yolunu kapamaktadır. Konuşmada, Gencay bu üstünlük ve yarış duygusunu “you lost” cümlesiyle (satır:1407) açıkça ortaya koymaktadır.

- ...
- 1427 M: *but he has got three children/ I think/ (güler)*
 1428 G: *but we chose the best thing/ don't worry*
 1429 M: *but/ kafanı yorma= (güler)*
 ...

Konuşmanın sonunda Metin ikna olmamasına rağmen Erkan ve Gencay'ın seçtikleri kişiyi yazmıştır. Ancak seçtikleri kişi için nedenler yazarken, ikna olmadığını göstermek için "but he has got three children" diyerek itiraz etmektedir (satır:1427). Gencay ise "don't worry" diyerek (satır:1428) onunla dalga geçmektedir. Bu sözlerle Gencay, konuşmayı yine bir üstünlük iddiasıyla bitirmektedir. Kız öğrencilerin konuşmasında görülen anlaşmaya ve sonuç üretmeye yönelik adımlar, erkek öğrencilerde sadece tartışma düzeyinde kalmıştır ve bu örnekte görüldüğü gibi ortak bir kararla değil, sadece bir tarafın kazanmasıyla bitmiştir.

- ...
- 1174 Erkan: *we can write three reasons/*
 1175 Xxx
 1176 G: *hi/ hi/ write write/*
 1177 C: *because university lecturer/*
 1178 Erkan: *if you want to ONE REASON/ YOU WRITE/*
 1179 M: *yok yok ondan değil/ (gülüşürler)*
 ...

Yukarıdaki konuşmada, erkek öğrencilerin çelişme durumunda seslerini kimi zaman yükseltme yoluna gittikleri de görülmektedir. Büyük harflerle belirtilen sözcükler (satır:1178), yüksek sesle söylenmiştir. Bu da erkek öğrencilerin, çelişme durumunda, üstünlük kurmak için kullandıkları bir yöntem olarak düşünülebilir.

b) Ayrı Cinsiyet Gruplarında Kullanılan Stratejiler:

Ayrı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrenciler arasında çelişme durumunda kullanılan stratejiler bakımından şu ayrılıklar gözlenmiştir:

Ayrı cinsiyet gruplarında kız öğrencilerin, çelişme durumunda, görüşlerini aynı cinsiyet grubunda olduğu kadar uzun tartışmadıkları görülmüştür.

- ...
- 167 M:yeah /two two
 168 G:two –two (gülüşürler)
 169 M:ooo/
 170 Kr:OK.Now I thinkxxx
 171 M: What will we do?
 172 G:I don't know
 173 G: What will we do?/ I don't know
 174 G:OK.We can do=
 175 M:= I can't believe having a successful career is /more important than the others
 176 G: / we can do /we can do=
 177 M: = I believe having a partner is most important than money or career
 178 Sv:Yeah/ I agree with him
 179 G:but/but
 180 Kr: ama career olmadan bir şey olmaz
 181 G:yes / having a successful career is absent/ we didn't/ we don't find a good person /a good partner or good family/...OK.?
 ...

Bu konuşmada Metin ve Gencay, yine bir çelişme durumu içerisindeyler. Kız öğrenciler, aynı cinsiyet grubunda, seçimlerini nedenleriyle birlikte tartışırken, bu grupta yalnızca onaylama ya da karşı çıkma için kullanılan kısa cümlelerle yetinmişlerdir. "I agree with him"(satır:178) ya da "ama career olmadan bir şey olmaz"(satır:180) gibi cümleler dışında tüm konuşma boyunca tartışmaya daha fazla bir katkı sağlayamamışlardır. Bu durumda kız öğrenciler, yalnızca tartışma içerisindeki erkekleri destekler durumda ve geri plandadırlar. Aşağıdaki konuşma metni de bunun ilginç bir başka örneğidir.

- ...
- 724 P:having a nice home/ I think having a nice home
 725 C:nice home?(farklı tonlama)/İstanbul'da?
 726 P:nice home!!
 727 C:In İstanbul it is impossible/it is very expensive/In İstanbul, it is very=
 728 U: =şey,sağlık ,sağlık
 729 C:healthy/if you have money,if you healthy/if you don't have money,if you don't healthy,
 730 U:being fit and healthy/yes
 731 C: I think /politics/because

- 732 U: *not politics/it isxxx*
 733 C: *because/if you are...*
 734 U: *it is not neccesary*
 735 C: *I like politics(güler)// politics is cheaper*
 736 U: *//can be!(güler) /politics is foolish/we compare xxx*
 ...

Yukarıdaki konuşmada Perihan, kendisi için önemli olan seçeneği söylediğinde, gruptaki erkeklerle çelişmektedir. Can, onun söylediğine karşılık olarak “nice home?” diyerek (satır:725), aslında söylediği şeyin olamayacağını ima etmektedir ve bunu daha sonra “in istanbul, it is impossible” diyerek (satır:727) doğrudan dile getirmektedir. Bu çelişme durumunda Perihan, görüşünü tekrarlamak dışında bir cümle kurmamıştır. Aynı cinsiyet gruplarında görülen nedenleri tartışmak, burada sadece erkekler tarafından yürütülmektedir. Yukarıdaki konuşmada Perihan’ın görüşü fazla tartışılmadan reddedilmiş ve erkek öğrenciler hemen kendi tartışmalarına dönmüşlerdir.

- ...
 204 Kr.: *But I think / firstly successful career/*
 205 G: *not at all*
 206 M: *no/ firstly partner/*
 207 Kr: *ok. Xxx (kızlar güler)*
 ...

Bu konuşmada da çelişme durumunda kız öğrencilerin görüşlerini uzun bir biçimde tartışmadıkları, tartışmaları daha çok erkek öğrencilerin yürüttüğü gözlenmektedir. Kerime burada tek başına görüşünü ortaya koymuş ancak erkek öğrenciler tarafından tartışma kapatılmıştır.

Erkek öğrencilerin çelişme durumunda kullandıkları stratejiler, aynı cinsiyet ve aynı cinsiyet gruplarında hemen hemen aynıdır. Ancak ikna etmekten çok ısrar etmek, ortak bir sonuçtan çok üstünlük kurma ve ses yükseltme gibi özetlenebilecek olan özellikler, burada aynı cinsiyet grubunda olduğu kadar direkt değildir. Aşağıdaki konuşma metni bunun bir örneğidir.

- ...
- 195 G: OK. / my idea is having a successful career is absent/ .../ err.../
 196 M: I think/ yaaa.../ I ask a question/ I ask a question/ but/ not =
 197 G: =I SAID THAT/ I SAID THATt/ Metin /(gülüşürler)
 198 G: ok./ first/ first // good partner/
 199 Kr: // yes what will we do?
 200 G: and family / two successful career/
 201 Kr: yes/ okey/
 202 M: thank you
 ...

Yukarıdaki konuşmada Metin ve Gencay, görüşlerini bir süre tartıştıktan sonra, Gencay'ın Metin'in görüşünü kabul etmesiyle tartışmayı sonlandırmışlardır. Erkekler, yine kendi görüşlerinde ısrarcı olsalar da bunu açık bir yarış haline getirmemişlerdir. Metin'in, konuşmanın sonunda Gencay'a ve Kerime'ye bunun için teşekkür etmesi de erkek öğrencilerin ayrı cinsiyet grubunda kullandıkları iletişim stratejilerinin, aynı cinsiyet grubundakine göre daha fazla "karşıdakini kabul etmeye yönelik" olduğunu göstermektedir.

Hayatta önemli olabilecek konuların seçilip sıralanmasıyla ilgili etkinlikten alınan aşağıdaki konuşma metninde ise bir erkek öğrencinin, konuşma boyunca geri planda kaldığı görülmüştür.

- ...
- 432 N: no Turkish (ikaz eder)/ five (düzeltir)
 433 H: five (düzeltir)
 434 N: five
 435 H: politics
 436 N: no politics (karşı çıkar)
 437 H: yes yes
 438 HL: having a nice ...
 439 H: Very important
 440 N: you? ... think? / five (Erhana sorar fakat Hakan cevap verir)
 441 H: politics xxx olabilir
 442 Ec. Having enough time to relax
 443 HL: having a nice / huumm?? /(yanlış seslendirme) // a nice home (düzeltmeye çalışır)
 444 H: //politics (kimse duymaz)
 445 N: hmm/ nice home/ than important than relax
 446 H: politics for me(tekrar dener)
 447 N: no politics

- 448 H: *yes yes*
 449 Erh: *I have a home*
 450 HL: *home / home/*
 ...

Bu konuşmada Hakan isimli öğrenci, görüşünü sürekli olarak yinelemektedir. Ancak gruptaki diğer öğrenciler bununla ilgilenmemiştir. İlk söyleyişinde, Nazan sadece “no politics” (satır:436) cevabını vermiştir. İkinci söyleyişinde, hiç kimse ilgilenmemiştir. Ve son yineleğinde de tekrar “no politics” cevabını almıştır. Burada, psikoloji ve ingilizce konuşabilme düzeyinin de önemli faktörler olduğunu görmekteyiz. Hakan, sınıf ortamında da fazla konuşmayan, çekingen bir öğrencidir. Burada, bu tür özelliklerin, cinsiyetin önüne geçtiği gözlenmiştir.

- ...
 460 HL: *having a successful career*
 461 N: *ah/ ok/ career*
 462 Erh: *career / having a successful career*
 463 N:(yazar)
 464 HL: *arkadaşın hatırı için politics*
 465 H: *yes*
 466 N: *seven*
 467 HL: *politics*
 468 N: *politics ?*
 469 HL: *politics*
 470 H: *yes yes*
 471 N: *no politics*
 ...

Konuşmanın ilerleyen bölümlerinde Hale isimli öğrenci, Hakan’ın söylediğinin de yazılması için “arkadaşın hatırı için politics” demektedir (satır:464). Burada kız öğrencilerin, yine bir anlaşma, diğer görüşleri de kapsayacak bir sonuç üretme çabası içinde oldukları görülmektedir. Ancak burada yine bir taraf tutma, erkek öğrencilerin söyledikleri üzerinden geri planda bir destekleme tutumu da görülmektedir.

- ...
 471 N: *no politics*
 472 Erh: *I am not interested / having a busy social life*

- 473 HL: *No no politics*
 474 N: *yees / I think*
 475 HL: *no*
 476 H: *no no/ politics*
 477 N: *no politics*
 478 H: *politics / politics / important important*
 479 Erh: *social life*
 480 N: *no no / social life*
 481 HL: *ingilizce 'de ben oynamıyorum ne demek?*
 482 N: *ok / that*
 483 Erh: *I don't play / I don't / play / ok/ say me*
 484 H: *xxxx istifa ettim*
 485 N: *tell me Hale*
 486 Erh: *being attractive*
 487 H: *benimki gibi*
 488 N: *what?*
 489 Erh: *being attractive*
 490 H: *yes being attractive*
 491 N: *attractive*
 492 Erh: *do you want ?*
 493 HL: *yes*
 494 N: *okay okay /*
 495 HL: *finished?*
 ...

Konuşmanın sonunda, Hakan'ın görüşlerinin de Hale'nin desteğiyle tartışıldığı görülmektedir. Ancak diğer öğrenciler bu görüşü kabul etmeyince, Hale “ben oynamıyorum” (sadır:481) Hakan da “istifa ettim” (sadır:484) demektedir. Burada bir geri çekilme stratejisinden söz edilebilir. Çelişme durumunda, bir sonuca ulaşamadığında, nadir de olsa, kız ve erkek öğrenciler, tartışmadan çekilme yoluna gidebilmektedir. Yukarıdaki konuşmada çelişme durumu daha sonradan bulunan başka bir görüşün kabul edilmesiyle sonuçlandırılmıştır.

4.1.1.2. Hiyerarşi/ Eşitlik Kurma Stratejileri

a) Aynı Cinsiyet Gruplarında Kullanılan Stratejiler:

Aynı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrenciler arasında hiyerarşi/eşitlik kurma stratejileri bakımından şu ayrılıklar gözlenmiştir:

Kız öğrencilerden oluşan gruplarda, bir üstünlük kurma ya da liderlik durumu fazlaca görülmemektedir. Genellikle birbirlerinin cümlelerini tamamlayarak ve karşılarındaki görüşlere saygılı davranarak konuşmayı sürdürmüşlerdir. Aşağıdaki konuşma metni yeni bir gezegene gönderilecek dört kişinin seçilmesi ile ilgili etkinlikten alınmıştır (bkz:176-177).

...
 1507 A: *I think Natalya can go/ Natalya da gidebilir/*
 1508 Kr: *okey but I think/ second Brandon/*
 1509 A: *okey / hi hi / second Brandon/*
 1510 Kr: *but you know/*
 ...

Kerime bu konuşmada “but you know” diyerek(satır:1510), karşıdan gelebilecek olan farklı düşüncelere de açık olduğunu göstermektedir. Aşağıdaki konuşma da ayrı düşünceleri savunmalarına rağmen, kız öğrencilerin birbirlerinin cümlelerini tamamlayarak, birbirlerine nasıl yardım ettiklerine güzel bir örnektir.

...
 1440 Sv: *We talk about Rashid ?*
 1441 Kr: *yes*
 1442 Sv: *I think/ err/ he can't go/*
 1443 Kr: *why?*
 1444 Sv: *because / he / err/*
 1445 Kr: *has a daughter?*
 1446 Sv: *daughter/ yes/*
 ...

Bu konuşmada Kerime, Seval'in kendisine karşı çıkma nedenini kendisi tamamlamaktadır (satır:1445). Aşağıdaki konuşmada da yine aynı türden bir tutumun

sergilendiği, Şenay'ın kullandığı “friends” sözcüğü ile ortaya konulmaktadır. Bu konuşma metni, şehirde ve şehir dışında yaşamının tartışıldığı etkinlikten alınmıştır.

- ...
 1762 Ş: *friends/ which livings you prefer? Living country or city?*
 1763 Sh: *I think/ I first / want / neydi/ country life/ because country life/ err/ interesting for me/*
 1764 Ş: *hı hı*
 ...

“Friends” sözcüğü aslında hem üstünlük kurma hem de eşitlik kurma anlamında kullanılabilir. Bu yüzden tonlama önemlidir. Yapılan kayıtlarda, Şenay'ın bu sözcüğü, yumuşak bir tonda, dikkat çekmek ve herkesi kavramak için kullandığı görülmektedir. Aynı zamanda kız öğrenciler, çoğunlukla “hı hı” ya da buna benzer ifadelerle, karşı tarafı dinlediğini göstermekte ve karşı tarafın konuşmasını destekler ve cesaretlendirir bir tutum içerisindeyler.

- ...
 1765 Sh: *firstly I choose it/*
 1766 Ş: *hı hı / I prefer/ city life / I think*
 1767 Sh: *why?*
 1768 Ş: *because it is colorful/ because / you / you have a lot of opportunity for example about art or other / examination activity / I don't know / what do you think?*
 1769 (*gülüşürler*)
 1770 Sh: *but country side/ country life / is natural/ so / the people always / choose it*
 1771 Ş: *okey / I love / country life too but I think ./ It is not better everytime for only holiday/ because / we sometimes need to natural liife /nature/ yes/ esra what your ideas/*
 1772 Sh: *Aygün/*
 1773 Ş: *sorry / Aygün/*
 1774 Sh: *what your ideas?*
 1775 Ş: *what your ideas about / err/ do you prefer country or city life?*
 ...

Bu konuşmada da kızların grup içerisinde eşitlik kurmaya çalışmalarının çeşitli özellikleri görülmektedir. “Hı hı”(satır:1766), “I think” (satır:1766;1771), “I don't know”(satır:1768) ,“okey”(satır:1771) gibi ifadelerle karşı tarafa görüşlerini dile getirebilmesi için bir zemin hazırlamaktadırlar. Aynı zamanda gruptaki diğer kişilerin de görüşlerini

söylemeleri için onlara soru yöneltilmektedirler. “What do you think?” (satır:1768) ya da benzer sorular, karşıdaki kişinin konuşmasını destekler niteliktedir.

Erkek öğrenciler ise aynı cinsiyet gruplarında, genellikle bir liderlik oluşturma yoluna gitmektedirler.

1.

...

1334 Erkan: *and he / he has a = (sözünü bitiremez)*

1335 M: *=friends / I think scientist is the most important thing /*

1336 C: *yes*

1337 M: *the most important in there/ he can find some events/ I think but you/ I think you must agree with me/ you are not crazy/*

...

2.

...

1394 M: *it's very important mission/ I think you/ you think/ you're going somewhere/ not know/ you don't know anywhere/ and*

1395 C: *what are you saying Metin?*

1396 M: *listen and learn .../ oldu mu? (güler) ... / you are going some place and you don't know anywhere/ you / you must/ find some events for/ live/ for live there/ for new events/ for the human/*

1397 G: *Natalia can be this I think/ because he is an instructor/he know*

...

Bu iki konuşmada Metin'in diğer grup üyeleri üzerinde nasıl üstünlük hatta baskı kurmaya çalıştığı görülmektedir. Konuşmanın başından itibaren Metin ve Gencay, karşılıklı tartışmalarla bu liderliği kurmaya çabalamaktadırlar. Yani grup içerisinde iki liderden söz edilebilir. Gencay, bu liderliği, Metin'le tartışmaya girerek ve onun görüşlerini çürütmeye çalışarak daha dolaylı bir yoldan yapmaya çalışmakta, Metin ise bunu kullandığı cümleler ve söz kesme yoluyla daha doğrudan bir biçimde yapmaktadır. İlk konuşmada Metin, Erkan'ın sözünü tamamlamasına izin vermeden, kendi görüşünü dayatmıştır (satır:1334;1335). Kullandığı “friends” sözcüğü, hemen söz kesmeden sonra geldiğinden ve otoriter bir tonlama içerdiğinden, grup üyelerinin dikkatini çekmekten çok, bir liderin hitabı olarak yorumlanabilir. Bu sözcüğün hemen arkasından kullandığı cümle de ilgi çekicidir: “I think

you must agree with me. You are not crazy”(satır:1337). Burada kendi görüşünü bir lider tavrıyla dayatmakta ve hatta saldırganlaşmaktadır. İkinci konuşmada ise Ceyhan’a söylediği “listen and learn” cümlesi (satır: 1396) bir emirdir. Bu nedenle de liderlik konumunu güçlendiren ve sergileyen bir örnektir. Gencay ise her iki konuşmada da Metin karşısında daha çok görüşlerini söyleyerek ve Metin’in görüşlerine bir anlamda ‘meydan okuyarak’ bu liderlikte söz hakkı elde etmeye çalışmaktadır. Konuşmanın sonunda kullandığı “you lost Metin” (bkz: 50) cümlesi de bunu destekler niteliktedir.

b) Ayrı Cinsiyet Gruplarında Kullanılan Stratejiler:

Ayrı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrenciler arasında hiyerarşi/eşitlik kurma stratejileri bakımından şu ayrılıklar gözlenmiştir:

Kız öğrenciler, ayrı cinsiyet gruplarında, liderlik ve hiyerarşiden çok yardımlaşma stratejilerini kullanmaktadırlar. Genel olarak, kız öğrenciler aynı cinsiyet gruplarında olduğu gibi karşıdakini kabul etmeye yönelik bir iletişim yolu izlemektedirler. Aşağıdaki konuşma metni, hayatta önemli olabilecek konuların seçilip sıralanmasıyla ilgili yürütülen etkinlikten alınmıştır.

- ...
- 189 M: *lots of people/ don't have/ don't have/ ... successful career/ but they have*
 190 Sv: *but they have (cümlesini tamamlar)*
 191 M: *they have*
 192 Sv: *family (cümlesini tamamlar)*
 193 M: *good family*
 194 Sv: *or have a partner/ good partner*
 ...

Bu konuşmada da görüldüğü gibi, Seval, Metin’in söylediklerini tekrar ederek ya da sözünü tamamlayarak, onu desteklemektedir. Kız öğrenciler, ayrı cinsiyet gruplarında, fazlaca baskın olamamakta ve erkek öğrencilerin gerisinde kalmaktadırlar.

Eğitim sisteminin tartışıldığı aşağıdaki iki metinde ise, liderlik özellikleri taşıyan bir kız öğrencinin bunu bir üstülük kurma yolu olarak kullanmadığı; tam tersine, karşıdaki konuşmacıları sürekli olarak desteklediği görülmektedir.

1.

- ...
 945 Ş: *do you love/ now you are a student/ now/ what do you think your/ err/ studying system?*
 946 Bn: *I think / err/ turkey/*
 947 Ş: *hi*
 948 Bn: *education system/ in turkey/*
 949 Ş: *yes/ yes / you think in your school/*
 950 Bn: *education system/ is very harmless/*
 ...

2.

- ...
 994 Ş: *what would you do if you were the president of Turkey Kerem?*
 995 K: *president of turkey/*
 996 Ş: *him*
 997 K: *ee/ firstly/ sport/*
 998 Ş: *hi (gülüşürler) / which sport for example?*
 999 Bn: *//sport for Kerem*
 1000 K: *//yes sport/ for me/ because sport is very important/ for Turkey and Atatürk/ said sport is very important/*
 1001 Ş: *Yes/*
 1002 K: *do you know=*
 1003 Ş: *= what kind of sport do you say?*
 1004 K: *football/ do you know / you know turkish football is very / good / in world//*
 1005 Ş: *// hi hi*
 ...

Bu iki konuşmada da Şenay'ın belirgin bir biçimde, “ hı hı, hım, yes” gibi ifadelerle karşı tarafın konuşmasını desteklediği görülmektedir. Şenay, grup içerisinde İngilizcesi en iyi olan ve ders notları açısından en başarılı öğrencidir. Ancak bunu, bir liderlik avantajı olarak kullanmamakta, diğerlerinin de tartışmalara katılması ve görüşlerini dile getirmesi için onları cesaretlendirmeye çalışmaktadır.

Yapılan çalışmada, gruplardan yalnızca birinde bir kız öğrencinin daha baskın olduğu görülmektedir. Aşağıdaki konuşmada Nazan, bir liderlik tavrı içerisinde. Ancak Nazan'ın

anlatımlarında erkek öğrencilerde olduğu gibi bir yarış söz konusu değildir. Bu öğrenci, liderlik özelliğini, alınan kararlarda etkin olma ve bunları yönlendirme yoluyla kazanmaktadır.

- ...
- 422 *Erh: having a successful career*
- 423 *HL: no/ having good friends*
- 424 *N: good friends ?*
- 425 *Erh: successful career*
- 426 *N: good partner / partner*
- 427 *HL: yes*
- 428 *N: partner / okey?*
- 429 *Erh: okey/ hi hi*
- 430 *N: partner more important that having good friends*
- 431 *H: beşi ...*
- 432 *N: no Turkish / five*
- 433 *H: five*
- 434 *N: five*
- ...

Yukarıdaki konuşmada Nazan “partner, okey?” (sadır:428) diyerek son kararın verilmesinde etkili bir rol oynamaktadır. Ancak karşısındakiler tarafından da onaylanmayı beklemesi, bir yarış içerisinde olmadığını göstermektedir. Aynı zamanda bu ifadeyi konuyu bağlama ve tartışmayı sonlandırma amacıyla kullanmış olması çok olasıdır. Yine Hakan’ın “beşi” diyerek (sadır:431) Türkçe kullanması karşısında çok keskin bir biçimde uyarıda bulunmaktadır(sadır:432). Bütün bunların dışında konuşmanın bütününde Nazan’ın liderlikle tanımlanabilecek anlatımları yoktur. Ses yükseltme, emir verme, karşısındaki kişiler üzerinde doğrudan baskı kurmaya yönelik konuşmaları yoktur. Bu da aslında bu öğrencinin, liderlik özelliğini, konuşmada ve kararlarda etkin olarak kazandığını göstermektedir.

Erkek öğrenciler ise, ayrı cinsiyet gruplarında, kız öğrencilerden daha etkindir. İngilizce bilgisi daha az olan öğrencilerin bile ayrı cinsiyet gruplarında, kız öğrenciler kadar geri planda kalmadıkları görülmektedir. Aşağıdaki konuşma metni, hayatta önemli olabilecek konuların seçilip sıralanması ile ilgili etkinlikte yürütülen konuşmalardan alınmıştır.

...

- 68 A: *Don't speak/ please don't speak Turkish yani/ (kızar)*
 69 Erkan: *öyle diyunuz ama kendiniz de bir şey konuşmuyorsunuz ki/*
 70 A: *(güler)*
 71 Erkan: *hep biz konuştuk /.../ madem ingilizce / konuş hadi ingilizce konuş/*
speak English/
 72 C: *in life because/*
 73 A: *I'm thinking Erkan*
 74 Erkan: *hep thinking /... but nothing*
 75 A: *(güler) always thinking*
 ...

Aygün, bu gruptaki konuşmalarda, aynı cinsiyet grubundaki kadar etkin değildir çünkü bu grupta Erkan açık bir biçimde liderliği üstlenmiştir. Bu konuşmada Aygün'ün Türkçe konuşulmaması uyarısına, dalga geçerek ve biraz da suçlayarak karşılık vermektedir (satır:69). Bu, liderlik tavrının doğrudan bir göstergesi olarak düşünülebilir. Aynı zamanda Aygün'ün buradaki tavrı ilginçtir. Kendini savunurken, kırıncı olmamak için gülererek karşılık vermektedir (satır:70;75). Bu da kız öğrencilerin, tartışmaktan kaçınarak değil, tartışmayı, karşı tarafı da içine alan bir strateji ile yürüttüklerini göstermektedir.

Aygün ve Özgür, ayrı cinsiyet gruplarında, aynı cinsiyet gruplarındaki kadar fazla konuşmaya katılamamıştır. Özgür, ayrı cinsiyet grubunda hemen hemen hiç konuşmamıştır. Bunun, kişiliğinden kaynaklandığı düşünülebilirse de aynı cinsiyet grubundaki konuşmalar incelendiğinde, görüşlerini orada en azından kısa da olsa belirttiği, espriler yaptığı, alınan kararlarda etkili olduğu görülmüştür. Aynı cinsiyet grubundaki konuşmalardan alınan aşağıdaki konuşma bunun bir örneğidir.

- ...
- 1532 Ö: *important? Not important I think /*
 1533 Kr: *okey*
 1534 Sv: *which one?*
 1535 Ö: *Natalya Boreva/*
 1536 Sv: *second?*
 1537 Ö: *yes/ because/she/ he? She di mi?*
 1538 Kr: *hi hi/*
 1539 Ö: *she is 38/ and she has got very good health/ and unmarried / no children/*
daha ne olsun?
 1540 *(gülüşürler)*
 1541 Sv: *okey / second one/*

1542 A: *we choose Natalya/*

...

Erkek öğrenciler, ayrı cinsiyet gruplarında liderlik rolünü üstlenirken, kız öğrencilerin görüşlerini açıklamalarını da bazı durumlarda engelleyebilmektedirler. Aşağıdaki konuşma metni hayatta önemli olabilecek konuların seçilip sıralanması ile ilgili yürütülen etkinlikten alınmıştır ve kız öğrencilerin görüşlerini açıklamalarının, erkek öğrenciler tarafından nasıl engellendiğine bir örnek oluşturmaktadır.

...

637 P: *umm/ I think having a partner*

638 U: *partner?*

639 C: *Aklın fikrin partner'da kardeşim/ ben ne yapayım?*

640 P: *(güler)*

641 C: *Partner martner istemiyom/ kız arkadaşın var derdin var demişler / having good friends yazmamış ya (farklı tonlama)*

642 P: *yazdım*

643 C: *o zaman napalım bak / a good salary / yaz*

644 P: *birincisi?*

645 Xxx (*öğretmen kasetçaları kontrol eder*)

646 C: *bir şey demiyorsunuz*

647 U: *yees //write please*

...

Yukarıdaki bölümde Perihan, konuşmanın başından itibaren fazla katılımında bulunmamasına rağmen görüşünü belirtmeye çabalamıştır(satır:637). Ancak erkek öğrenciler, şaka yoluyla da olsa onun görüşlerini dikkate almayı, kendi tatışmalarını yürütmüşlerdir. Hatta Can'ın "aklın fikrin partner'da kardeşim"(satır:639) ifadesi, şaka da olsa Perihan için oldukça engelleyici sayılabilir. Perihan da tıpkı bir önceki örnekte Aygün'ün tepkisi gibi bunu gülerek karşılamıştır (bkz: 63).

...

724 P: *having a nice home/ I think having a nice home*

725 C: *nice home?(farklı tonlama)/İstanbul'da?*

726 P: *nice home!! (ısrar eder)*

727 C: *In İstanbul it is impossible/it is very expensive/In İstanbul, it is very=*

728 U: *=şey,sağlık ,sağlık*

729 C: *healthy/if you have money,if you healthy/if you don't have money,if you don't healthy,*

730 U: *being fit and healthy/ yes*

...

Yine bu konuşmada da Perihan'ın görüşlerinin fazla tartışılmadan erkek öğrenciler tarafından bastırıldığı görülmektedir. Perihan'ın ısrarı karşısında Can çok kısa bir açıklama yapmış (satır:727) ve Uğur onun sözünü keserek kendi görüşünü tartışmaya açmıştır (satır:728). Burada Perihan açısından bir eşitsizlik söz konusudur ve Can, grup içerisinde liderlik rolünü üstlenmiştir. Bu durum, aşağıdaki konuşma metinlerinde de görüldüğü gibi, konuşmanın devamında da çeşitli biçimlerde sürdürülmüştür.

1.

...

738 U: *Do you have a idea? An idea? (Perihan'a yönelik)*

739 C: *Do you have an idea?*

740 U: *Please speak*

741 C: *please speak*

742 U: *Perihan please*

743 C: *konuş hadi/hocam/xxx*

744 P: *beni konuşturmayın*

745 U: *Please Perihan quickly*

746 C: *derste konuşuyon ama*

747 P: // *(güler)*

748 C: // *söyle bir tane*

749 P: *(sıkılır) yaa/öff/bilmiyorum*

750 C: *gel kardeşim gel/sen ne diyon?/gel anlaşalım*

...

2.

...

764 U: *yes, write write*

765 C: *a good salary, if you like your job, you don't*

766 U: *she is/she is a girl/unfortunately*

767 C: *she is a girl*

768 U: *only write /only write /don't speak*

769 P: *(güler)*

770 U: *xxx*

771 C: *she is a secretary/ne giyeyim?/makyaj yap(kıyafet işaretleri yapar) /a good salary is second important/for boys*

772 U: *for boys*

773 C: *for boys/for boys yaz*

774 P: *yaa(itiraz eder)*

775 C: *for boys!!!!(ısrar eder)xxx*

776 U: *for us*

777 C: *for us/for us/hadi/because*

...

Bu iki konuşmada Uğur ve Can, liderlik özelliklerine uygun olarak, Perihan'a yazması için emirler vermişlerdir (satır:764;773). Perihan, grup içerisinde sadece söylenenleri yazan ve etkin olarak konuşmaya katılmayan bir rol içerisinde. Bir önceki konuşmada, erkek öğrencilerin Perihan'ın görüşlerini söyleme girişimini engelledikleri görülmüştü. Burada ise onu, görüşlerini söylemesi için teşvik ettikleri görülmektedir. Ancak bu bir teşvik etme biçiminden çok, konuşması için bir baskı biçimindedir. "Please speak", "konuş hadi" ve benzer sözlerle (satır:740;741;742;743;745;748), Perihan üzerinde yapılan baskı, onun sıkılmasına ve bunun sonucu olarak "yaa, öff , bilmiyorum" cümlesini (satır:749) söylemesine neden olmuştur. Eğer konuşmanın başında, Perihan, görüşlerini söylediğinde erkek öğrencilerden engelleme yerine olumlu bir teşvik görseydi belki de "ya öff bilmiyorum" cümlesini kullanmayacak ve konuşmaya daha fazla katılabilecekti.

İkinci konuşmada da liderlik rolüne sahip olan erkek öğrencilerin, Perihan'ın konuşmaması ile ilgili olarak yaptıkları yorumlar oldukça dikkat çekicidir. Bunun, Perihan'ın cinsiyetinden kaynaklandığını düşünmektedirler. "She is a girl unfortunately" cümlesiyle (satır:766), Perihan'ın cinsiyetinden kaynaklı bir rol içerisinde olduğunu, "only write, only write, don't speak" (satır:768) cümlesiyle de bunun kızların genel bir tavrı olduğunu anlatmaya çalışmaktadırlar. Daha sonra yine kızlar hakkında genel yorumlar yaparak, Perihan'la dalga geçmektedirler. "She is a secretary. Ne giyeyim?Makyaj yap" cümlesi (satır:771), her ne kadar arkadaşlar arasında yapılan küçük bir şaka gibi gözükse de Perihan açısından burada engelleyici olduğu ve bir hiyerarşinin yansıması olarak ortaya çıktığı açıktır.

4.1.1.3. Konu Belirleme Stratejileri

a) Aynı Cinsiyet Gruplarında Kullanılan Stratejiler:

Aynı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrenciler arasında konu belirleme stratejileri bakımından şu ayrılıklar gözlenmiştir:

Yürütülen etkinliklerde, tartışılacak olan konular belirlidir ancak konuşmanın akışını belirlemede kız öğrencilerin birbirlerini destekler bir tavır içerisinde oldukları görülmüştür. Yeni bulunan bir gezegene gönderilecek dört kişinin seçilmesi ile ilgili etkinlikte, kız öğrenciler arasında aşağıdaki konuşma geçmiştir. Bu konuşmada, kız öğrenciler ortaya atılan konuların tartışılmasında birbirlerini desteklemektedirler.

- ...
- 1485 Kr: *okey/ but/ I still / Rashid Bengherbia/ go there/ can go there/*
- 1486 A: *// hi hi /*
- 1487 Sv: *Natalya?*
- 1488 Kr: *and Brandon Parker / because / unemployed/*
- 1489 A: *natalya/ natalya/I choose Natalya//what do you think of Natalya? what about Natalya?*
- 1490 Sv: *// I choose Natalya/*
- 1491 Kr: *Natalya? she can go because unmarried/ no children/*
- 1492 A: *yees/*
- 1493 Sv: *and very good health/*
- 1494 A: *it is possible/*
- ...

Bu konuşmada Seval, Rashid isimli kişiden çok Natalya'yı tartışmak istemektedir (satır:1487). Ancak Kerime, Rashid ve Brandon hakkındaki konuşmasını sürdürmektedir (satır:1488). Aygün, önce Kerime'nin Rashid ile ilgili sözlerini dinlediğini " hi hi" ifadesiyle göstererek (satır:1486), konuşmasını desteklemektedir. Ancak daha sonra Seval'in ortaya attığı Natalya konusunu destekleyerek, konuşmayı o yöne çekmiştir(satır:1489). Burada tartışmaya Kerime'yi de katmak için "what do you think of Natalya" sorusunu kullanmaktadır (satır:1489). Aygün'ün bu sorusundan sonra konu Natalya'nın tartışılmasına dönmüştür ve hepsi bu konuda görüşlerini söylemeye başlamışlardır. Kerime'nin Natalya'nın tartışılmasına

bir itirazı olmamış ve hemen tartışmaya katılmıştır. Natalya'nın seçilip seçilmeyeceği konusu bitene kadar da yeni bir konu ortaya atmamıştır. Aşağıdaki konuşma metninde görüldüğü gibi, Kerime, herkes görüşünü belirttikten sonra yeni bir kişiye geçerek konuyu değiştirmiştir.

...

- 1495 Kr: *Brandon Parker / because unemployed/ and he went to // prison/ for a violent crime/ cannot get a job/*
- 1496 A: *// prison/ hı hı/*
- 1497 Sv: *this is not important/*
- 1498 A: *it is not important/ it is not important for it I think/ yes/*
- 1499 Sv: *yeah/*
- 1500 Kr: *I think he can go/*
- 1501 Sv: *yes/*
- 1502 A: *yes/*
- 1503 Sv: *okey/ second one/*
- 1504 Kr: *second one Natalya or Brandon?*
- 1505 Xxx
- 1506 Sv: *both of them*

...

Yukarıdaki konuşmada Kerime, Natalya ile ilgili tartışmanın bitiminde, yeni bir kişi önermektedir. Aygün, aslında Natalya'nın seçilmesini istemesine rağmen, Kerime'yi dinleyerek "prison, hı hı" gibi ifadelerle (satır:1496) onun konuşmasını teşvik etmektedir. Daha sonra tartışmaya Seval de katılmıştır. Burada iki seçenikle karşı karşıya kalmışlardır. Ya Aygün ve Seval'in söylediği Natalya ya da Kerime'nin söylediği Brandon seçilecektir. Çelişme durumunda kız öğrencilerin, karşı tarafı da kapsayan bir çözüme yönelik stratejiler kullandıkları göz önüne alındığında (bkz:50), Seval'in "both of them" önerisi, oldukça anlamlıdır. Kız öğrenciler, her iki düşünceyi de kapsayacak şekilde bu sorunu çözmüşlerdir. Ancak sorunu çözene kadar geçen sürede, birbirlerinin belirledikleri konularda, söz kesmeden ve konuyu değiştirmeden yani birbirlerini destekleyerek konuşmayı sürdürmüşlerdir.

Aşağıdaki konuşma metni, şehirde ve şehir dışında yaşama ile ilgili yürütülen tartışmalardan alınmıştır.

Kız öğrencilerin tartışma sırasında, arkadaşlık kurma amacıyla kendi özel hayatlarından örnekler vermelerine ilişkin bir başka örnek de Seval ve Kerime'nin aşağıdaki tartışmasıdır.

- ...
- 1652 Sv: *you're 17 years old./ but / for example/ I am 17 years old // I can*
 1653 Kr: *// we have ideals*
in the future/ about the future =
 1654 Sv: *= I can / I can live in Istanbul / alone/*
 1655 Kr: *but for university /*
 1656 *(gülüşürler)*
 1657 Kr: *but is she?*
 1658 Sv: *they're same I think/*
 ...

Burada Seval, Luciana'nın seçilmesini istemekte ancak Kerime, onun 17 yaşında olduğunu öne sürerek buna karşı çıkmaktadır. Konu, bu noktada özel bir örneğe kaymıştır. Seval, kendisinin de 17 yaşında olduğunu ve bunun bir sorun yaratmadığını söylemiştir(satır:1652). Buna karşılık Kerime "but for university" diyerek, bu konudaki tartışmayı sürdürmüştür. Bu konuşma yine, kız öğrencilerin aynı cinsiyet gruplarında, konuları daha özel, kendi hayatlarından örneklerle tartıştıklarını ve bu konuları belirlerken, arkadaşlık kurmaya yönelik bir tutum içerisinde olduklarını göstermektedir.

Erkek öğrenciler ise aynı cinsiyet gruplarında, konu belirleme stratejilerini, hem birbirlerini destekleme hem de kimi zaman birbirlerinin üzerinde liderlik kurma aracı olarak kullanmışlardır. Aşağıdaki konuşma metni, yeni bulunan bir gezegene gönderilecek dört kişinin seçilmesi konusunda yürütülen etkinlikten alınmıştır.

- ...
- 1412 M: *I think/ because what?*
 1413 G: *because / he has =*
 1414 Erkan: *=he has got a very good healthy*
 1415 G: *very good healthy and/*
 1416 Erkan: *and he can/ he use/ he use gun/*
 1417 G: *yes*
 1418 M: *he use gun(yazdığı için tekrar eder)/ for protect*
 1419 Erkan: *for protect/*
 1420 Erkan: *to protect*

- 1421 G: *yes, ofcourse*
 1422 Erkan: *to protect*
 1423 G: *to protect /*
 1424 Erkan: *themselves*

...

Bu bölümde, Erkan ve Gencay'ın birbirlerinin konuşmalarını sürekli olarak destekledikleri görülmektedir. Erkan ve Gencay burada Metin'in seçtiği kişiye karşı neden kendi seçtikleri kişinin daha uygun olduğunu anlatmaktadırlar. "Because what" diyerek (satır:1412) konuyu belirleyen Metin olmuştur. Belirlenen konuda, diğer erkek öğrenciler hemen kendi görüşlerini söylemeye başlamışlardır. Bu noktada, aynı kız öğrencilerde görülen, birbirini destekleme stratejileri söz konusudur. Bir kişinin ortaya attığı konu, diğerleri tarafından kabul edilip tartışılmakta ve çözüme yönelik kararlar alınmaktadır. Ancak konuşmanın bütününe bakıldığında bazı ayrımlar da göze çarpmaktadır. Metin bu konuyu, aslında liderlik özelliğinin bir yansıması olarak ortaya atmaktadır. "Because what" sorusuyla gündeme getirdiği, Erkan ve Gencay'ın seçmiş oldukları kişidir. Yani, bir bakıma, "siz seçtiniz. siz söyleyin" gibi bir tavır söz konusudur. Erkan ve Gencay'ın bu konu üzerinde, birbirlerini destekleyerek konuşmaları da aslında bu hiyerarşiden kaynaklanmaktadır. Metin'e kendi görüşlerini kabul ettirme mücadelesi içerisinde, bir dayanışma göstermektedirler.

...

- 1063 G: *which did you choose?*
 1064 M: *I choose the same person but why? (güler)*
 1065 G:.. *noxxx*
 1066 M: *you are light man/.../ evet Ceyhan/*
 1067 E: *evet Ceyhan/*
 1068 Erkan: *which?*
 1069 G. *do you agree with me?*
 1070 M: *yes I agree with you but not reasons/*

...

Yukarıdaki konuşma metninde Gencay ve Metin, konu belirleme stratejilerini kullanarak birbirleri ile yarışmaktadırlar.. Gencay, seçtiği kişinin Metin tarafından onaylanmaması üzerine, ona soru yönelterek hangisini seçtiğini öğrenmeye çalışmaktadır

(satır:1063). Gencay burada konunun kendi seçtiği kişi üzerinden devam etmesini istemektedir. Metin, nedenler konusunda anlaşılmadıklarını belirttikten sonra “you are light man” diyerek (satır:1066) Gencay üzerinde, liderlik rolüyle paralel olarak bir baskı oluşturmaktadır. Daha sonra da hemen konuyu değiştirip, Gencay’ın görüşlerini daha fazla tartışmasına engel olmaya çalışmıştır. “Evet Ceyhan” sözleriyle(satır:1066), Ceyhan’a yönelmiş ve konuyu kapatmıştır. Ancak Gencay, bu konunun tartışılmasında ısrarcıdır ve diğer grup üyeleri Ceyhan’ı dinlerken, O, Metin’le olan tartışmasına dönmüştür(1069). Bütün bunların ışığında, Gencay ve Metin arasında süren liderlik mücadelesinin, konuları belirlemede etkin olduğu sonucu çıkarılabilir.

Erkek öğrencilerin de kız öğrenciler gibi, konuları tartışırken, kimi zaman kendilerinden yola çıkarak çeşitli örnekler verdikleri görülmektedir. Aşağıdaki konuşma bunun bir örneğidir.

1396 M: *listen and learn/ .../ oldu mu? (gülür) ... / you are going some place and you don't know anywhere/ you / you must/ find some events for/ live/ for live there/ for new events/ for the human/*

1397 G: *Natalia can be this I think/ because he is an instructor/he know*

Bu konuşmada Metin, konuyu daha fazla açmak ve diğerlerini ikna etmek için, kendilerini seçilecek kişinin yerine koymalarını istemektedir. “You are going some place and you don't know anywhere” cümlesiyle (satır:1396), konuyu kişiselleştirmektedir. Ancak erkek öğrencilerin, kız öğrencilerde görüldüğü gibi kendinden örnek verme ya da konuyu özelleştirmek gibi stratejileri kullanmadıkları görülmüştür.

b) Ayrı Cinsiyet Gruplarında Kullanılan Stratejiler:

Ayrı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrenciler arasında konu belirleme stratejileri bakımından şu ayrılıklar gözlenmiştir:

Kız öğrenciler, konuları belirlemekten çok belirlenen konularda yorumlar yapmayı ve konuşmanın devamı için, konuşmacıları desteklemeyi tercih etmektedirler. Aşağıdaki konuşma metni, hayatta önemli olabilecek konuların seçilip sıralanması ile ilgili yürütülen tartışmalardan alınmıştır.

- 185 M: *not / I don't know happy/ or sad ...*
 186 Sv: *unhappy(destekler)*
 187 M: *unhappy / but in Turkey=*
 188 G: *= possible/ that is possible/ I don't know/ I don't think/*
 189 M: *lots of people/ don't have/ don't have/ ... successful career/ but they have*
 190 Sv: *but they have (destekler)*
 191 M: *they have*
 192 Sv: *family*
 193 M: *good family*
 194 Sv: *or have a partner/ good partner*

Yukarıdaki konuşmada Seval ve Metin aynı görüşü paylaşmakta ve Gencay'ı ikna etmeye çalışmaktadırlar. Ancak Gencay'ın ikna olması için hangi nedenlerin ileri sürüleceğine Metin karar vermiş gibi gözükmektedir. "Türkiye'de birçok insanın başarılı bir kariyeri olmamasına rağmen mutlu bir aileleri olduğu" görüşünü ortaya atan Metin'dir. Seval, bu konunun tartışılmasında Metin'e yardımcı olmaktadır. Seval bunu, Metin'in cümlelerini tamamlayarak ya da söylediklerini tekrar ederek yapmaktadır (satır:186;190;192;194).

Kız öğrencilerin ayrı cinsiyet gruplarında kullandıkları konu belirleme stratejilerine ilişkin aşağıdaki iki örnek ise, eğitim sistemi konusunda yürütülen tartışmalardan alınmıştır.

1.

- ...
- 968 G: *I think / I will change/ exam/ exam system/*
 969 Ş: *friend, I want to say something (izin ister) / err/ this morning/ I listened / radio program/ and foreign countries make a / made a survey/ and/ for/ this survey said/ turkish people /all lazy/ lazy/ I think/ it's true / we are lazy/ because we are saying now five minute lesson and fifty minute //break/*
- ...

2.

- ...
 974 Bn: *people/ turkish students/ are bored/*
 975 Ş: *...bored/ but/ we know/ study is not easy/ we know./ err /for yourself/ I know you/ you always/ bored from everything/*
 976 Bn: *no everything/ (karşı çıkar)*
 977 Bn: *only lesson/*
 978 K: *yes/ I agree*
 979 Bn: *only lesson/ (çocuk tavırla; biraz yüksek sesle) / only lesson/ (güler)*
 980 Ş: *yani / you don't satisfy anything/*
 981 K: *I agree/ I agree*
 982 Bn: *no / only lesson/ (güler) hocam bunlar bana =*
 983 Ş: *= no / I want to say general/ students/ we all want a lot of break/*
 ...

Yukarıdaki iki konuşmada, Şenay'ın ayrı cinsiyet grubunda da konuyu kişiselleştirdiği, ve yine kendi hayatından örneklerle tartışmayı sürdürdüğü görülmektedir. Birinci metinde, görüşlerini desteklemek için, o gün dinlediği bir radyo programından söz ederek konuyu genişletmiştir (satır:969). İkinci konuşmada ise direkt olarak Banu'yu tanıdığını gösteren anlatım biçimleri kullanarak, onun genel tavırları ile ilgili bir yorumda bulunmuştur. "I know you. You always bored from everything" (satır:975) cümlesi ile Şenay, konuyu daha özel bir noktaya çekmiştir. Banu ise buna biraz da sitem eder bir tonla karşı çıkmaktadır (satır:979). Bu durumda Şenay, konuya kendilerini de dahil ederek, Banu'yu sadece bir örnek olarak gösterdiğini ve aslında bütün öğrencilerin fazla tenefüs istediğini belirtmiştir. "No, I want to say general, students, we all want a lot of break" cümlesiyle (satır:983) Banu'nun yanlış anladığını, genel olanı anlatmak için kendisi de öğrenci olan Banu'yu örnek gösterdiğini söylemektedir. Bu da kız öğrencilerin, genel konuları tartışırken de konuyu kendi hayatlarından yola çıkarak ele alabildiklerini göstermektedir.

- 347 Kr: *(güler)but it is very important my life/being attractive/.*
 348 G: *for me*
 349 Kr: *yes, for me.*

- 350 Sv:hmm/
 351 M:being attractive
 352 G:but/ I write
 353 M: we decided=
 354 G: =we decided having a good friend/
 355 Sv: yes
 356 Kr:yes

Bu konuşmada da görüldüğü gibi kimi zaman, kız öğrencilerin ortaya attıkları konular fazlaca tartışılmadan erkek öğrenciler tarafından kapatılmaktadır. Oysa, aynı grup içerisindeki tartışmalarda Kerime ve Seval'in birbirlerini dinledikleri ve ortaya koydukları görüşleri tartıştıktan sonra bir karara vardıkları görülmüştü. Bu grupta ise, Kerime'nin önerisi, artık karar verildiği gerekçesiyle, erkek öğrenciler tarafından tartışılmamış ve kız öğrenciler de buna bir itiraz da bulunmamışlardır.

Erkek öğrenciler ise, konu belirleme stratejilerini, liderlik özelliklerine uygun olarak, birbirlerinin sözünü keserek ya da soru sorarak kullanmaktadırlar.

1.

- ...
 76 C: we must/ we must work/ we must work/ for future/ for the future/
 geleceğimiz için çok çalışmalıyız/
 77 Erkan: dur dur/ successful career neden önemli? / çünkü?
 78 C: he/ çünkü/ şey için // geleceğimiz için
 ...

2.

- ...
 816 Reşit: because of/ political government/ and/ I think because of government
 //bad govern/
 817 EK: // okey / okey
 818 (destekler)
 819 Reşit: you agree with me?
 820 EK: yes I agree/ I think there are bad education system in Turkey / because/
 err/ not because / I think/ education system // is changed by government/
 821 Reşit: // yees/
 ...

3.

- ...
- 882 P: *maybe future / Turkey will not have a lot of money government/ will intersted in students /*
- 883 EK: *hi hi/*
- 884 *(Perihan sessizce bir soru sorar)*
- 885 Reşit: *scholarship /*
- 886 P: *err/*
- 887 EK: *Okey / scholarship/*
- 888 P: *scholarship (güler)*
- 889 EK: *Sorry/ what do you think about education system/ please/ err/ give your idea/ and / quickly/ yes/ aaa/ (kızar)*
- 890 P: *government must give scholarship to students/*
- 891 *(Ekin'in söylediklerine gülerler)*
- 892 D: *I think/ for government/err/ not important/ (gülüşürler)*
- 893 EK: *Duygu continue*
- 894 D: *I don't know now / (vazgeçer)*
- 895 EK: *so emin what do you think? Education system?*
- ...

Bu üç konuşmada da konuların, liderlik rolünü üstlenen erkek öğrenciler tarafından belirlendiği görülmektedir. Birinci konuşma metninin alındığı grupta, lider olan Erkan (bkz: 63), Ceyhan'ın sözünü keserek, başka bir konu ortaya atmıştır (satır:76). Ceyhan'ın, buna bir itirazı olmamıştır.

İkinci ve üçüncü konuşmalarda ise, liderlik rolüne Ekin sahiptir. Ekin, metinde görüldüğü gibi, konuları, soru yönelterek belirlemektedir (satır:889;895). Hatta, kimin konuşacağına da kendisi karar vermektedir. Örneğin, üçüncü konuşmada Perihan görüşlerini açıklarken, “scholarship” kelimesini bulamadığı için geçen sürede, Ekin, onu biraz da kızgınlıkla eleştirmiştir. “Please give your idea, and quickly, yes, aa” ifadesiyle (satır:889), Perihan'ın daha fazla konuşmasına engel olmuştur. Perihan, “government must give scholarship to students” cümlesiyle (satır:890) tam da söylemek istediklerini topladığında, Ekin, Duygu'ya yönelmiş ve onun devam etmesini istemiştir. “Duygu, continue” ifadesinden sonra ise, Duygu da devam edememiş ve “I don't know” diyerek geri çekilmiştir (satır:894). Bu durumda Ekin, diğer erkek öğrenciye dönerek, konuya onun devam etmesini sağlamıştır. Bütün bunlar, erkek öğrencilerin konuları belirlerken, liderlik rolleriyle paralel bir tavır

içerisine girdiklerini ve kız öğrencilerin, konu belirleme ve belirlenen konuların tartışılması sürecinde dezavantajlı bir durum içerisinde olduklarını göstermektedir.

Buna rağmen, erkek öğrencilerin ayrı cinsiyet gruplarında, konunun devamı için, karşıdakinin sözlerini aynı cinsiyet gruplarında olduğundan daha fazla destekledikleri görülmüştür. Yukarıdaki birinci konuşmada Ceyhan'ın, Erkan'ın açtığı konuya hemen dahil olması, ya da ikinci konuşmada Ekin'in ve Reşit'in "okey, yes" gibi ifadelerle birbirlerini konuşmaya teşvik etmesi bunun örnekleri olarak düşünülebilir.

İncelenen konuşmaların yalnızca birinde, bir erkek öğrencinin, konu belirleme ve tartışma sürecinden uzak kaldığı görülmüştür. Hakan isimli bu öğrenci, daha önce söz edilen stratejilerin kullanımında da geri planda kalmıştır (bkz:55)

4.1.1.4. Söz Kesme Stratejileri

a) Aynı Cinsiyet Gruplarında Kullanılan Stratejiler:

Aynı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrenciler arasında söz kesme stratejilerini kullanma bakımından şu tür ayrılıklar gözlenmiştir:

Erkek öğrencilerin, söz kesme stratejilerini aynı cinsiyet gruplarında çoğunlukla çelişme durumunda, hem konu belirleme hem de karşıdaki konuşmacının konuşmasını engelleme amacıyla kullandıkları görülmüştür.

Aşağıdaki konuşma metni, yeni bulunan bir gezegene gönderilecek dört kişinin seçilmesi ile ilgili yürütülen tartışmalardan alınmıştır. Bu konuşma boyunca erkek öğrenciler birbirlerinin sözlerini kesmekte ve kimi zaman da aynı anda konuşmaktadırlar.

- ...
1139. ERKAN maybe she has very //good healthy
1140. M: //university lecturer
1141. M: good healthy but I think /eer/ she is or he is /one minute/young and
(Gencay müdehale edecekken onu durdurur) she is lecturer /and (literature gibi
tellafuluz eder)
1142. G:OK.but =(sözü kesmeye çalışır fakat Metin izin vermez ve devam eder)
1143. M: =if they have got /child/she or he can /eer/did something for/for education
1144. G: yes
1145. M:I think /this is the reason/
1146. G:OK.It's important
1147. M: not important the others=
1148. Erkan: =you don't have to one reason / you have to four reason/
1149. M: not four reason/ four people
1150. Erkan: four people / but /
1151. G: the others important, too // (Metin'e cevap verir, Erkanı dinlemez)
1152. Erkan: // why do you choose? You=
1153. G: // two men two girls we choose
1154. Erkan: // you will write three reason / four reason=
1155. M= Erkan how can we write four or three reason? (Gencay'a değil Erkan'a
cevap verir) this paragraph are very small/
1156. Erkan: small/ no children/ university lecturer/ very healthy/ err
1157. M: // not enough information/ can you say me why?
- ...

Yukarıdaki konuşmada Metin ve Erkan, seçilecek kişi ile ilgili nedenler konusunda tartışırken, Gencay, onların konuşmasına sürekli dahil olmaya çalışmaktadır. Bu nedenle Gencay, Metin'in sözünü kesip başka bir konu ortaya atmak istemiştir (satır:1142) ancak Metin konuşmaya devam ederek bunu engellemiştir (satır:1143). Konuşmanın devamında, konuşmacıların birbirlerinin sözlerini keserken aslında karşıdakini tam olarak dinlemedikleri de görülmektedir. Örneğin, Metin tam olarak söylemek istediklerini tamamlamadan Erkan onun sözünü keserek tartışmayı başka bir yöne kaydırmış ve söz kesme stratejisini konu belirleme amaçlı kullanmıştır (satır:1147). Bunun ardından Metin ve Erkan, seçilen kişilere ilişkin kaç tane neden yazılacağı konusunda tartışmaya başlamıştır ancak Gencay, konuşulanları takip etmek yerine Metin'le olan tartışmasını sürdürmeye çalışmıştır. Başka bir deyişle Erkan ve Metin, yaptıkları listeye dört kişi mi yoksa dört neden mi yazılacağını

tartışırken. Gencay “the others important, too” diyerek (satır:1151) Metin’le olan önceki konuşmasına devam etmek istemiştir.

Konuşmanın sonunda da Metin’in, Erkan’ı tam olarak dinlemeden onunla aynı anda konuştuğu ve söz kesme stratejisini kullandığı görülmektedir. Burada Erkan, dört tane neden sıralamaları gerektiğini belirtmiş ancak Metin, paragrafta dört tane neden sıralayacak kadar bilgi olmadığını söylemiştir. Bu noktada Erkan, “no children, university lecturer, very healthy” diyerek (satır:1156) seçilen kişi ile ilgili nedenleri sıralamaya başlamışken, sözünü tam olarak bitirmeden Metin, onunla aynı anda konuşmaya başlayıp, hala yeterli bilgi olmadığını tekrar etmiş ve nedenleri sıralamasını istemiştir (satır:1157). Böylelikle, Metin’in Erkan’ın sıraladığı nedenleri dinlemediği ortaya çıkmıştır.

Konuşmanın devamında da erkek öğrencilerin aynı stratejileri kullanmayı sürdürdükleri görülmüştür.

1158. C: *he lived Moskova*
 1159. M: *how can we write ? no children? Can you say?*
 1160. Erkan: *she hasn't got a children / it's very good I think because if she // has got a children /*
 1161. *err / when she go to HERO / she =*
 1162. G: // *guys,*
guys (ıslık çalar)
 1163. M: *= Erkan lots of them / aren't have got children/*
 1164. Erkan: *tamam işte yaz onu/*
 1165. G: *guys / guys/ the most important thing // I think / she is an instructor in the university/*
 1166. M: // *but it is not important (Erkan'a söyler) /.../ she is lecturer/ (Gencay'a söyler düzeltmesi için)*
 1167. G: *he / instructor / lecturer (ne farkedir gibi söyler)*

Bu konuşmada Metin, Erkan’dan “no children” gibi bir nedenin nasıl yazılabileceğini söylemesini istemiştir (satır:1159). Erkan, tam bunu açıklarken, Gencay “guys, guys” diyerek onun sözünü kesmiş ve konuşmasını engellemiştir (satır:1162). Daha sonra konu, Metin’in

hem Gencay'a hem de Erkan'a karşılık vermesiyle sürdürülmüştür. Bu noktada, erkek öğrencilerin, özellikle çelişme durumunda birbirlerinin sözünü keserek ve böylelikle birbirlerini engelleyerek, ortak bir çözüm bulma şanslarını azalttıkları söylenebilir.

Kız öğrenciler ise aynı cinsiyet gruplarında, söz kesme stratejilerini erkek öğrenciler kadar kullanmamışlardır. Bu stratejiyi kullandıklarında ise erkek öğrencilerden daha ayrı bir amaç güttükleri görülmüştür. Aşağıdaki konuşmada kız öğrencilerin de birbirlerinin sözlerini kestikleri ancak bu davranışı, karşılarındaki kişinin konuşmasını engellemeden çok, konu belirleme amacıyla gösterdikleri bulunmuştur.

- ...
1583. Kr: *he went to prison for a violent crime/*
 1584. Ö: *excellent health and very strong physically=*
 1585. Kr: *= and because of this cannot get a job / ../ very important/*
 1586. Sv: *for a violent crime (yazarken tekrar eder)*
 1587. Kr: *and because of this cannot get a job /*
 1588. Ö: *şöyle yazalım bari/ he went to prison for a violent crime so /*
 1589. A: *so/*
 1590. Ö: *I think imporatnt/ ../ so // cannot get a job/*
 1591. A: *// he is unemployed/*
 ...

Bu konuşmada Kerime, yeni bulunan gezegene gönderilecek kişiye ilişkin nedenleri sıralarken, Özgür ona yardımcı olmaya çalışmakta ve yeni bir neden ortaya atmaktadır. Ancak, Kerime henüz söylemek istediklerini tamamlamamıştır. Bu yüzden, Özgür'ün sözünü keserek, konuşmasına devam etmektedir (satır:1585). Bu durumda konuşmanın devamında Özgür'ün buna verdiği yanıt önem kazanmaktadır. Özgür, Kerime'nin söylediklerini dinlemiş ve bir çözüm yolu olarak onun görüşlerini toparlayarak tekrar etmiştir. Başka bir deyişle, söz kesme, bir çelişme durumuna yol açmamıştır. Konuşmanın sonunda da Aygün, Özgür'e yardımcı olmak için onunla aynı anda konuşmaya başlamıştır. Ancak bu konuşma, konuyu değiştirmemiş ve karşıdaki kişiyi engelleyici değil, destekleyici nitelikte olmuştur. Özgür'ün

'so' dedikten sonra söylediği söz ile Aygün'ün hemen hemen aynı anlamdaki sözleri birbiriyle örtüşmüştür (satır:1590;1591). Bu nedenle, konuşmada olumsuz anlamda bir söz kesme stratejisi söz konusu değildir.

Aşağıdaki konuşma metni, yine yeni bulunan bir gezegene gönderilecek kişilerin seçimine yönelik yürütülen tartışmalardan alınmıştır.

- ...
1644. Sv: *he is very old I think/ 56/*
1645. Kr: *she is very young/ 17/*
1646. Ö: *yes / young/ çok genç/ .../ she is very young/*
1647. Sv: *Really?*
1648. Kr: *well, in my opinion, Rashid.*
1649. Ö: *17*
1650. Sv: *it can be I think/*
1651. Sv: *you're 17 years old./ but / for example/ I am 17 years old // I can*
1652. Kr: *// we have*
ideals in the future/ about the future =
1653. Sv: *= I can / I can live in Istanbul / alone/*
1654. Kr: *but for university /*
1655. *(gülüşürler)*
1656. Kr: *but is she?*
1657. Sv: *they're same I think/*
1658. Kr: *okey/*
- ...

Bu konuşmada Seval ve Kerime arasında, ileri sürdükleri görüşler açısından bir çelişme durumu söz konusudur ve buna bağlı olarak aynı anda konuştukları ve birbirlerinin sözünü kestikleri görülmektedir. Ancak Kerime'nin Seval'in sözünü kesmesi, daha farklı bir tartışmaya yol açmamış, konunun değişmesini sağlamamıştır (satır:1652). Bu yüzden de bu söz kesme davranışı, Seval'in konuşmasını engelleyici bir nitelikte değildir. Seval de hemen sonra karşılık olarak Kerime'nin sözünü kesip konuşmasına devam etme olanağını bulmuştur(satır:1653). Kerime, Seval'in söylediklerini dinledikten sonra, konuşmanın sonunda "okey" diyerek (satır:1658) onu onaylamış ve çelişme durumunu bir sonuca ulaştırmıştır.

Erkek öğrencilerinkinden farklı olarak kız öğrencilerin kullandıkları söz kesme stratejileri, çelişme durumunu güçlendiren ve karşıdakinin konuşmasını engelleyici bir nitelik kazanmamıştır.

b) Ayrı Cinsiyet Gruplarında Kullanılan Stratejiler:

Ayrı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrenciler arasında söz kesme stratejilerini kullanma bakımından şu ayrılıklar belirlenmiştir:

Erkek öğrenciler, aynı cinsiyet gruplarında olduğu gibi söz kesme stratejilerini genellikle çelişme durumunda ve konu belirleme ya da karşıdakinin konuşmasını engelleme amacıyla kullanmışlardır. Aşağıdaki iki konuşmada da Mehmet ve Gencay'ın, söz kesme stratejilerini kullanarak birbirlerinin konuşmasını engelledikleri görülmüştür. Bu konuşma metinleri, hayatta önemli olabilecek bazı konuların listeden seçilip sıralanması ile ilgili yürütülen etkinlikten alınmıştır.

1.

...

173. G: *What will we do?/ I don't know*

174. G: *OK. We can do=*

175. M: *= I can't believe having a successful career is /more important than the others*

176. G: */ we can do /we can do=*

177. M: *= I believe having a partner is most important than money or career*

178. A: *Yeah/ I agree with him*

179. G: *but/but*

180. Kr: *ama career olmadan bir şey olmaz*

...

2.

...

181. G: *yes / having a successful career is absent/ we didn't/ we don't find a good person /a good partner or good family/...OK.?*

182. G: *but =*

183. M: *= but in Turkey /in but Turkey/lots of people /not have career /but they have //xx family*

184. G: *//happy /happy family*

185. *M: not / I don't know happy/ or sad ...*

...

Birinci konuşmada Gencay, tam söze başlayıp görüşlerini dile getirecekken, Metin'in engellemesiyle karşılaşmıştır. Gencay, "okey, we can do" diyerek (satır:174) konuşmasına başlamışken, Metin, onun sözünü kesmiştir. Gencay'ın ikinci girişimi de Metin'in söz kesme davranışıyla engellenmiştir (satır:177).

İkinci konuşmada ise Gencay ancak Kerime'nin desteğiyle görüşlerini dile getirme olanağını bulmuştur. Kerime'nin "ama kariyer olmadan bir şey olmaz" cümlesinden sonra Gencay'ın kendi görüşünü açıkça söyleyebildiği görülmektedir. Ancak daha sonra Gencay yine Metin'in bir engellemesiyle karşılaşmıştır (satır:182). Gencay "but" dedikten sonra cümlesini tamamlayamadan, Metin onun sözünü keserek kendi görüşlerinden söz etmeye başlamıştır (satır:183).

Bu örneklere dayalı olarak, erkek öğrencilerin, çelişme durumunda özellikle de liderlik yarışıyla paralel olarak söz kesme stratejilerini kullandıkları söylenebilir. Aynı cinsiyet gruplarının tamamında söz kesme stratejisinin en çok, liderlik rolünü üstlenenler tarafından kullanıldığı görülmüştür.

Aynı cinsiyet grubundaki konuşmalardan alınan aşağıdaki iki konuşma metninde de liderlik rolünü üstlenen Ekin adlı öğrencinin öteki konuşmacıların sözlerini kestiği görülmektedir.

1.

...

927. *P: I think / only book and =*

928 *EK: =one minute / çok önemli/ one minute/ (güler)*

929. *P: and pen / don't send/ or coats /trainers/*
 930. *EK: but we talk about education system/ (müdahale eder)*
 931. *P: okeey/*
 ...
 2.
 ...
 871. *Reşit: yes / err/ conxx*
 872. *EK: okey /I think*
 873. *Reşit: wrong information/*
 874. *P: memorize*
 875. *Reşit: memorize=*
 876. *EK:= I THINK / I THINK/ Turkey / have/ Turkey has / wrong /false education system/ because / I think/ there are/ not necessary/ not necessary lessons/*
 ...

Bu grupta, Perihan adlı öğrenci, görüşlerini tam olarak açıklayabilme olanağını bulamamıştır. Konu belirleme stratejilerinde görüldüğü gibi Perihan'ın konuşması Ekin tarafından engellenmiş ve ona görüşlerini açıklaması için yeterli süre tanınmamıştır. (bkz: 79). Burada da Perihan'ın konuşmasının söz kesme stratejisi kullanılarak engellendiği ortaya çıkmaktadır. İkinci konuşma metninde ise Reşit ve Perihan bir sözcük üzerinde düşünürken, Ekin, söz kesme stratejisini kullanarak konuyu değiştirmiş ve kendi görüşlerinden söz etmeye başlamıştır.

Bu iki konuşma dışında ayrı cinsiyet gruplarında özellikle kız öğrencilere yönelik bir söz kesme stratejisi kullanılmadığı görülmüştür. Söz kesme stratejisi, çoğunlukla erkek öğrenciler arasında birbirlerine yönelik bir biçimde, liderlik rolleriyle paralel olarak ortaya çıkmıştır.

Ayrı cinsiyet gruplarındaki kız öğrenciler ise, söz kesme stratejisini erkek öğrenciler kadar kullanmamışlardır. Ancak aşağıdaki iki konuşmada, Nazan'ın Hakan adlı öğrencinin konuşmasını engellediği görülmektedir.

1.
...
403. H: *having a busy=*
404. N: *=busy? What busy? Personal life?*
405. H: *no/ busy / xxx / yes yes / personal life*
406. Erh.: *if you have an interesting job/ you can have much money*
407. N.: *interesting job?*
408. Erh.: *Yes*
...
2.
...
411. H: *// being fit and healthy*
412. HL: *//a good salary/ because an interesting job/ and a good salary*
413. Erh: *olur*
414. N: *(yazar) a good salary/*
415. H: *bunu yazıyoruz / (karşı çıkar)*
416. N: *no / (yazar)/ yes / four? / four?*
417. *Xxxxxxx*
418. N: *no no first healthy*
419. H:// *xxx*
420. N: *//a good salary / wrote*
...

Değerlendirme amaçlı sormacalarda da Hakan adlı öğrenci, yapılan çalışmadan memnun olmadığını çünkü İngilizce bilgisinin yetersiz olduğunu belirtmiştir (bkz:103). Bu grupta Nazan, İngilizce bilgisi en fazla olan öğrencidir ve buna bağlı olarak da grup içerisinde bir lider rolü oynamıştır. Bu rolü üstlenerek Nazan'ın, konuşma sırasında ya söz kesme davranışı ortaya koyduğu ya da diğerleriyle aynı anda konuştuğu gözlenmiştir (satr:404;420).

Aşağıdaki konuşma metinlerinin alındığı ayrı cinsiyet grubunda yapılmış grup çalışmalarında ise Şenay adlı kız öğrencinin, İngilizce bilgisi en fazla olan grup üyesi olmasına karşın, bunu bir liderlik avantajı olarak kullanmadığı görülmektedir.

1.
...
962. Ş: *I ? if I am president of turkey/ I think I cancel all exams / all students can go school freely/ (güler) maybe this time//*
963. K: *// five minute/*
964. Ş: *there isn't any =*
965. K: *= five minute lesson/ forty minute break/ (gülüşürler)*
966. Ş: *aa yess/ good idea/ not bad/ I think/*

...

2.

...

1000. K: //yes sport/ for me/ because sport is very important/ for turkey and atatürk/
said sport is very important/

1001. Ş: Yes/

1002. K: do you know=

1003. Ş: = what kind of sport do you say?

1004. K: football/ do you know / you know turkish football is very / good / in
//world

1005. Ş: // hı hı

...

Yukarıdaki birinci konuşmada söz kesme stratejisini kullanan Şenay değil, Kerem isimli öğrencidir. Şenay cümlesini tamamlamadan, Kerem, onun sözünü keserek şaka yoluyla başka bir konudan söz etmiştir (satır:965). İkinci konuşmada ise söz kesme stratejisini kullanan Şenay'dır. Ancak bu davranış, Kerem'in konuşmasını engellemeye değil tam tersine onu desteklemeye yöneliktir. Şenay, Kerem'in sözünü keserek değişik bir konu ortaya atmamış, Kerem'in konuşmasına devam etmesini kolaylaştıracak bir soru yöneltmiştir (satır:1003). Bu tavır, Şenay'ın kullandığı "yes, hı hı" gibi sözlerle de desteklenmektedir.

Aynı cinsiyet gruplarında, bu iki öğrenci dışında, kız öğrencilerin söz kesme stratejilerini kullandıkları gözlenmemiştir.

Tüm konuşmalar boyunca erkek öğrenciler, söz kesme stratejisini, kız öğrencilerden çok daha fazla kullanmışlardır. Erkek öğrenciler bu stratejiyi aynı ve ayrı cinsiyet gruplarında toplam olarak 35 kez kullanırken kız öğrenciler yalnızca 9 kez kullanmışlardır.

4.1.2. Dilsel Stratejilere İlişkin Bulgular ve Yorum:

4.1.2.1. Dolaylı Biçimde Anlatım ve Destekleme(hedging)Stratejileri:

a) Aynı Cinsiyet Gruplarında Kullanılan Stratejiler:

Aynı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrenciler arasında dolaylı biçimde anlatım ve destekleme stratejilerini kullanma bakımından şu ayrılıklar gözlenmiştir:

Kız öğrenciler, aynı cinsiyet gruplarında, “hı hı” ya da “hımm” ifadelerini, karşıdaki konuşmacıyı desteklemek ve konuşmaya teşvik etme amacıyla oldukça sık kullanmışlardır. Yeni bulunan bir gezegene gönderilmek üzere dört kişinin seçilmesi ile ilgili etkinlik sırasında yürütülen tartışmalardan alınan aşağıdaki konuşma metinlerinde bu anlatım biçimlerinin kız öğrenciler tarafından nasıl kullanıldığına ilişkin örnekler görülmektedir.

1.

- 1471 A: *she isn't married/ and / she doesn't have children/ any children/*
 1472 Sv: *hı hı/ (onaylar) she doesn't have any children/ (yazar)*
 1473 A: *children*
 1474 Sv: *so*
 1475 A: *she can go /*

2.

- 1483 Kr: *Natalya Boreva? Unmarried and no children/*
 1484 A: *yes/ hı hı / no children/ very good health/ I think I can go, too.*
 1485 Kr: *okey/ but/ I still / Rashid Bengherbia/ go there/ can go there/*
 1486 A: *// hı hı/*
 1487 Sv: *Natalya?*
 1488 Kr: *and Brandon Parker / because / unemployed/*

Yukarıdaki iki örnekte, Aygün ve Seval'in, karşıdaki konuşmacıyı dinlediklerini göstermek amacıyla “hı hı” ifadesini kullandıkları görülmektedir (satır: 1472;1484;1486). Bu gruptaki kız öğrenciler, konuşmanın bütününde toplam olarak 10 kez bu anlatım biçimlerini kullanmışlardır.

Kız öğrenciler. “I think”. “I don't know”, “ you know” gibi dolaylı ve destekleyici anlatım biçimleriyle, karşıdakini kabul etme stratejilerini uygulamışlardır. Aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi kız öğrenciler, görüşlerini savunurken, bu anlatım biçimlerini

kullanarak karşılarındaki konuşmacılara da açık kapı bırakmakta ve daha dolaylı bir yol izlemektedirler.

1.

- ...
- 1701 Kr: *I don't know/ I think Rashid*
- 1702 A: *because / her / because her parents/ have given permission for her to go /*
- 1703 Sv: *yeah*
- 1704 Kr: *it can be*
- 1705 A: *and / err / she is unmarried / she is unmarried / no children/*
- 1706 Sv: *she is unmarried / (yazar) and no children/*

2.

- ...
- 1507 A: *I think Natalya can go/ Natalya da gidebilir/*
- 1508 Kr: *okey but I think/ second Brandon/*
- 1509 A: *okey / hı hı / second Brandon/*
- 1510 Kr: *but you know/*
- 1511 A: *hı hı/ second Brandon/*
- 1512 Sv: *I think second Natalya/*
- 1513 Kr: *why?*

3.

- ...
- 1770 Sh: *but country side/ country life / is natural/ so / the people always / choose it*
- 1771 Ş: *okey / I love / country life too but I think ./ It is not better everytime for only holiday/ because / we sometimes need to natural liife /nature/ yes/ esra what your ideas/*

4.

- ...
- 1525 Kr: *and he went to prison/*
- 1526 A: *hı hı / okey/*
- 1527 Kr: *but you know/*
- 1528 Sv: *yes/ second one?*

Birinci konuşmada Kerime, görüşlerini belirtmeden önce "I don't know" diyerek (satır:1701) daha dolaylı bir yol izlemiş ve karşıdaki konuşmacı tarafından ikna edilebileceğini göstermiştir. İkinci konuşmada ise Kerime, Seval'e karşı çıkarken önce "okey"

diyerek, onun söylediklerini dinlediğini ve değer verdiğini göstermiş ve “I think” ifadesini kullandıktan sonra, kendi görüşünü belirtmiştir (satır: 1508). Bu, konuşmacılar arasında daha dayanışmacı bir zemin hazırlarken aynı zamanda konuşmanın bir bütün olarak devamını da sağlamıştır. Bir başka aynı cinsiyet grubunda Şenay, yine böyle bir strateji kullanmıştır. Üçüncü konuşmada, Seyhan’ın görüşüne karşı çıkmadan önce “okey, I love country, too” diyerek (satır:1771) önce Seyhan’ı dinlediğini ve anladığını göstermiş, daha sonra “I think” ifadesi ile başlayarak kendi görüşünü belirtmiştir. Dördüncü konuşma metninde Kerime’nin kullandığı “but you know” sözleri de (satır:1527) dolaylı biçimde anlatım ve destekleme stratejilerinin bir örneğidir. Bu sözlerle Kerime, karşıdaki konuşmacılara değer verdiğini göstermekte ve görüşlerini keskin bir biçimde değil, daha dolaylı bir biçimde anlatmaktadır

Bu gruptaki kız öğrenciler, konuşmanın bütününde, toplam olarak 30 kez “I think” ifadesini, 5 kez de “I don’t know” ve “you know” ifadelerini kullanmışlardır.

Erkek öğrenciler ise aynı cinsiyet gruplarında, dolaylı biçimde anlatım ve destekleme stratejilerini kız öğrenciler kadar kullanmamışlardır. Örneğin, kız öğrenciler tarafından kullanılmış olan “I don’t know” ya da “you know” sözleri, aşağıdaki konuşma metninin alındığı aynı cinsiyet grubundaki tartışmalarda, erkek öğrenciler tarafından hiç kullanılmamıştır.

- ...
- 1360 M: *but we don't know/ this/ he=*
 1361 G: *= we don't know/ we are not sure/*
 1362 M: *he saying/ he is saying/ err/*
 1363 G: *he is saying/ doctors aren't saying/*
 1364 M:xx *he had health problems but now says that these are FINISHED/ (kabul etmez)*
 1365 G: *but he says / doctors aren't says/*
 1366 M: *we don't know /*
 1367 G: *we don't know/ we are not sure/*
 1368 M: *what is your choose?*
 1369 G: *I choose Roberto Fratelli/*

- 1370 M: *why?*
 1371 G: *he has very good healthy/ is important/*
 1372 M: *only very good healthy?*
 1373 G: *yes/ and he has got before three children/*
 1374 M: *before three children/ but HE CAN'T BRING =*
 ...

Bu gruptaki erkek öğrenciler, konuşma sırasında 9 kez “we don’t know” cümlesini kullanmışlar ancak bunu kız öğrenciler gibi karşı tarafı kabul eden ve açık kapı bırakan bir stratejiyle değil, kelimenin gerçek anlamıyla kullanmışlardır. Kullandıkları durum da yukarıda görüldüğü gibi, bir çelişme durumudur ve birbirlerini kabul etmekten çok, ikna etmeye ve üstünlük kurmaya yöneliktir. Burada Metin, Gencay’a kendi seçtiği kişiyi kabul ettirmeye çalışmaktadır. “We don’t know” ifadesi (satır:1360;1366), “ I don’t know” gibi bir şüphe belirtmek ya da açık kapı bırakmak için değil, gerçek anlamda, Metin’in söylediği kişinin sağlık problemi olup olmadığını bilmediklerini belirtmek için kullanılmıştır. Konuşmanın devamında da Metin, bu çelişme durumunu başka bir stratejiyle, soru sorma stratejisiyle sürdürmüştür. Metin, konuyu kendi seçtiği kişiden, Gencay’ın seçtiği kişiye kaydırmak için “what is your choose?” sorusunu kullanmıştır (satır:1368).

Erkek öğrenciler, bu grupta, “hı hı” ya da “hım” ifadelerini ise sadece 2 kez kullanmışlardır.

Buna rağmen erkek öğrencilerin, dolaylı ve destekleyici anlatım biçimlerinden en çok “I think” ifadesini kullandıkları görülmüştür. Bu grupta, “I think” ifadesi, konuşmanın bütününde toplam olarak 19 kez kullanılmıştır. Ancak yine de bu sayı kızlara oranla düşüktür (bkz:89).

b) Aynı Cinsiyet Gruplarında Kullanılan Stratejiler

Aynı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrenciler arasında dolaylı biçimde anlatım ve destekleme stratejilerini kullanma bakımından çok ayrılık bulunamamıştır.

Aynı cinsiyet gruplarında incelenen kız öğrenciler, aynı cinsiyet gruplarında “hı hı” ya da “hım” ifadelerini çok az kullanmışlardır ve “I think” ifadesine bakıldığında, erkek ve kız öğrencilerin bu ifadeyi neredeyse eşit oranda kullandıkları görülmüştür. Örneğin, aynı cinsiyet gruplarında incelenen Metin ve Gencay, aynı cinsiyet gruplarında toplam olarak 8 kez “I think” ifadesini kullanmış, Kerime ve Seval de bu ifadeyi yakın bir oranla 7 kez kullanmışlardır.

4.1.2.2. Soru Sorma Stratejileri

a) Aynı Cinsiyet Gruplarında Kullanılan Stratejiler:

Aynı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrenciler arasında soru sorma stratejileri bakımından şu ayrılıklar gözlenmiştir.

Kız öğrenciler, aynı cinsiyet gruplarında, soru sorma stratejilerini kullanarak, karşıdaki konuşmacılar ile ilişki kurmakta ve onları konuşmaya dahil etmektedirler. Aşağıdaki konuşma metni, şehirde ve şehir dışında yaşama ile ilgili yürütülen tartışmalardan alınmıştır ve kız öğrencilerin soru sorma stratejilerini nasıl kullandıklarına ilişkin örnekler içermektedir.

1762 Ş: *friends/ which livings you prefer? Living country or city?*

1763 Sh: *I think/ I first / want / neydi/ country life/ because country life/ err/ interesting for me/*

1764 Ş: *hı hı*

1765 Sh: *firstly I choose it/*

- 1766 Ş: *hi hi / I prefer/ city life / I think*
 1767 Sh: *why?*
 1768 Ş: *because it is colorful/ because / you / you have a lot of opportunity for example about art or other / examination activity / I don't know / what do you think?*
 1769 (*gülerler*)
 1770 Sh: *but country side/ country life / is natural/ so / the people always / choose it*
 1771 Ş: *okey / I love / country life too but I think ./ It is not better everytime for only holiday/ because / we sometimes need to natural life /nature/ yes/ esra what your ideas/*
 1772 Sh: *Aygün/*
 1773 Ş: *sorry / Aygün/*
 1774 Sh: *what your ideas?*
 1775 Ş: *what your ideas about / err/ do you prefer country or city life?*
 1776 A: *I think country/*
 1777 Ş: *what reason for this?*
 1778 A: *maybe / life can be easier in country/*
 1779 Ş: *hi hi / I think it is a little boring hi?*
 1780 A: *yeah/ maybe*
 1781 Ş: *do you want to live all of your life ? during all of your life?*
 1782 A: *yes/*

...

Yukarıdaki konuşmada kız öğrenciler, birbirlerinin görüşlerini öğrenmek ve birbirlerini konuşmaya dahil etmek için “what do you think?” ya da “what your ideas?” gibi sorular kullanmaktadırlar (satır:1768;1771;1774). Ayrıca, konunun devamını sağlamak, karşıdakini konuşmaya teşvik etmek ya da dinlediğini göstermek için de çeşitli sorular sormaktadırlar. Örneğin bu konuşmada, “what reason for this?” (satır:1777) ve “do you want to live all of your life?” (satır:1781) sorularıyla, Şenay, Aygün’ün konuşmasını desteklemekte ve dinlediğini gösterir bir biçimde yorum getirmektedir.

Erkek öğrenciler ise soruları, konu belirlemek ya da etkileşim kurmak amaçlarından çok bilgi edinme amacıyla kullanmaktadırlar. Örneğin, Metin, Gencay, Erkan, Ceyhan ve Emir’den oluşan grupta “what do you think?” ya da buna benzer bir soru hiç yer almamıştır. Aşağıdaki konuşma metinleri de bu öğrencilerin, yeni bulunan bir gezegene gönderilecek dört kişinin seçilmesi ile ilgili yürüttükleri tartışmalardan alınmıştır.

1.

- ...
 1059 G: I choose Natalia Borova because she is 38 and very good healthy/ she has got very good healthy/
 1060 M: but all of them are very good healthy/
 1061 G: not all of them/
 1062 M: only one person had been cancer but he was ill now / he is ill now / he's good / health now/
 1063 G: which did you choose?
 1064 M: I choose the same person but why?(güler)
 1065 G:... noxxx
 1066 M: you are light man/.../ evet Ceyhan/
 ...

2.

- 1364 M:xx he had health problems but now says that these are FINISHED/
 1365 G: but he says / doctors aren't says/
 1366 M: we don't know /
 1367 G. we don't know/ we are not sure/
 1368 M: what is your choose?
 1369 G: I choose Roberto Fratelli/
 1370 M: why?
 1371 G: he has very good healthy/ is important/
 1372 M: only very good healthy?
 1373 G: yes/ and he has got before three children/
 1374 M: before three children/ but HE CAN'T BRING =

Yukarıdaki iki konuşmada Gencay ve Metin'in kullandıkları soru cümleleri, daha çok bilgi edinme amaçlıdır. "Which did you choose?" (satır:1063) ya da " what is your choose?" (satır:1368) soruları, karşılarındaki konuşmacının hangi kişiyi seçtiğini öğrenmeye yöneliktir. Ancak daha yakından bir inceleme, bu soruların ayrı bir stratejiyle de ilgili olduğunu göstermektedir. Soruların yer aldığı durum, bir çelişme durumudur. Metin'le Gencay'ın seçtikleri kişiler ayrıdır ve bu konuda birbirleri ile tartışmaktadırlar. Gencay, Metin'in seçtiği kişinin sağlık problemleri olduğunu söyleyerek ona karşı çıkmaktadır (satır:1365). Metin'in bu konuda Gencay'ı ikna edemediği ortadadır. Ancak Metin, pes etmek yerine, başka bir strateji kullanarak Gencay üzerinde baskı kurmaktadır. "What is your choose?" sorusu ile tartışmayı, kendi seçtiği kişiden, Gencay'ın seçtiği kişiye kaydırmakta ve Gencay'ı o konuda zorlamaktadır. Yani, seçtiği kişi Gencay tarafından kabul edilmeyecekse, o zaman Gencay'ın

seçtiği kişide de sorun olabilir düşüncesiyle Metin, soru sorarak konuyu Gencay'ın seçtiği kişiye kaydırması ve "only very good healthy?" (satır:1372) sözleri ile de bu amacını desteklemiştir. Artık Metin, ikna edemeyen değil, ikna olmayan konumundadır ve bu konumu, sorduğu sorularla kazanmıştır.

b) Ayrı Cinsiyet Gruplarında Kullanılan Stratejiler:

Ayrı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrenciler arasında soru sorma stratejileri bakımından şu ayrılıklar gözlenmiştir.

Kız öğrenciler, soru sorma stratejilerini, aynı cinsiyet grubunda olduğundan daha az bir düzeyde kullanmışlardır. Örneğin, Reşit, Duygu, Perihan ve Ekin'den oluşan grupta kız öğrenciler hiç soru sormamışlardır. Benzer bir biçimde Aygün ve Özgür, aynı cinsiyet grubunda, oldukça etkin bir biçimde, yakınlık kurmak için arkadaşlarına soru yöneltirken, ayrı cinsiyet grubunda sadece bilgi edinme düzeyinde 4 kez soru sormuşlardır. Oysa aynı grupta bulunan erkek öğrenciler, 12 soru ifadesi kullanmışlardır. Seval, Gencay, Kerime ve Metin'den oluşan grupta da kız öğrenciler, aynı cinsiyet grubundaki kadar ve aynı nitelikte sorular yöneltmemişlerdir. Sordukları sorular, etkileşimden çok, bilgi edinme niteliğindedir. Bu grupta, Kerime ve Seval toplam olarak 5 soru ifadesi kullanmışlardır. Aynı grupta bulunan Gencay ve Metin ise toplam 21 soru yöneltmişlerdir.

Kız öğrencilerin, soru sorma stratejilerini yoğun bir şekilde kullandıkları ayrı cinsiyet grupları da vardır. Örneğin Şenay, kendi grubunda, erkek öğrencilerden daha fazla soru sormuştur. Yine benzer olarak Nazan, kendi grubunda en fazla soru yönelten kişidir. Ancak soruların niteliği, aynı cinsiyet grubunda kullandıklarıyla paralellik göstermektedir. Kız

öğrenciler bu gruplarda soruları, etkileşim amaçlı kullanmışlardır. Aşağıdaki konuşma metni, eğitim sistemi üzerine yürütülen tartışmalardan alınmıştır.

- ...
- 994 Ş: *what would you do if you were the president of Turkey Kerem? (diğer soruyu tartışmaya açar)*
- 995 K: *president of turkey/*
- 996 Ş: *him*
- 997 K: *ee/ firstly/ sport/*
- 998 Ş: *hi (gülüşürler) / which sport for example?*
- 999 Bn: *//sport for Kerem*
- 1000 K: *//yes sport/ for me/ because sport is very important/ for turkey and Atatürk/ said sport is very important/*
- 1001 Ş: *Yes/*
- 1002 K: *do you know=*
- 1003 Ş: *= what kind of sport do you say?*
- 1004 K: *football/ do you know / you know turkish football is very / good / in world//*
- 1005 Ş: *// hi hi*
- ...

Yukarıdaki konuşmada Şenay, sorularını, etkileşimsel düzeyde kullanmaktadır. “Which sport for example?” sorusuyla (satır:998), Kerem’in konuşmasını teşvik etmekte ve onu dinlediğini göstermektedir. “What kind of sport do you say?” sorusu (satır:1003) da benzer niteliktedir.

Sonuç olarak kız öğrenciler ayrı cinsiyet gruplarında, soru sorma stratejilerini fazla kullanamamaktadırlar. Ancak, bu stratejileri kullanan öğrencilerin soru cümleleri, aynı cinsiyet grubundakilerle benzer özelliktedir. başka bir deyişle bilgi almaktan çok etkileşim kurma amacı taşımaktadır.

Erkek öğrenciler ise ayrı cinsiyet gruplarında, soruları bilgi edinme düzeyinde ve liderlik stratejilerine bağlı olarak kullanmaktadırlar.

1.

...

- 809 *Reşit: I think education / is very important for future of Turkey/ and other countries=*
 810 *EK: = Reşit one minute/ how do you think Turkish education system can be improved?*
 811 *Reşit: improve? develop?*
 812 *EK: yes*
 813 *Reşit: firstly we talk about / education system/now/ in the Turkey / I think/ there are bad*
 814 *education system in Turkey /*
 815 *EK: okey*

2.

...

- 829 *EK: Reşit, what would you do if you were the President of Turkey?*
 830 *Reşit: If I am?*
 831 *EK: yes /err/ if you are President / how do you change Turkey's education?*
 832 *Reşit: firstly, I search what is the problem/ bigger problem/ I search the biggest problem/*
 833 *EK: okey*
 834 *Reşit: And/ then/ in Anatolia / has very problem/ in Anatolia*
 835 *EK: okey/*
 836 *Reşit: and/ I search only/ first step/ I search what is the big problem/*
 837 *EK: okey*

...

Yukarıdaki iki konuşmada, Ekin isimli öğrencinin, soru sorarak tartışılacak konuları belirlediği görülmektedir. Konuşmanın bütününe bakıldığında (bkz:147), Ekin'in, görüşlerini açıklamaktan çok, soru sorarak konuşmayı yönlendirdiği ortaya çıkmaktadır. Birinci konuşmada, Reşit görüşlerini açıklarken, Ekin onun sözünü kesip, bir soru sorarak, hangi konunun tartışılacağına kendisi karar vermiştir (satır:810). Ekin bu stratejiyi, bütün konuşma boyunca sürdürmüş ve neredeyse bir forum yöneticisi gibi, soru sorarak kimin konuşacağını belirlemiştir. Bu da ona aynı zamanda bir liderlik özelliği kazandırmıştır. İkinci konuşmada isim söyleyerek soru yöneltmesi, konuşmacıları ve konuları nasıl belirlediğinin, güzel bir örneğidir (satır:829).

Aşağıdaki konuşma metninde de Erkan'ın benzer nitelikte bir soru yönelttiği görülmektedir.

- ...
 23 *Erkan: But/ errr/ ... we don't have .. er ... the money/ bizi kurtarmaz / nasıl diyecez/ the money don't save to us/don't save us/save us/anladınız mı ne olduğunu?*
 24 *A: anladım*
 ...

Erkan bu konuşmada soru sorarak liderlik özelliğini sağlamlaştırmıştır. “Anladınız mı ne olduğunu?” sorusu (satır:23), bilen bir otoritenin sözlerine benzemektedir. Aygün ise bu davranışı kabul ederek “anladım” diye (satır:24) yanıt vermiştir. Burada Erkan, “değil mi?” gibi yakınlık kuran ve daha dolaylı bir teyit etme yöntemi kullanmak yerine, direkt “anladınız mı?” biçiminde bir soru yöneltmeyi tercih etmiştir.

4.1.2.3. Tekrar Etme Yoluyla Kullanılan Stratejiler

a) Aynı Cinsiyet Gruplarında Kullanılan Stratejiler:

Aynı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrenciler arasında tekrar etme yoluyla kullanılan stratejiler bakımından şu ayrılıklar gözlenmiştir:

Kız ve erkek öğrencilerin aynı cinsiyet gruplarında, söylenenleri tekrar etmeye dayanan stratejileri hemen hemen eşit düzeyde ancak ayrı işlevlerle kullandıkları görülmüştür.

Erkek öğrencilerin, genellikle karşıt görüşte olan konuşmacılara karşı, aynı görüşte oldukları konuşmacıları desteklemek amacıyla bu stratejiyi kullandıkları gözlenmiştir. Aşağıdaki konuşma metni, erkek öğrencilerin, yeni bulunan bir gezegene gönderilecek dört kişinin seçilmesi ile ilgili etkinlikte yürüttükleri konuşmalardan alınmıştır

...
 1085 *G: but he's very old man/*

- 1086 M: *yes I think he is very old man /*
 1087 G: *and he is / if he is gone / going there / he is died/*
 1088 M: *he will be died / err/ xxx*
 1089 C: *not important/*
 1090 M: *not important?*
 1091 C: *yes*

...

Bu konuşmada Metin ve Gencay, Ceyhan'ın görüşlerine karşı çıkmaktadırlar. Birbirlerinin sözlerini yinelemeleri, Ceyhan'a karşı bir işbirliği olarak değerlendirilebilir. Bu stratejiyi kullanarak Metin ve Gencay, aynı tarafta olduklarını ve birbirlerini desteklediklerini göstermektedirler.

Erkek öğrenciler, aynı cinsiyet gruplarında, birbirlerinin sözlerini yineleyerek aslında kendileri için bir konuşma hakkı da kazanabilmektedirler. Aşağıdaki konuşma metinlerinde erkek öğrenciler, karşılarındaki kişinin sözlerini yineledikten sonra kendileri de bu sözlere eklemelerde bulunmaktadır.

1.

...

- 1241 Erkan: *she can treat/*
 1242 M: *she can treat / the illnesses/*
 1243 Erkan: *illness people/*
 1244 M: *illness people/*

...

2.

...

- 1133 G: *he is young and healthy/*
 1134 M: *he is young and he is lecturer/*

...

Yukarıdaki birinci konuşmada kullanılan yineleme (satır:1242), bir anlaşmayı belirtmekten çok, karşıdakinin konuşmasını tamamlama ve yeni bir söz ekleme amacıyla kullanılmıştır. Ancak ikinci yineleme, bir anlaşma amacı taşımaktadır (satır:1244). Diğer konuşmada da Metin, karşıdakinin sözlerini tekrar ettikten sonra kendisi hemen yeni bir şey eklemektedir (satır:1134).

Aynı cinsiyet gruplarındaki kız öğrenciler ise tekrar etme yoluyla kullanılan stratejileri, daha çok birbirleriyle aynı görüşte olduklarını göstermek amacıyla ortaya koymuşlardır. Yeni bulunan bir gezegene gönderilmek üzere seçilecek dört kişi ile ilgili kız öğrencilerin yürüttükleri aşağıdaki tartışmada bunun örnekleri görülmektedir.

- ...
- 1452 A: *Gheeta / unmarried and no children/*
 1453 Sv: *yes/ unmarried / no children/ nurse/*
 1454 A: *she hasn't got responsibility/*
 1455 Sv: *responsibility/ yes/*
 1456 A: *so she can go/*
 1457 Sv: *she can go/okey?*
 1458 A: *okey/*
 1459 Kr: *okey /*

Bu konuşmada Seval, Aygün'ün söylediklerini yineleyerek onunla aynı görüşte olduğunu göstermektedir. Her yinelemeyle beraber kullandığı “yes” sözcüğü de bu anlaşmayı desteklemektedir (satır:1453;1455). Konuşmanın sonunda da üç konuşmacı aynı görüşte uzlaşmışlardır.

- ...
- 1516 Kr: *she's unmarried and no children /*
 1517 A: *no children// very good health*
 1518 Sv: *// very good health/*
 1519 Kr: *very good health*
 1520 Sv: *okey/*

Yukarıdaki konuşmada da kız öğrenciler, belirli bir anlaşmaya vardıklarını göstermek için birbirlerinin sözlerini yinelemişlerdir. Burada, üç öğrenci de aynı görüşte uzlaşarak “very good health” ifadesini kullanmışlardır (satır:1517;1518;1519).

b) Aynı Cinsiyet Gruplarında Kullanılan Stratejiler:

Ayrı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrenciler arasında tekrar etme yoluyla kullanılan stratejiler bakımından şu ayrılıklar görülmüştür:

Hem kız hem de erkek öğrenciler, bu stratejileri genellikle birbirlerinin hatalarını düzeltmek ya da cümlelerini tamamlamak için kullanmışlardır. Aşağıdaki iki konuşma metni, yaşamda önemli olabilecek bazı konuların verilen listeden seçilerek sıralanması ile ilgili yürütülen etkinlikten alınmıştır.

1.

- ...
- 91 Erkan: *yes yes / career //our family / have got a*
 92 C: *// our family/*
 Erkan: *comfortable*
 93 C: *live [lif]*
 94 Erkan: *comfortable life (düzeltir)*
 95 C: *comfortable life/ comfortable life/*

2.

- ...
- 275 G: *is the*
 276 M: *having a successful*
 277 Sv: *a successful career*
 278 G: *is the second*
 279 M: *the second / is the second / second important thing /*
 280 G: *because/*
 281 M: *because*
 282 G: *it necessary*
 283 M: *it necessary // all life / all life*
 284 G: *// to life / yes/ our life / it necessary our life*
 285 Sv: *// yes*
 286 G: *and / spend money/ earn money/*
 287 M: *all the life*
 288 Kr: *all xxx life/ for good life*
 289 M: *all the life/ I think/ all the life / to be ... happy*
- ...

Yukarıdaki ilk konuşmada Ceyhan ve Erkan birbirlerinin sözlerini yineleyerek ve yeni sözcükler ekleyerek ortaklaşa bir cümle kurma çabası içerisindedirler. Bu konuşmada Erkan, aynı zamanda Ceyhan'ın sözlerini yineleyerek onun hatalarını düzeltmektedir. Başka bir deyişle tekrar etmeye dayanan stratejiler, anlaşma, destekleme ya da konuşmanın akıcılığını

ve bütünlüğünü sağlama gibi işlevlerle değil tamamen hata düzeltme ve cümle tamamlama eylemlerinin sonucu olarak kullanılmıştır. Benzer bir kullanım ikinci konuşmada da görülmektedir. Burada, öğrencilerin tümünün bir sesli düşünme eylemi içerisinde, birbirlerinin sözlerini tekrar ederek ortak bir cümle kurma çabası içinde oldukları görülmektedir. Bir öğrenci, cümlenin bir parçasını söylerken öteki öğrenci onun söylediklerini tekrar edip daha sonra cümlenin bir başka parçasını eklemektedir. Bu da onların, cümleyi beraber oluşturmalarını sağlamaktadır.

Kız ve erkek öğrencilerin tekrar etmeye dayanan stratejileri, hata düzeltmek ve cümle tamamlamak amaçlarıyla kullanmalarının yanısıra, kız öğrencilerin ayrı cinsiyet gruplarında bu stratejileri kimi zaman karşıdaki kişiyi desteklemek amacıyla kullandıkları da gözlenmiştir.

- ...
- 160 M: *Our ideas are more important for you*
 161 Sv: *most important /family in my life*
 162 G: *first having a successful career/ two /having trust partner /*
 163 Sv: *trust partner*
 164 G: *Yeah/trust partner / and then /third one/family*
 165 Sv: *Yeah /I think family /and having a partner /is the same /may be/*
 166 Kr: *family or having a partner is the same*
 ...

Bu konuşmada Seval, Gencay'ın söylediklerini desteklemek ve onunla aynı görüşte olduğunu göstermek için bazı kelimeleri yinelemiştir (satır:163;165). Daha sonra Kerime de Seval'in ortaya attığı görüşü benimsemiş ve bunu, Seval'in sözlerini tekrar ederek göstermiştir (satır:166).

Aşağıdaki konuşmada da Seval bu kez Metin'in görüşlerini desteklemektedir

- ...
- 181 G: *yes / having a successful career is absent/ we didn't/ we don't find a good person /a good partner or good family/...OK.?*
 182 G: *but =*
 183 M: *= but in Turkey /in but Turkey/lots of people /not have career /but they have //xx family*
 184 G: *family //happy /happy*

- 185 M: *not / I don't know happy/ or sad ...*
 186 Sv: *unhappy*
 187 M: *unhappy / but in Turkey*
 188 G: *possible/ that is possible/ I don't know/ I don't think/*
 189 M: *lots of people/ don't have/ don't have/ ... successful career/ but they have*
 190 Sv: *but they have*
 191 M: *they have*
 192 Sv: *family*
 193 M: *good family*
 194 Sv: *or have a partner/ good partner*
 ...

Seval burada, Metin'in konuşmasına devam etmesini sağlamak için bazı kelimeleri yinelemekte ya da eş anlamlılarını öne sürmektedir. "Sad" sözcüğünden sonra "unhappy" sözcüğünü önererek (satır:186) Metin'in sözünü hem tekrar etmekte hem de ona yardımcı olmaktadır. Metin de bu destekle beraber konuşmasını, Seval'in önerdiği "unhappy" sözcüğünü kullanarak sürdürmektedir (satır:187). Daha sonra Seval bir başka sözcük öbeğini yineleyerek Metin'e yardımcı olmaya çalışmıştır. "but they have" sözcüklerini tekrar ederek (satır:190), Metin'in konuşmasına devam etmesini kolaylaştırmaya çalışmıştır. Ancak Metin cümleyi tamamlamayınca "family" diyerek kendisi cümleyi bitirmiştir (satır:192).

Bu durumda kız öğrencilerin, tekrar etmeye dayanan stratejileri, ayrı cinsiyet gruplarında da bir anlaşma ve destekleme aracı olarak kullandıkları düşünülebilir.

4.2. Değerlendirme Amaçlı Sormacalardan Elde Edilen Bulgular

Değerlendirme amaçlı sormacalar, ses kayıtlarına yardımcı olması amacıyla düzenlendiğinden, araştırma için ikinci bir öneme sahiptir. Sorular, öğrencilerin görüşlerini yazılı olarak bildirmelerini amaçlamaktadır ve açık uçludur. Bu nedenle niceliksel bir değerlendirmeden çok niteliksel bir değerlendirmeye daha uygundur.

Sormacalarda öğrencilere şu sorular yöneltilmiştir: a) Çalışmaya ne kadar katıldınız?

b) Çalışmada ne kadar İngilizce kullandınız? c) En çok neyi beğendiniz? d) En çok neyi zor buldunuz? e) Grup arkadaşlarınıza yardım ettiniz mi? Nasıl? f) Grup içerisinde kendinizi iyi ifade edebildiniz mi? g) Grup içerisinde tartışırken neleri sevdiniz/neleri sevmediniz? Kendinizi nasıl hissettiniz?

Sorulan 7 soruya verdikleri yanıtlarda erkek öğrenciler hem aynı cinsiyet ve hem de ayrı cinsiyet gruplarında yapılan etkinliklerden ve kendi katılımlarından memnun görünmektedirler (bkz: tablo 4.1). Ayrı cinsiyet ve aynı cinsiyet gruplarında verdikleri yanıtlar, değişiklik göstermemektedir. Yalnızca bir öğrenci, etkinlikten ve kendi katılımından memnun olmadığını belirtmiştir. Ayrı cinsiyet grubunda yer alan Hakan isimli bu öğrenci, etkinliğe ne kadar katıldığıyla ilgili olan birinci soruya şöyle bir yanıt vermiştir: “Anlayabiliyorum ama anladığımı konuşmaya dökemiyorum. Bu yüzden derse fazla katılamıyorum”. Hakan’ın bu yorumundan, etkileşim sürecinde İngilizce bilgisinden kaynaklanan bir zorluk yaşadığı anlaşılmaktadır. Bu bulgu, ses kayıtlarında getirilen yorumları doğrulamaktadır. Ses kayıtlarında da Hakan isimli öğrenci, konuşmaya katılma ve görüşlerini belirtme konusunda grup içerisinde zorluk yaşamıştır (bkz: 55-56).

Kız öğrencilerin sorulan sorulara verdikleri yanıtlar tamamen ortak bir eğilim göstermemekle birlikte genel olarak erkek öğrencilerdeki gibi olumludur. Ayrı cinsiyet gruplarında yapılan çalışmalardan sonra uygulanan sormacalarda yer alan yanıtlara göre, 3 kız öğrenci, etkinlikten ve kendi katılımlarından memnun değildir. Örneğin etkinliğe ne kadar katıldığı ile ilgili birinci soruya Seval, “not very much, I participated in the task if necessary” (fazla değil, çalışmaya gerektiğinde katıldım) yanıtını vermiştir. Ancak, aynı öğrenci, gruplar değişip, aynı cinsiyet grubundaki etkinliğe katıldığında, aynı soruya “I have participated in the task very well” (Çalışmaya oldukça iyi katıldım) yanıtını vermiştir. Bu yanıtla göre, Seval,

aynı cinsiyet grubunda yapılan çalışmalara, ayrı cinsiyet grubuna göre daha çok katıldığını düşünmektedir. Bu bulgu, ses kayıtlarını destekler niteliktedir (bkz:60).

Ayrı cinsiyet grubundaki çalışmalardan ve etkinliğe katılımından memnun olmayan diğer bir öğrenci ise Perihan'dır. Perihan, etkinlik sırasında kendini ne kadar ifade edebildiği ile ilgili altıncı soruya, "No, I couldn't. Because I'm shy. I can't speak English when I'm in group"(Hayır kendimi ifade edemedim. Çünkü utangaçım. Grup içerisinde olduğumda İngilizce konuşamıyorum) yanıtını vermiştir. Yine aynı öğrenci, çalışmaya ne kadar katıldığı ile ilgili birinci soruya "I haven't participated much in the task" (çalışmaya fazla katılamadım) yanıtını vermiştir. Bu yanıtlarda Perihan, çalışmaya daha az katılmasının nedenini, İngilizce bilgisiyle değil, utangaç olması ya da grup içerisindeki çalışmalara katılamamasıyla açıklamaktadır. Bu bulgular da yine ses kayıtlarına dayalı olarak yapılan değerlendirmeleri desteklemektedir (bkz: 64;65;66). Ancak bu öğrenci, aynı cinsiyet grubunda izlenememiştir.

Ayrı cinsiyet grubundaki çalışmalardan memnun olmayan üçüncü kız öğrenci ise Aygün'dür. Aygün aslında, sorulara olumlu yanıtlar vermiştir. Genel olarak, çalışmaya katıldığını ve yeterince İngilizce konuştuğunu düşünmektedir. Ancak sevdiği ve sevmediği şeylerle ilgili son soruya şöyle bir yanıt vermiştir: "I used English while I was discussing in my group. However, sometimes I disagree with my friends. Because we had different idea. They didn't listen me. Somebody said very nonsense things. They annoyed me. Firstly, I got excited but then I could speak easily"(Grup içerisinde tartışırken İngilizce kullandım. Ancak kimi zaman arkadaşlarımla anlaşamadım. Çünkü ayrı fikirlerimiz vardı. Beni dinlemediler. Birisi çok saçma şeyler söyledi. Beni kızdırdılar. Önce heyecanlandım ancak daha sonra kolaylıkla konuşabildim). Aygün, aynı cinsiyet grubundaki çalışmadan sonra ise bu soruya "It was a very good lesson. I like too much. My English is improving because of this lesson"

(Çok iyi bir dersti. Çok sevdim. Bu ders nedeniyle İngilizcem geliyor) yanıtını vermiştir. Bu yanıtlara göre Aygün, aynı cinsiyet grubundaki çalışmalardan daha fazla yararlandığını düşünmektedir.

Değerlendirme amaçlı sormacalara verilen yanıtlar, kişilere göre değişen cümleler ya da uzun paragraflardan oluştuğu için niceliksel olarak gruplanamamaktadır. Ancak sorular ve öğrencilerin verdikleri yanıtlar genel olarak aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

TABLO 4.1.: DEĞERLENDİRME AMAÇLI SORMACA- ERKEK ÖĞRENCİLER

Yanıtlanan Sormaca Sayısı: 8

1. soru etkinliğe katılım	Aynı cinsiyet grubu	Ayrı cinsiyet grubu
Hakan	-	Anlayabiliyorum,ama konuşmaya dökemiyorum. Bu yüzden derse katılamıyorum.
Gencay	Yanıt yok	Yanıt yok
Erhan	-	Speaking'e ihtiyacımız var. Bu yüzden tek kelime bile konuşmadan % 100 katıldım.
Erkan	I participated several times.(bir çok defa katıldım)	Genelde yeterince katıldığımı düşünüyorum.
Emir	Yanıt yok	-
Ceyhan	Yanıt yok	-
2.soru ingilizce kullanma oranı	Aynı cinsiyet grubu	Ayrı cinsiyet grubu
Hakan	-	Okuma ve yazmada iyiyim ama konuşma henüz gelişmemiş
Gencay	I have spoken only English(sadece İngilizce konuştum)	I used enough it (yeterince kullandım)
Erhan	-	Tüm speaking boyunca İngilizce kullandım
Erkan	I think I used very well (bençe çok iyi derecede kullandım)	I think I used English a lot. (İngilizce'yi çok kullandığımı düşünüyorum)
Emir	I used a little English (İngilizce'yi az kullandım)	-

Ceyhan	I used very much (çok kullandım)	-
3.soru etkinliğin en çok beğenilen yanı	Aynı cinsiyet grubu	Ayrı cinsiyet grubu
Hakan		Kolay bulduğum her şey
Gencay	Discussing (tartışma)	Speaking (konuşma)
Erhan		Benim kararımın seçilip listeye yazılması
Erkan	Discussing (tartışma)	Speaking (konuşma)
Emir	Herşey	
Ceyhan	This topic (bu konu)	
4.soru etkinlikte en çok karşılaşılan güçlük	Aynı cinsiyet grubu	Ayrı cinsiyet grubu
Hakan	-	Başta zor geliyor sonra kolaylaşıyor
Gencay	To express (Dile getirme)	Nothing (hiçbirşey)
Erhan		Hiçbirşey
Erkan	Choosing (seçim yapmak)	Nothing but sometimes listening(Hiçbirşey ama kimi zaman dinleme)
Emir	Herşey	-
Ceyhan	Hiçbirşey	
5.soru etkinlikte arkadaşlarına yardımcı olma	Aynı cinsiyet grubu	Ayrı cinsiyet grubu
Hakan	-	Zorlandığım konularda arkadaşlardan yardım alırım ama genellikle yalnız çalışmayı tercih ederim.
Gencay	Yes I have. I have said some words.(Evet yardım ettim. Bazı sözcükler söyledim.)	Yes I have. I share my opinion with them. (Evet yardım ettim. Görüşümü paylaştım*)
Erhan	-	Sorulara cevap vererek yardımda bulundum.
Erkan	Yes I have. I gave some information and explanation(evet yardım ettim. Bazı bilgiler ve açıklamalar verdim.)	Yes I have. I said all my opinion to my friends. (evet yardım ettim. Bütün görüşlerimi arkadaşlarıma söyledim.)

Emir	Yanıt yok	
Ceyhan	I say my think (fikrimi söyledim*)	
6.soru grup içerisinde kendini iyi ifade edebilme	Aynı cinsiyet grubu	Ayrı cinsiyet grubu
Hakan	-	Düşündüğümü yazabiliyorum ama konuşmaya dökemiyorum. Kendimi sözlü ifade etmeyi başaramıyorum.
Gencay	I didn't know it but I hope (bilmiyorum ama umarım öyledir*)	Yes I could (evet kendimi iyi ifade edebildim.)
Erhan	-	Evet, tabii ki.
Erkan	Yes I could (evet kendimi iyi ifade edebildim.)	Yes I could (evet kendimi iyi ifade edebildim.)
Emir	Yanıt yok	-
Ceyhan	I think express well in the group (bence kendimi iyi ifade edebildim*)	-
7. soru öğrencinin kendini nasıl hissettiği	Aynı cinsiyet grubu	Ayrı cinsiyet grubu
Hakan		Fazla sevmiyorum.
Gencay	Speaking English. I have felt very well myself (İngilizce konuşma. Kendimi çok iyi hissettim.*)	Yanıt yok
Erhan	-	Benim verdiğim cevapların seçilmesi çok hoştu. Kendimi gayet mutlu hissettim.
Erkan	I liked everything. I feel very excited (herşeyi beğendim. Kendimi heyecanlı hissettim.*)	I liked speaking English because it was very useful. I was very happy in the group discussion. (İngilizce konuşmayı sevdim. Çünkü çok yararlı oldu. Grup tartışmasında çok mutlu oldum.)
Emir	Yanıt yok	-
Ceyhan	Everything is very good (herşey güzeldi*)	-

(*) cümledeki hatalar nedeniyle araştırmacının kendi yorumu

TABLO 4.2.: DEĞERLENDİRME AMAÇLI SORMACA-KIZ ÖĞRENCİLER

Yanıtlanan Sormaca Sayısı: 9

1. soru etkinliğe katılım	Aynı cinsiyet grubu	Ayrı cinsiyet grubu
Aygün	I have participated in the task very well (Çalışmaya oldukça iyi derecede katıldım)	I participated in the task completely (Çalışmaya tamamen katıldım)
Perihan	-	I haven't participated much in the task (Çalışmaya fazla katılmadım)
Seval	I have participated in the task very well (Çalışmaya oldukça iyi derecede katıldım.)	Not very much. I participated in the task if necessary (Fazla değil. Çalışmaya gerektiğinde katıldım.)
Nazan	-	I participated in the task very much (Çalışmaya çok katıldım.)
Hale	-	I participated in the task very much (Çalışmaya çok katıldım.)
Kerime	During the argue I participated in the task (tartışma sırasında çalışmaya katıldım.*)	-
Özgür	Yanıt yok	-
2.soru İngilizce kullanma oranı	Aynı cinsiyet grubu	Ayrı cinsiyet grubu
Aygün	I used English very much (İngilizce'yi çok kullandım.)	I used English very much. When we were discuss we spoke English. (İngilizce'yi çok kullandım. Tartışırken İngilizce konuştuk.*)
Perihan	-	I have used a little English (az İngilizce kullandım.)
Seval	I have used English during the lesson (ders boyunca İngilizce kullandım.)	I always used English in the task .(Çalışmada her zaman İngilizce kullandım.)
Nazan	-	I used English (İngilizce kullandım.)
Hale	-	I used English (İngilizce kullandım.)
Kerime	During the lesson (ders boyunca)	-
Özgür	Yanıt yok	-

3.soru etkinliğin en çok beğenilen yanı	Aynı cinsiyet grubu	Ayrı cinsiyet grubu
Aygün	I spoke English a lot. Because of this, I liked it best. (Çok İngilizce konuştum. Bu nedenle en çok bunu sevdim *)	The subject (konu)
Perihan	-	Nothing (hiçbirşey)
Seval	I liked everything because I speak English a lot (her şeyi beğendim çünkü çok fazla İngilizce konuştum.*)	I like discussing with my friends (arkadaşlarımla tartışmayı seviyorum.)
Nazan	-	Writing (yazma)
Hale	-	Reading, writing (okuma, yazma)
Kerime	Everything but especially this topic (herşey ama özellikle bu konu)	-
Özgür	Everything (herşey)	
4.soru etkinlikte en çok karşılaşılan güçlük	Aynı cinsiyet grubu	Ayrı cinsiyet grubu
Aygün	When I choose a person (bir kişiyi seçerken)	Sometimes I couldn't use true word.(Bazen doğru kelimeyi kullanamadım.)
Perihan	-	To speak English in group (grup içerisinde İngilizce konuşmak)
Seval	Anything(hiçbirşey)	Nothing(hiçbirşey)
Nazan	-	Anyhting (hiçbirşey)
Hale	-	Anything (hiçbirşey)
Kerime	Nothing(hiçbirşey)	-
Özgür	Discuss (tartışmak)	-
5.soru etkinlikte arkadaşlarına yardımcı olma	Aynı cinsiyet grubu	Ayrı cinsiyet grubu
Aygün	Yes, I spoke English and I explained my opinion (evet, İngilizce konuştum ve görüşümü açıkladım.)	Yes, I said my opinion. When we were disagreement, we suited to majority (evet, görüşümü söyledim. Anlaşamadığımızda çoğunluğa uyduk.*)
Perihan	-	I helped just a little. I only wrote the decisions down.(sadece biraz yardım ettim. Yalnızca kararları yazdım.)
Seval	Yes I have. We discussed our answers (evet yardım ettim. Yanıtlarımızı tartıştık.)	Yes I have. We discussed a lot and we chose one idea.(evet yardım ettim. Çok tartıştık ve bir tane görüş seçtik.)
Nazan	-	I wrote and I told my ideas. (yazdım ve görüşlerimi söyledim.)
Hale	-	I told my ideas (görüşlerimi söyledim.)
Kerime	Yes I have (evet yardım ettim.)	-

Özgür	Yes, I discussed (evet, tartıştım.)	-
6.soru grup içerisinde kendini iyi ifade edebilme	Aynı cinsiyet grubu	Ayrı cinsiyet grubu
Aygün	Yes I could (evet edebildim.)	Yes I expressed well because I liked the subject. (evet, iyi ifade edebildim. Konuyu beğendim.)
Perihan	-	No, I couldn't. Because I'm shy. I can't speak English when I'm in group(hayır ifade edemedim. Çünkü utangaçım. Grup içerisinde olduğumda İngilizce konuşamıyorum.)
Seval	Yes I could (evet edebildim.)	Not well, maybe good.
Nazan	-	I expressed (ifade ettim.)
Hale	-	I could (ifade edebildim.)
Kerime	Yes I could (evet edebildim.)	-
Özgür	Yanıt yok	-
7. soru öğrencinin kendini nasıl hissettiği	Aynı cinsiyet grubu	Ayrı cinsiyet grubu
Aygün	It was a very good lesson. I like too much. My English is improving because of this lesson. (Çok iyi bir dersti. Çok sevdim. Bu ders nedeniyle İngilizcem geliyor)	I used English while I was discussing in my group. However, sometimes I disagree with my friends. Because we had different idea. They didn't listen me. Somebody said very nonsense things. They annoyed me. Firstly I got excited but then I could speak easily. (Grup içerisinde tartışırken İngilizce kullandım. Ancak kimi zaman arkadaşlarımla anlaşılamadım. Çünkü ayrı fikirlerimiz vardı. Beni dinlemediler. Birisi çok saçma şeyler söyledi. Beni kızdırdılar. Önce heyecanlandım ancak daha sonra kolaylıkla konuşabildim)
Perihan	-	I didn't like it . I didn't feel good.(Beğenmedim. Kendimi iyi hissetmedim.)
Seval	I liked everything. I feel very well (herşeyi beğendim. Kendimi çok iyi hissediyorum.)	I like everything. It's very good in my group.(Herşeyi beğendim. Çalıştığım grup çok iyiydi.*)
Nazan	-	Ben ve arkadaşlarım görüşlerimizi tartıştık. Mutlu oldum.
Hale	-	Mutlu oldum.
Kerime	I liked everything (herşeyi beğendim)	-
Özgür	I like everything. I feel good.(Herşeyi beğendim. Kendimi iyi hissettim.*)	-

(*) cümledeki hatalar nedeniyle araştırmacının kendi yorumu

4.3. Video Görüntülerinden Elde Edilen Bulgular

Ses kayıtları yapılırken, öğrencilerin kimi davranışlarını daha iyi gözlemlemek ve ses kalitesini arttırmak amacıyla video kayıtları da yapılmıştır. Bu video kayıtları, ses kayıtlarına yardımcı niteliktedir.

Ayrı cinsiyet gruplarında incelenen görüntülerde, hem kız öğrencilerin hem de erkek öğrencilerin daha mesafeli bir oturuş düzeni sergiledikleri ve birbirlerine daha uzak davrandıkları görülmektedir. Ayrı cinsiyet gruplarında, ses kayıtlarını destekler biçimde, kız öğrencilerin daha geri planda kalmayı tercih ettikleri ve hatta bazı öğrencilerin kayıtlarda görüntülenmekten kaçındıkları görülmektedir. Çalışmanın yapıldığı saatte iki kız öğrenci derse gelmemiştir. Daha sonra yapılan görüşmede bunun nedenini, çalışmaya katılmak istemedikleri şeklinde belirtmişlerdir.

Aynı cinsiyet gruplarında ise hem kız hem de erkek öğrenciler, grup içerisinde daha yakın bir oturuş düzeni sergilemişler ve birbirlerine daha yakın davranışlar göstermişlerdir. Aynı cinsiyet gruplarında kayıtlar yapılırken, kız öğrenciler ayrı cinsiyet gruplarına göre daha rahat davranmışlardır. Erkek öğrenciler de ayrı cinsiyet gruplarına göre daha hareketlidirler.

Bir sonraki bölümde, elde edilen bu verilerden ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara bağlı olarak getirilen öneriler yer almaktadır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Bulguların Değerlendirilmesi

Bu çalışma, yabancı dil sınıflarında kız ve erkek öğrencilerin aynı cinsiyet ve ayrı cinsiyet gruplarında kullandıkları etkileşimsel stratejileri belirlemek ve kız ve erkek öğrencilerin kullandığı bu stratejiler arasında ayrılıklar olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, çelişme durumunda kullanılan stratejiler, hiyerarşi/eşitlik kurma stratejileri, konu belirleme stratejileri ve söz kesme stratejileri olarak etkileşim düzeyinde ve dolaylı biçimde anlatım ve destekleme stratejileri, soru sorma stratejisi ve tekrar etme yoluyla kullanılan stratejiler olarak da dilsel düzeyde incelenmiştir. Bu stratejilerin kız ve erkek öğrenciler tarafından aynı cinsiyet ve ayrı cinsiyet gruplarındaki kullanımına ilişkin ayrımların ortaya konulabilmesi için öncelikle kız ve erkek öğrencilerin aynı cinsiyet ve ayrı cinsiyet gruplarında kullandıkları stratejiler temel olarak sıralanacaktır.

5.1.1. Kız öğrencilerin Aynı Cinsiyet ve Ayrı Cinsiyet Gruplarında Kullandıkları Etkileşim Stratejileri

1. Kız öğrenciler, aynı cinsiyet ve ayrı cinsiyet gruplarında çelişmeden kaçınma yolunu izlememişler ve çelişme durumunda, ortak çözüm üretmeye yönelik stratejiler kullanmışlardır (bkz: 47).
2. Kız öğrenciler, hem aynı hem de ayrı cinsiyet gruplarında, çelişme durumunda karşıdakini kabul etmeye yönelik stratejiler kullanmışlardır (bkz:48).
3. Çelişme durumunda kız öğrenciler, aynı cinsiyet gruplarında, ayrı cinsiyet gruplarına göre daha fazla tartışma olanağı bulmuşlardır (bkz:52).

4. Kız öğrenciler, aynı cinsiyet gruplarında, liderlik kurma yerine, daha eşitlikçi ve birbirlerini destekleyici stratejiler kullanmışlardır (bkz:57;58).
5. Kız öğrencilerin hem aynı cinsiyet hem de ayrı cinsiyet gruplarında, karşıdakini dinlediğini gösterme, onun söyledikleriyle ilgilenme ve karşıdakiyle yakınlık kurma stratejilerini kullandıkları belirlenmiştir (bkz:60;61).
6. Kız öğrenciler, ayrı cinsiyet gruplarında liderlik konumunu, alınan kararlarda ve tartışmada etkin olma yoluyla kazanmakta ve ne aynı cinsiyet ne de ayrı cinsiyet gruplarında, karşıdaki konuşmacıya seslerini yükselterek hitap etmemektedirler (bkz:62).
7. Kız öğrenciler konu belirlemede, ayrı cinsiyet gruplarında, aynı cinsiyet gruplarında olduğu kadar etkin olamamışlardır (bkz:73;75).
8. Aynı cinsiyet gruplarında, konuları ve konuların akışını belirlemede kız öğrenciler birbirlerini desteklemektedirler (bkz:67).
9. Kız öğrenciler, aynı ve ayrı cinsiyet gruplarında, konuları kişiselleştirebilmekte ve kendi hayatlarından örneklerle zenginleştirebilmektedirler (bkz:69;70).
10. Kız öğrenciler, ayrı cinsiyet gruplarında, konuları belirlemekten çok, belirlenen konularda yorumlar yapmayı ve konuşmanın devamı için konuşmacıları desteklemeyi tercih etmektedirler (bkz:73).
11. Kız öğrencilerin ortaya attıkları konular, ayrı cinsiyet gruplarında, kimi zaman, erkek öğrenciler tarafından fazla tartışılmadan kapatılmıştır (bkz:75;76).
12. Kız öğrenciler, hem aynı cinsiyet hem de ayrı cinsiyet gruplarında söz kesme stratejisini erkek öğrenciler kadar kullanmamışlardır (bkz:84).
13. Aynı cinsiyet gruplarında kız öğrenciler söz kesme stratejisini engelleyici değil destekleyici bir biçimde kullanmışlardır (bkz:80;81).
14. Kız öğrenciler, ayrı cinsiyet gruplarında soru sorma stratejilerini, aynı cinsiyet gruplarına göre daha az kullanmaktadırlar. Ancak bu stratejileri kullandıklarında, bilgi

edinmekten çok etkileşim kurmayı ve karşıdaki konuşmacının sözüne devam etmesi için, onu desteklemeyi amaçlamaktadırlar (bkz:95).

15. Kız öğrenciler, aynı cinsiyet gruplarında, dolaylı anlatım ve destekleme stratejilerini, erkek öğrencilerden daha fazla kullanmaktadırlar ve bu anlatım biçimleri, karşıdakini kabul etme stratejileriyle paralel bir biçimde karşıdaki konuşmacıyı desteklemek ve onu konuşmaya teşvik etmek amacıyla kullanılmaktadır (bkz:87).

16. Kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasında, ayrı cinsiyet gruplarında, dolaylı anlatım ve destekleme stratejilerini kullanma bakımından ayırım bulunamamıştır (bkz:90;91).

17. Aynı cinsiyet gruplarında kız öğrenciler, tekrar etme stratejisini birbirleriyle aynı fikirde olduklarını göstermek için kullanmışlardır (bkz:99).

18. Ayrı cinsiyet gruplarında hem kız hem de erkek öğrenciler, tekrar etme stratejisini hata düzeltmek ve cümle tamamlamak amacıyla kullanmışlardır (bkz:100).

5.1.2. Erkek öğrencilerin Aynı Cinsiyet ve Ayrı Cinsiyet Gruplarında Kullandıkları Etkileşim Stratejileri

1. Erkek öğrenciler, çelişme durumunda karşıdaki kişiyle aralarına mesafe koyacak biçimde davranmışlar ve ortak çözüm arayışından çok, karşıdaki konuşmacıya görüşlerini kabul ettirmeye yönelik stratejiler kullanmışlardır (bkz:50).

2. Erkek öğrenciler, çelişme durumunda seslerini yükseltmişler ve liderlik mücadelesi içine girmişlerdir (bkz:51).

3. Erkek öğrenciler, ayrı cinsiyet gruplarında oluşan çelişme durumlarında aynı cinsiyet gruplarındakine göre daha fazla “karşıdakinin kabul etmeye yönelik” stratejiler kullanmışlardır ve kendi görüşlerinde ısrarcı olsalar bile bunu bir yarış haline getirmemişlerdir (bkz:54).

4. Erkek öğrenciler, aynı cinsiyet gruplarında genellikle bir liderlik oluşturma yoluna gitmişlerdir (bkz:59)
5. Aynı cinsiyet gruplarında, eğer bir yarış söz konusuysa, erkek öğrencilerden aynı tarafta olanlar birbirlerini desteklemişler ve diğer tarafa karşı bir üstünlük kurma yoluna gitmişlerdir (bkz:71).
6. Erkek öğrenciler, üstünlük ve liderlik kurma stratejilerini, ayrı cinsiyet gruplarında, aynı cinsiyet gruplarındakine göre daha az kullanmışlardır (bkz:54).
7. Erkek öğrenciler, ayrı cinsiyet gruplarında , kız öğrencilerin tartışmasını kimi zaman engellemişler ve konu belirleme stratejilerini, ya birbirlerini destekleme ya da üstünlük kurma aracı olarak kullanmışlardır (bkz:70).
8. Aynı cinsiyet gruplarındaki erkek öğrenciler için konuşmanın akışını belirlemede liderlik mücadelesi etkili olmuştur (bkz:72).
9. Ayrı cinsiyet gruplarında erkek öğrencilerin gösterdikleri liderlik davranışları, kız öğrencilerin görüşlerini açıklamalarında engelleyici olmuştur (bkz:64;65;66).
10. Erkek öğrencilerin, ayrı cinsiyet gruplarında, kimi zaman kız öğrencilere fazla düşünme süresi tanımadan konuyu değiştirdikleri görülmüştür (bkz:75;76).
11. Erkek öğrenciler söz kesme stratejisini aynı ve ayrı cinsiyet gruplarında kız öğrencilerden daha fazla kullanmışlardır (bkz:86).
12. Aynı ve ayrı cinsiyet gruplarında erkek öğrenciler, söz kesme stratejisini çoğunlukla çelişme durumunda, ya konuşma konusunu belirleme ya da karşıdakinin konuşmasını engelleme amacıyla kullanmışlardır (bkz:77;82).
13. Erkek öğrencilerin aynı cinsiyet gruplarında söz kesme stratejisini kullanmaları, onların ortak çözüm üretmelerini engellemiştir (bkz:80).
14. Ayrı cinsiyet gruplarının tümünde, söz kesme stratejisi en çok liderlik rolünü üstlenenler tarafından kullanılmıştır (bkz:83).

15. Erkek öğrenciler, aynı cinsiyet gruplarında, dolaylı anlatım ve destekleme stratejilerini kız öğrenciler kadar kullanmamışlardır. Bu anlatım biçimlerinden en çok “ I think” sözünü kullandıkları görülmüştür (bkz:89;90).

16. Aynı cinsiyet gruplarında hem erkek öğrenciler hem de kız öğrenciler tekrar etmeye dayanan stratejileri kullanmışlardır. Ancak erkek öğrenciler aynı cinsiyet gruplarında bu stratejileri karşıt görüşte oldukları konuşmacılara karşı aynı görüşte oldukları konuşmacıları desteklemek amacıyla kullanmışlardır (bkz:97).

17. Erkek öğrenciler kimi zaman tekrar etmeye dayanan stratejileri aynı cinsiyet gruplarında konuşma hakkı kazanmak amacıyla da kullanmışlardır (bkz:98).

5.1.3. Kız ve Erkek Öğrencilerin Aynı Cinsiyet ve Ayrı Cinsiyet Gruplarında Kullandıkları Etkileşimsel Stratejiler Arasındaki Ayrılıklar

Çalışmanın başında belirlenen araştırma sorularına ilişkin, aynı cinsiyet ve ayrı cinsiyet gruplarında kız ve erkek öğrencilerin kullandıkları etkileşim stratejileri arasında aşağıdaki ayrımlar bulunmuştur.

Kız öğrenciler çelişme durumunda ortak çözüm üretmeye yönelik stratejiler kullanırken erkek öğrenciler karşılarındaki konuşmacılara görüşlerini kabul ettirmeye yönelik stratejiler kullanmışlardır. Erkek öğrenciler, aynı zamanda çelişme durumunda seslerini yükseltme yoluna gitmişlerdir. Ancak kız öğrenciler tüm konuşmalar boyunca bu tür bir ses yükseltme davranışı göstermemişlerdir.

Erkek öğrenciler aynı cinsiyet gruplarında, liderlik kurma stratejilerini tercih etmişlerdir. Kız öğrenciler ise liderlik yerine daha eşitlikçi ve birbirlerini destekleyici stratejiler kullanmışlardır. Aynı zamanda kız öğrenciler, karşılarındaki konuşmacıları

destekleyerek, daha dayanışmacı ve işbirliğine yönelik stratejiler ortaya koymuşlardır. Diğer yandan erkek öğrenciler, liderlik kurmayla beraber, dayanışmadan çok yarışmaya yönelik stratejiler kullanmışlardır.

Erkek öğrenciler arasında konuşma konuları belirlenirken, liderlik mücadelesi etkili olmuştur oysa kız öğrenciler arasındaki konuşmalarda bu türden bir etki söz konusu değildir. Kız öğrenciler, konuları ve konuşmanın akışını belirlemede birbirlerini desteklemişlerdir.

Kız ve erkek öğrencilerin kullandıkları stratejiler arasındaki diğer bir ayırım da söz kesme davranışlarının işlevi ile ilgilidir. Erkek öğrencilerin, söz kesme stratejisini ya konu belirleme ya da karşıdaki konuşmacının sözünü engelleme amacıyla kullandıkları bulunmuştur. Kız öğrenciler ise bu stratejiyi engelleyici değil destekleyici bir biçimde kullanmışlardır. Ayrıca, erkek öğrenciler hem aynı cinsiyet hem de ayrı cinsiyet gruplarında kız öğrencilerden daha fazla söz kesme davranışı göstermişlerdir.

Kız öğrenciler, aynı cinsiyet gruplarında dolaylı biçimde anlatım ve destekleme stratejilerine, erkek öğrencilerden daha fazla başvurmuşlardır.

Kız ve erkek öğrencilerin soru sorma stratejilerinde de bir ayırım söz konusudur. Kız öğrenciler, soru sorma stratejisini etkileşimsel düzeyde, karşıdaki kişinin konuşmasına devam edebilmesi için onu desteklemek amacıyla kullanmışlardır. Erkek öğrenciler ise soruları, bilgi edinmek için ve liderlik stratejilerine bağlı olarak kullanmışlardır.

5.1.4. Kullanılan Stratejilerin Yabancı Dil Öğrenme Olanakları Açısından Değerlendirilmesi

Kız ve erkek öğrencilerin aynı cinsiyet ve ayrı cinsiyet gruplarında kullandıkları stratejilerin yabancı dil öğrenme olanaklarını nasıl etkilediği de araştırma sorularından biridir. Bu soruya ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Kız öğrenciler konuları ve konuşmanın akışını belirlemede ayrı cinsiyet gruplarında etkin olamamaktadırlar. Bunun nedeni, kız öğrencilerin ortaya attıkları konuların, erkek öğrenciler tarafından fazla tartışılmadan kapatılmasıdır (bkz:75;76). Erkek öğrenciler, ayrı cinsiyet gruplarında kimi zaman kız öğrencilere fazla düşünme süresi tanımadan konuyu değiştirmektedirler.

Aynı ve ayrı cinsiyet gruplarında, erkek öğrencilerin liderlik mücadelesi içerisine girmeleri ve buna bağlı bir biçimde gösterdikleri söz kesme davranışları, hem onların ortak bir çözüme ulaşmalarını engellemekte hem de kız öğrencilerin ayrı cinsiyet gruplarında, konuşmaya katılımlarını azaltmaktadır. Bu tür durumlarda, kız öğrenciler geri planda kalarak erkek öğrencilerin tartışmalarını destekleyen roller içerisine girmektedirler. Başka bir deyişle, liderliğin erkek öğrenciler tarafından üstlenildiği ayrı cinsiyet gruplarında, kız öğrenciler, görüşlerini ortaya koyma ve tartışma olanağına, aynı cinsiyet gruplarına göre daha az sahip olmaktadır (bkz:62;63;64;65;66).

Kız öğrenciler, ortaya atılan konularda tartışmayı sürdürürken karşıdaki konuşmacıyı destekleyici stratejiler ve anlatım biçimleri kullanmaktadırlar. Oysa ayrı cinsiyet gruplarında erkek öğrenciler bu tür davranışlar yerine daha yarışmaya yönelik stratejiler göstermektedirler. Bu anlamda ayrı cinsiyet gruplarında erkek öğrencilerin konuşması kız

öğrenciler tarafından desteklenirken, kız öğrencilerin konuşması erkek öğrenciler tarafından aynı biçimde desteklenmemektedir (bkz:60,61;64;73).

5.2. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Öneriler

5.2.1. Araştırmanın Sınırlılıkları ve İleriki Araştırmalar İçin Öneriler

Bu araştırma, özel bir üniversitenin hazırlık sınıflarında, dokuz aylık bir sürede derlenen verilere dayalı olarak yürütülmüştür. Bu nedenle çözümlene bir tek öğretim kurumuyla sınırlandırılmıştır. Ayrıca yabancı dil sınıflarında kız ve erkek öğrencilerin aynı cinsiyet ve ayrı cinsiyet gruplarında kullandıkları etkileşim stratejilerini ortaya koymak amacıyla yürütülen bu araştırmadaki veriler, temel olarak sınıf içi dil kullanımına dayandığından, kayıtlar ancak sınırlı sayıda ortam ve konu üzerine yapılabilmektedir. Bu yüzden, çeşitli kurumlardaki değişik öğrenme ortamlarında, değişik etkinliklere dayalı olarak yürütülecek çalışmalar, cinsiyet ayrılıklarının yabancı dil öğrenme üzerindeki etkisi açısından daha aydınlatıcı sonuçların alınmasını sağlayacaktır.

Zaman sınırlılığı ve kayıt cihazlarının düzenlenmesi, grup çalışmasına uygun sınıfların belirli günler için ayarlanması gibi teknik nedenlerle araştırma çerçevesinde ancak sınırlı sayıda öğrenci grubu incelenebilmiştir. Sonraki araştırmalarda tek tek öğrencilere yoğunlaşarak onların ayrı cinsiyet ve aynı cinsiyet gruplarındaki etkileşim stratejilerinin nasıl değiştiği ya da etkinlikler değiştiğinde kullandıkları stratejilerde ayrılıklar oluşup oluşmadığı incelenebilir.

Bu konuda yapılacak araştırmalar, yabancı dil eğitimi açısından önemli olduğu kadar toplumsal açıdan da önem taşımaktadır çünkü “sınıftaki etkileşim, yalnızca sınıf içi bir toplumsal durumun yansıması değil aynı zamanda daha geniş bir toplumsal durumun da

göstergesidir”(Losey 1995:39). Bu nedenle, sınıf ortamında ortaya çıkan ayrılıklar, toplumda varolan etkileşim biçimlerine ilişkin de bilgi vermektedir. Örneğin erkek öğrencilerin aynı cinsiyet gruplarında gösterdikleri liderlik mücadelesi, toplumsal yapının bir yansımasıdır. Ancak aynı zamanda toplumdaki etkileşim biçimleri de okullarda verilen eğitimin bir yansımasıdır. Toplum oluşturulan bireyler, okullardan yetişmektedir. Bu anlamda sınıf içi etkileşimdeki eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasına yönelik ileriki çalışmalar, toplumdaki eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasına katkıda bulunacaktır.

5.2.2. Öğretmenler İçin Öneriler

Yabancı dil öğrenim sürecinde konuşma ortamları içinde bulunmak, öğrencilerin dil gelişimi açısından önem taşımaktadır çünkü öğrenciler için sağlanacak etkileşim olanakları onların okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerini desteklemektedir. Her öğrenciye bu becerilerini geliştirebilmesi için eşit fırsatlar sunmanın yolu da ancak onların gereksinim ve ayrılıklarını bilmekle mümkün olabilmektedir. Bu nedenle, dil öğreniminde öğrencilerin cinsiyet ayrılıklarına dayalı olarak ortaya koyacakları öğrenme biçim ve tercihlerinin göz önünde bulundurulması, onların derse katılımını artıracak ve öğrenme sürecini olumlu yönde etkileyecektir. Araştırma bulguları ışığında, sınıf içi etkinliklerinin düzenlenmesinde cinsiyet ayrılıklarının ne şekilde göz önünde bulundurulabileceğine ilişkin öneriler aşağıda sunulmuştur.

1) Yapılan etkinliklerde kız ve erkek öğrencilerin karışık olarak yer alacakları ayrı cinsiyet gruplarının yanında yalnızca kız ya da erkek öğrencilerden oluşan gruplar da düzenlenmelidir. Ayrı cinsiyet gruplarında görüşlerini rahatlıkla dile getiremeyen öğrencilerin katılımını sağlamak için gruplar dönüşümlü olarak değiştirilmelidir.

2) Etkinliklerde verilen konular çeşitlendirilmelidir. Hem kız hem de erkek öğrencilerin ilgi alanlarına göre konular eşit olarak belirlenmelidir. Bu anlamda, kız öğrencilerin katılımını arttırmak için onların kendi hayatlarıyla ilişkilendirebilecekleri, gerçek konulara yer verilmelidir.

3) Yanışmaya dayalı etkinliklerle işbirliği gerektiren etkinlikler dengelenmeli ve öğrencilere bu anlamda bir çeşitlilik sunulmalıdır.

4) Etkinliklerde kırıncı ve engelleyici etkileşim biçimlerini önlemek için kimi dersler bu konuda öğrencilerle yapılacak tartışmalara ayrılmalı ve onlara daha etkili iletişim biçimlerine ilişkin çeşitli modeller sunulmalıdır. Böylece öğrencilerin, karşıdaki konuşmacıyı engelleyici stratejiler konusunda bilinçlenmesi sağlanmalıdır. Bu dersler strateji öğretimini amaçladığından, öğrencilerin duygu ve görüşlerini rahat bir biçimde paylaşmaları için ana dilde yürütülebilir.

5) Ayrı cinsiyet gruplarında kız öğrencilerin katılımını arttırmak için daha kontrollü etkinliklere yer verilmelidir. Bilgi verme ve bilgi almaya yönelik etkinlikler ('information gap' ya da 'picture dictation' gibi) grup içerisindeki her öğrencinin konuşma hakkı elde etmesini sağlayacaktır. Daha serbest konuşmaların yer alacağı etkinliklerle kontrollü etkinlikler dengeli bir biçimde öğrencilere sunulmalıdır.

6) Kız ve erkek öğrencilerin belirli etkinlikleri yürütürken bazı stratejileri daha ağırlıklı olarak kullanabilecekleri düşünülerek, etkinlikler, öğrencilerin kendilerini her tür strateji kullanımı konusunda geliştirebilmelerine olanak sağlayacak biçimde düzenlenmelidir.

Araştırmanın sonuçlarına göre getirilen bu öneriler elbette daha fazla geliştirilebilir. Daha fazla geliştirilebilmesinin yolu da yine daha fazla araştırma yapılmasıdır. Başka öğrenim ve öğretim ortamlarında, değişik yaş gruplarındaki öğrencilerle yürütülecek ileriki çalışmalarla cinsiyetçi dil kullanımının değişik yönleri vurgulanabilir. Bu araştırmalar, hem yabancı dil eğitimi açısından hem de daha büyük ölçekte, toplumsal yapı açısından oldukça önemli olacaktır.

KAYNAKÇA

- Cameron, D., (1995a), "Rethinking Language and Gender Studies: Some Issues For the 1990s", Language and Gender . (Haz) S. Mills, Longman, U.S.A
- Cameron, D.,(1997b), "Theoretical Debates In Feminist Linguistics:Questions of Sex and Gender", Gender and Discourse . (Haz) R. Wodak, SAGE Publications,London.
- Cameron,D.,(1997c), "Performing Gender Identity: Young Men's Talk and the Construction of Heterosexual Masculinity", Language and Masculinity . (Haz) S. Johnson; U.H. Meinhof , Blackwell Publishers, UK
- Coates, J., (1996a), Women Talk. Blackwell Publishers, Oxford.
- Coates, J., (1997b), "Women's Friendships, Women's Talk", Gender and Discourse . (Haz) R. Wodak, SAGE Publications,London.
- Corson, D.,(1997), "Gender, Discourse and Senior Education: Ligatures for Girls, Options for Boys", Gender and Discourse . (Haz) R. Wodak, SAGE Publications,London.
- Crawford, M., (1995a), Talking Difference. SAGE Publications, London.
- Crawford, M., (2001b), "Gender and Language", Handbook of the Psychology of Women . (Haz) R.K. Unger, John Wiley & Sons INC, New York.
- Demircan,Ö., (1988), Türkiye'de Yabancı Dil . Remzi Kitabevi, Istanbul.
- Fisher, B.A.; K.L. Adams, (1994), Interpersonal Communication. Mc Graw Hill Inc, UK.
- Gürbilek, N., (1993), Vitrinde Yaşamak: 1980'lerin Kültürel İklimi . Metis Yayınları, Istanbul.
- Graddol, D.; J. Swann, (1995), Gender Voices. Blackwell Publishers, Oxford.
- Kaplan, C., (1990), "Language and Gender", The Feminist Critique of Language . (Haz) D. Cameron, Routledge, USA

- Kramarae, C., (1980a), "Proprietors of Language", Women and Language in Literature and Society. (Haz) S. McConnell- Ginet, Praeger Publishers, USA.
- Kramarae, C., (1981b), Women and Men Speaking. Newborn House Publishers, Rowley.
- Kristeva, J., (1989), The Kristeva Reader. (Haz) T. Moi, Columbia University Press, Oxford.
- LaFrance, M.,(2001), "Gender and Social Interaction", Handbook of the Psychology of Women . (Haz) R.K. Unger, John Wiley & Sons INC, New York.
- Losey, K.M., (1995), "Gender and Ethnicity as Factors in the Development of Verbal Skills in Bilingual Mexican American Women", TESOL Quarterly,(29/4),636-659.
- McConnell- Ginet, S., (1980), "Linguistics and The Feminist Challenge", Women and Language in Literature and Society . (Haz) S. McConnell- Ginet, Praeger Publishers, USA.
- Poynton, C., (1989), Language and Gender: Making The Difference. Oxford University Press, Oxford.
- Renzetti, C; D. Curran., (1992) Women, Men and Society . USA.
- Sellers, S., (1991), Language and Sexual Difference. Macmillan Education LTD, England.
- Shehadeh, A., (1999) " Gender Differences and Equal Opportunities in the ESL Classroom", ELT Journal, (53/4), Oxford University Press, 256-261.
- Sheldon, A., (1997), "Talking Power", Gender and Discourse . (Haz) R. Wodak, SAGE Publications, London
- Silverman, D.,(2001), Interpreting Qualitative Data: Methods for Analyzing Talk, Texts and Interaction. Sage Publications, London.
- Spender, D., (1980), Man Made Language . Pandora Press, London.
- Sunderland, J.,(1992a), "Gender in the EFL Classroom", ELT Journal,(46/1), Oxford University Press, 81-91.
- Sunderland, J.,(1998b), "Girls being quiet: a problem for foreign language classrooms?",

Language Teaching Research (2/1), 48-82.

Swann, J., (1992), Girls, Boys & Language . Blackwell Publishers, Oxford.

Swann,J.; D. Graddol., (1995) “Feminising Classroom Talk”, Language and Gender . (Haz)

S.Mills, Longman,U.S.A

Wodak. R.,(1997), “Introduction: Some Important Issues In The Research of Gender and

Discourse”, Gender and Discourse . (Haz) R. Wodak, SAGE Publications,London.

EKLER**EK-1****KONUŞMA ÇÖZÜMLEMESİ/HAM VERİ DİZİNİ****AYRI CİNSİYET GRUBU****METİN I****Katılımcılar: Ceyhan /Erkan/ Aygün(yazar)/ Özgür**

1. A: We believe that ...
2. Erkan: Being fit and healthy er...
3. C: We believe that having //
4. Erkan: // no/ Yok o başka/ healthy /... is the most important thing ...
5. C: In life / because /
6. Erkan: because/
7. A: because
8. Erkan: if we don't have a ... / don't have a healthy life / er ../ we don't live / we don't live / bir dakika/ happy / we don't live happy/ mutlu yaşayamayız/ we don't live / ...
9. C: So/bu yüzden ... / because / xxx / bu yüzden
10. Erkan: Bir tane daha söyleyelim
11. A: (güler)
12. Erkan: for example
13. A: devam etmiyor mu?
14. Erkan: ediyor/ continue/
15. A: (güler) for example .../
16. T: Do you all agree on that?
17. C: agree/ agree/
18. A: yes/
19. Erkan: Yes/ agree/ ... we have got a / we have/ .. got a / got a / lot of money/ eee/ çok paramız var tamam/ mesela bacağımız ...
20. A: in English/ (ikaz eder)
21. Erkan: In English yapıyodum zaten ama ... (itiraz eder ama ingilizce devam eder) / money/ a lot of money /
22. A: xxx
23. Erkan: But/ errr/ ... we don't have .. er ... the money/ bizi kurtarmaz / nasıl diyecez/ the money don't save to us/don't save us/save us/anladınız mı ne olduğunu?
24. A: anladım
25. C:başka birşeye geçelim./ikinci şeyi yazalım
26. Erkan:iki/successful carrer
27. C:yazalım successful career ya
28. Erkan:Can we write?
29. C:Do you think?
30. A:hı?
31. Erkan:speak/speak
32. C:having a/successful career/
33. A:bi dakika/bir bitti mi şimdi xxx
34. Erkan:yes

35. A: bitti di mi?
 36. C: finished /one –two-three (şaka yapar)
 37. A: (laughs)
 38. Erkan: 85/15/merkez
 39. A: (güler) yaa (şakaya karşılık verir)
 40. C: having a successful career/because/2'ye şey diyelim ya gerçekten/having a successful career /We believe that...
 41. Erkan: /if you agree...to me?/
 42. C: we believe that /having a successful career//...is the most important/thing
 43. Erkan: // is the most important/ don't / is the most important /xxx/ is the second/ is the second
 44. C: is the second // important life/ for life/
 45. A: // second most/
 46. A: most second/ most second/
 47. C: Yok/ most second olmaz ya/ (karşı çıkar)
 48. Erkan: // is the/
 49. C: // en önemli/
 50. Erkan: is the second important thing/
 51. C: hocam most second olur mu?
 52. T: yeah/ second important
 53. Erkan: is the second/ important
 54. C: is the second important/ important thing/
 55. Erkan: teacher
 56. T: Do you agree Özgür?
 57. Ö: yes
 58. Erkan: can we talk then? Then can we talk?
 59. T: Can we talk about it? Where? In the class?
 60. Erkan: there
 61. T: hı?
 62. Erkan: there
 63. T: in our classroom?
 64. Erkan: can we discuss?
 65. T: yeah
 66. C: we don't understand/ can you repeat that please?
 67. C: (güler) bu şarkıyı kayahan'dan sana armağan ediyorum/ sarı şekerim/ kalbine girerim (dikkat çekmeye çalışır)
 68. A: Don't speak/ please don't speak Turkish yani/ (kızar)
 69. Erkan: öyle diyonuz ama kendiniz de bir şey konuşmuyorsunuz ki/
 70. A: (güler)
 71. Erkan: hep biz konuştuk /.../ madem ingilizce / konuş hadi ingilizce konuş/ speak English/
 72. C: in life because/
 73. A: I'm thinking Erkan(karşılık verir)
 74. Erkan: hep thinking /... but nothing
 75. A: (güler) always thinking
 76. C: we must/ we must work/ we must work/ for future/ for the future/ geleceğimiz için çok çalışmalıyız/
 77. Erkan: dur dur/ successful career neden önemli? / çünkü?
 78. C: he/ çünkü/ şey için // geleceğimiz için

79. Erkan: // başarılı bir / successful career demek/ şey/ rahat bir yaşam demektir/ ve mutlu bir yaşam demektir/ bu yüzden/ .../ if we have got a successful career/
80. C: because demesek olmaz mı ki oraya?
81. Erkan: deriz / deriz (babacan bir tavır, lider tavrı) / if we have got // a successful career
82. C: // a successful career/
83. Erkan: career/ our family/ ailemiz/
84. C: our family/ yes/ (destekler)
85. Erkan:our family/er/relax desek olur mu?/rahat eder
86. A:comfortable[komforteıbl]
87. C:comfortable[komforteıbl]
88. A:comfortable[komforteıbl]
89. Erkan:hı hı /dur dur/ tamam olacak/
90. T: you can have a comfortable life?
91. Erkan: yes yes / career //our family / have got a
92. C: // our family/
Erkan: comfortable
93. C: live [lif]
94. Erkan: comfortable life (düzeltir)
95. C: comfortable life/ comfortable life/
96. A: ya/ daha iyi bir yaşama sahip olacağına/(itiraz eder)
C: tamam işte rahat bir yaşama sahip xxx tamamlıyor/
A: hep aynı şeyler/ aynı şeyde oluyor ya onun için diyorum yani
97. A:we have got a lot of money
98. Erkan:we have got a lot of money/ We have got a successful career /we have got a comfortable life (okur)
99. C:(mırıldanır)
100. A:Erkan go on /go on
101. C:Yes Erkan /go on
102. Erkan:eee/ nerde kaldık? / and ... ım /
103. C: we have got a lot of money/ paramız var
104. Erkan: we have got a lot of money
105. Ö: just a minute (mikrofonu düzeltir)
106. A: (yazdıklarını okur)
107. C: (mırıldanır)
108. A: third important thing/ ... what will we write?
109. C: hocam/ gerçekten çok geliyor ses o yüzden/
110. A: third important thing/
111. Erkan: sizin sesinizi bile alıyor/
112. C: Hocam kendi xxx
113. A: third important thing/ having enough money to buy a nice car/ üçüncü onu mu yazacağız yani? (itiraz eder)/ hayır / onu yazmayalım/
114. Erkan: have a good partner/ bence/
115. A: yes I think
116. C: ya arkadaşlar herkes iki cümleyle bitiriyor/
117. Erkan:// I agree with you/
118. A:// xxx sen de yani /
119. Erkan: Her başarılı bir erkeğin arkasında bir partner vardır/ yaz /

120. A: yani/ tebrikler / congratulations Erkan/
121. C: write/ write/
122. A: we believe that/ being
123. Erkan: we believe that / being ... / having / being değil having a partner
124. C: üçe mi geldik?
125. (cevap vermez ve devam eder) Erkan: having a partner/
126. A: believe that/ having a partner / we believe that having a partner/
127. C: having a partner / because/
128. Erkan: we believe that having a partner/ is the=
129. A: =having a partner/ is the/ most/
130. Erkan: // third / third
131. A: // ay /is the third
132. C:third most important thing
133. Erkan:is the third important thing /in life/in life
134. A: (yazar)
135. Ö:friends /enough / teacher said/
136. A: in life (tekrar eder) because.../ because.../hmm./ having a partner demek iyi bir evlilik demek...
137. Erkan: Yes
138. A:iyi bir evlilik demek/
139. Erkan:herşey demek
140. A:iyi bir yaşam demek
141. T:Write your names and surnames on that list...

**AYRI CİNSİYET GRUBU
METİN 2**

Katılımcılar: Gencay/Metin(yazar)/Kerime/Seval

142. M:My is having a succesful career/ I choose
 143. G: hı/I choose
 144. Kr:very important
 145. Sv:I think xxx (Kerime'ye) very important.
 146. G:because /having a successful career is life /is life
 147. Kr:very important in life
 148. G:because/it is necessary to life/
 149. Sv:Is it enough?
 150. G:Yes
 151. Sv:for your life
 152. G:it is enough /first successful career /then/er.../money/family/and partner/
 153. M:I think partner is the most important/than/the others/
 154. G:Maybe /er/ama /but/ successful career is absent/we don't find a trust (yanlış seslendirme) person
 155. Sv:trust (/trast/)
 156. G:trust person (düzeltir /trast/) /yeah / I think /
 157. G: two / one / one ?
 158. Sv: two / one / one ?
 159. Sv: I think xxxx
 160. M: Our ideas are more important for you
 161. Sv:most important /family in my life
 162. G:first having a successful career/ two /having trust partner /
 163. Sv:trust partner
 164. G:Yeah/trust partner / and then /third one/family
 165. Sv:Yeah /I think family /and having a partner /is the same /may be/
 166. Kr:family or having a partner is the same
 167. M:yeah /two two
 168. G:two -two (gülüşürler)
 169. M:ooo/
 170. Kr:OK.Now I thinkxxxx
 171. M: What will we do?
 172. G:I don't know
 173. G: What will we do?/ I don't know
 174. G:OK.We can do=
 175. M:= I can't believe having a successful career is /more important than the others
 176. G: / we can do /we can do=
 177. M: = I believe having a partner is most important than money or career
 178. Sv:Yeah/ I agree with him

179. G:but/but
180. Kr: ama career olmadan bir şey olmaz
181. G:yes / having a successful career is absent/ we didn't/ we don't find a good person /a good partner or good family/...OK.?
182. G:but =
183. M: = but in Turkey /in but Turkey/lots of people /not have career /but they have //xx family
184. G: //happy /happy family
185. M: not / I don't know happy/ or sad ...
186. Sv: unhappy(destekler)
187. M: unhappy / but in Turkey
188. G: possible/ that is possible/ I don't know/ I don't think/
189. M: lots of people/ don't have/ don't have/ ... successful career/ but they have
190. Sv: but they have (destekler)
191. M: they have
192. Sv: family (cümleyi tamamlar)
193. M: good family
194. Sv: or have a partner/ good partner
195. G: OK. / my idea is having a successful career is absent/ .../ err.../
196. M: I think/ yaaa.../ I ask a question/ I ask a question/ but/ not ...
197. G: I SAID THAT / I SAID THAT/ Metin
198. (gülüşürler)
199. G: ok./ first/ first // good partner/
200. Kr: // yes what will we do?
201. G: and family / two successful career/
202. Kr: yes/ okey/
203. M: thank you
204. Kr:.. But I think / firstly successful career/
205. G: not at all
206. M: no/ firstly partner/ (kabul etmez)
207. Kr: ok. Xxx
208. (kızlar gülüşür)
209. (yazarlar)
210. Sv: we believe that
211. G: having a
212. M: have you got eraser? (yazar) xxx
213. G: we will make a sentence/ yes yes/ you start/
214. Sv: we believe that... / having a partner/ is the most important/
215. Kr: we believe that/
216. Sv: thing / having a partner/ .../ is the most/ having a partner/
217. Kr: having a partner
218. Sv: having a partner/ not successful/ (güler)
219. M: my mistake/ sorry/ having a partner
220. Sv: is the most important
221. G: thing
222. Kr: thing/ in life/
223. M: (yazar)
224. Sv: because/
225. M: because / firstly / .../ I want to

226. G: maybe/ firstly we / we are happy/ we must happy/
 227. Sv: yeah/ xxx
 228. T: don't xxx
 229. M: don't write?
 230. T: please speak first xxx
 231. M: we spoke and we decide firstly/ first one/
 232. T: ohh/ ok/
 233. G: maybe we / we must happy/ in a good family=
 234. M: =I think / I think .../
 235. Kr: we must be happy with
 236. M:I think we wrote this kind / ... / xxx in Turkey/ for example/ many people/
 not have/ successful career / but / have a good family/
 237. G: yeah/
 238. Sv: okay/ .../ he said that / he said /
 239. G: I said / we must happy/ we must be happy to successful/ in business life/
 240. Sv: we must happy/
 241. M: I think / first xxxx / for this reason/ yes
 242. Sv: yeah/ ok/
 243. G: maybe/ you said true /
 244. M: tell me again/
 245. G: yeah/
 246. Sv: again/
 247. M: tell me again/
 248. G: yes / we must be /
 249. Kr: (Metin'in yazması için tekrar eder)
 250. G: happy/ in our family/
 251. Kr: with (düzeltir)
 252. G: in / hı/ with our family / to (düzeltir)
 253. M: family or partner?
 254. G: hmm/ or partner/ to be successful / in our business life/ ... / to be successful in /
 yok / hı/ our business life / yes /
 255. -----Sessizlik
 256. G: to be successful
 257. Sv: ok
 258. M: first one complete or / do you continue?... xxx / Yes / here is
 259. Sv: I think enough/ here can be / preposition / I don't know/ yes / preposition /
 maybe can / you can hear / I don' know/ I'm not sure/
 260. M: not important then/
 261. G: hı/ ok /
 262. M: second one/
 263. Sv: ok/ second one/.../ compare /
 264. M: we must decide second one/
 265. G: having a successful career
 266. Kr: having a successful career
 267. G: oh yes /
 268. Sv: yes/ second one /
 269. M: second one/
 270. Kr: agree/
 271. M: how can I read?
 272. G: şöyle/ having a successful career/

273. Kr: we believe that ...
 274. M: having
 275. G: is the
 276. M: having a successful
 277. Sv: a successful career
 278. G: is the second
 279. M: the second / is the second / second important thing /
 280. G: because/
 281. M: because
 282. G: it necessary
 283. M: it necessary // all life / all life
 284. G: // to life / yes/ our life / it necessary our life
 285. Sv: // yes
 286. G: and / spend money/ earn money/
 287. M: all the life
 288. Kr: all xxx life/ for good life
 289. M: all the life/ I think/ all the life / to be ... happy
 290. G: yes
 291. Sv: ok
 292. G: no no no/ to be happy / not to be happy / because we write first sentence/
 293. Sv: happy (cümleyi tamamlar)
 294. G: this sentence/ this sentence/ don't agree / same / same işte/
 295. Sv: same sentence (açıklar)
 296. G: same sentence / yeah
 297. M: what can we write ?
 298. G: hıı/ ımm /
 299. Sv: having a good life / having a good life maybe /
 300. G: it necessary to all the life / ne
 301. M: good life?
 302. Sv: hmm/
 303. G: yes / maybe
 304. Kr: and we feel good /
 305. M:What?
 306. Kr:We feel good
 307. M: What?
 308. Kr:xxx
 309. M:xxx
 310. M:same xxx
 311. M:third one
 312. G:third one
 313. Kr:third/
 314. M:which one is third?
 315. G:we decide
 316. Kr:having a busy social life
 317. Sv:xxx
 318. M:I said having children
 319. Sv:third one?
 320. M: yes
 321. G:third one?
 322. M:Seval said having good friend

323. Sv:yeah! And Gencay said having a partner./ and
 324. Sv:/xxx/Kerime says
 325. G:having good friends/may be
 326. M:having good friends?
 327. Sv:all of them different
 328. G:but having a partner /I said/ first one/and having a good friend
 329. Sv: //yes
 330. M:and second one /is/successful career
 331. G:fourth one/yes/
 332. Sv:having a good friend
 333. M: I think having a good friend
 334. G: yes yes
 335. Sv:yes
 336. Kr:Yes
 337. M:okey?/problem?
 338. G:interesting job
 339. Sv:no problem
 340. G:pardon?
 341. M:problem?
 342. Sv:but you said /interesting job
 343. G:Is there aproblem for you?
 344. M: no,no
 345. Sv:No /write
 346. G:okey /thank you
 347. Kr:(güler)but it is very important my life/being attractive/
 348. G:for me
 349. Kr:yes,for me.
 350. Sv:hmm/
 351. M:being attractive
 352. G:but/ I write
 353. M: we decided
 354. G:we decided having a good friend/
 355. Sv: yes,
 356. Kr:yes
 357. M: What can we write?
 358. G: yes,you can write
 359. M:What can we write?
 360. G:Hıı!What can we write?/ What can we write?
 361. Kr:We choose/
 362. G We said /same/ two sentence / and then /having a good friend
 363. M:/is the third important thing/
 364. G: yes,we can write
 365. Sv:We can write /I think /we choose /
 366. M:We can say /having a good friend /is the third important thing/
 367. G: Yes yes/ three sentences
 368. Sv:because
 369. G:because
 370. M:We can put your life/end of the career/
 371. G:Yeah /you can
 372. M:having good friends is the third important thing/our life

- 373. G:Yes/yes
- 374. M:Our life or?
- 375. Sv:for our life
- 376. M:xxx only our life
- 377. G:not important /you can write/
- 378. T:Thank you...now...write your names...

**AYRI CİNSİYET GRUBU
METİN 3**

Katılımcılar: Nazan(yazar), Erhan, Hakan,Hale

379. Erh: religion is most important in my life
 380. N: xxx I think
 381. Erh: yes you can write/
 382. H: for me/ having good friends
 383. N: two
 384. Erh: an interesting job
 385. N: you?
 386. H: xxx having good friends
 387. N: good friends?
 388. H: yes
 389. N: most important in life?
 390. H: yes
 391. N: yeeses!! Really ? do you like friends ?
 392. H: are you right?
 393. Erh: having a partner
 394. N: two / two
 395. H: ok / having a partner
 396. N: two
 397. H: yes
 398. N: really?
 399. T: you can discuss it/ it is not important
 400. N: two / money
 401. Erh: I say having an interesting job/
 402. HL: hmm/ ok/ money
 403. H: having a busy=
 404. N: =busy? What busy? Personal life?
 405. H: no/ busy / xxx / yes yes / personal life
 406. Erh:.if you have an interesting job/ you can have much money
 407. N:. interesting job?
 408. Erh:. Yes
 409. ---Sessizlik
 410. N: three
 411. H: // being fit and healthy
 412. HL: //a good salary/ because an interesting job/ and a good salary
 413. Erh: olur
 414. N: (yazar) a good salary/
 415. H: bunu yazıyoruz / (karşı çıkar)
 416. N: no / (yazar)/ yes / four? / four?
 417. Xxxxxxxx
 418. N: no no first healthy

419. H: xxx
420. N: a good salary / wrote/
421. H: three? Being fit and healthy
422. Erh: having a successful career
423. HL: no/ having good friends
424. N: good friends ?
425. Erh: successful career
426. N: good partner / partner
427. HL: yes
428. N: partner / okey?
429. Erh: okey/ hı hı
430. N: partner more important that having good friends
431. H: beşi ...
432. N: no Turkish (ikaz eder)/ five (düzeltir)
433. H: five (düzeltir)
434. N: five
435. H: politics
436. N: no politics (karşı çıkar)
437. H: yes yes (kabul ettirmeye çalışır)
438. HL: having a nice ...
439. H: Very important
440. N: you? ... think? / five (Erhan'a sorar fakat Hakan cevap verir)
441. H: politics xxx olabilir
442. Erh: Having enough time to relax
443. HL: having a nice / huumm?? /(yanlış seslendirme) // a nice home (düzeltmeye çalışır)
444. H: //politics (kimse duymaz)
445. N: hmm/ nice home/ than important than relax
446. H: politics for me(tekrar dener)
447. N: no politics
448. H: yes yes
449. Erh: I have a home
450. HL: home / home/
451. Erh: so / there isn't a problem
452. N: car ?
453. Xxx
454. N: having enough money for a nice car/ (güler) do you agree?
455. HL: what?
456. N: having a nice home and a nice car
457. Erh: I didn't think a car because I have a car
458. N: (güler)
459. Erh: yes
460. HL: having a successful career
461. N: ah/ ok/ career
462. Erh: career / having a successful career
463. N:(yazar)
464. HL: arkadaşın hatırı için politics
465. H: yes
466. N: seven
467. HL: politics

468. N: politics ?
469. HL: politics
470. H: yes yes
471. N: no politics
472. Erh: I am not interested / having a busy social life
473. HL:. No no politics
474. N: yees / I think
475. HL: no
476. H: no no/ politics
477. N: no politics
478. H: politics / politics / important important
479. Erh: social life
480. N: no no / social life
481. HL: ingilizce'de ben oynamıyorum ne demek?
482. N: ok / that
483. Erh: I don't play (Hale'ye cevaben) I don't / play / ok/ say me
484. H: xxxx istifa ettim
485. N: tell me Hale
486. Erh: being attractive
487. H: benimki gibi
488. N: what?
489. Erh: being attractive
490. H: yes being attractive
491. N: attractive
492. Erh: do you want ?
493. HL: yes
494. N: okay okay /
495. HL: finished?
496. N: yes (okur) being fit and healthy / an interesting job / a good salary / having a partner/ having a nice home / having a successful career/ having a busy social life/ being attractive
497. HL: very good
498. Erh:. Finished
499. N:. Finished teacher/
500. ---- Sessizlik (öğretmen kontrol eder)
501. T: what about your reasons? I can't see your reasons
502. N: ah yes / sorry (güler)
503. T: You see on the board / because / bla bla
504. H: reason?
505. N: yes healthy / because /
506. Erh: helthy is the most important
507. N: in life (cümle tamamlar)
508. Erh: in my life
509. N: don't write / because xxx
510. Erh: if you want to live you need health / ok?
511. N: err/ if you want to ...(yazar)
512. Erh:want to /live
513. N:to /another things
514. Erh:hı hı
515. N:you have a/you must have

516. Erh:you need
517. N:you must have
518. Erh:you must be
519. H:be
520. N:you must be
521. Erh:healthy
522. N:a healthy/okey?
523. Erh:hı/hı
524. N:an interesting job/because
525. HL:very/err
526. H:hepsinden önemli diyelim
527. N: //because an interesting job
528. Erh://you must /you must have /have an interesting job
529. N:because...
530. Erh:you can earn much money/you can live/you can get married/
531. N:interesting job
532. H:ne alaka/ne alakası var?
533. Erh:you can like
534. N:because/you like job
535. HL:nice life /nice life
536. H:bir işi severek yaparsan,nasıl deriz?
537. N:because /you ...
538. HL: nice life
539. N:you don't boring/
540. H:hı
541. N:you dont' boring /your job
542. Erh:or/if you like something/you must have an interesting job
543. HL:nice life(duymazlar)
544. N:a good salary /because /...
545. HL:nice life
546. N:you...can...buy...
547. Erh:all the people need /very much money/
548. N:what?
549. Erh:all the people/
550. N:yeah
551. Erh:want to earn much money/
552. N:okey/a good salary/because...you can buy?eer
553. Erh:everything
554. N:yes(yazar)(kendi cümlesini yazar)
555. N:having a partner ...yeah
556. Erh:very important
557. N:yeah/yeah/because/err/you/will like/all life/with her (güler)
558. H: //safe /safe(duymazlar)
559. H:safe/safe life(takrar eder fakat yine duymazlar)
560. Erh:you are going to live/all his life
561. N:yes /same /nice home/(öteki maddeye geçer)
562. Erh:nice home
563. N:yes
564. HL:relax
565. N:yes/I'm listening to you(Hale'nin fikri olduğu için)

566. Erh:I haven't got an idea
567. N:having a nice home/err
568. HL:relax
569. N:yes /you can relax
570. HL:serbest neydi?
571. H:mutluluk neydi?
572. HL:happyxxx
573. H:happy
574. HL://no father no mother
575. Erh://you can live happily
576. N:you can relax and /
577. HL:no father –no mother
578. Erh:you can live happily
579. N:(yazar)having a successful career/career
580. HL: very important
581. Erh:every people must like me/from me
582. N:from me?
583. Erh:yes
584. N:from you?/why?
585. HL:why?
586. Erh://all the people
587. N://hı/career/you have career/
588. Erh:all the people must like from me
589. N:all the people(yazar)
590. H:for me (düzeltir fakat duymazlar)
591. Erh:must like from me(düzeltmez)
592. H:me değil biz(düzelteyme çalışır fakat düzeltmezler)
593. N:having a
594. HL:busy social life
595. N:social life /because/ımm
596. Erh:people want to work
597. N:want to work?
598. Erh:social?
599. N:social life/social/sosyal
600. H:sosyal yaşam
601. N:sosyal aktivite/sosyal yaşam/because
602. H:insan sosyalxxx
603. Erh:enjoy
604. HL:no enjoy
605. N:social life/because/ you canxxx/sıkılmak?/bored
606. H:bored
607. N:you can bored/err/from your work/
608. H: //ordinary/ordinary lives(duymazlar)
609. N:you can bored from your work/you/YOU CAN ...(yüksek tonlama)
610. H: //so,so
611. N:do,/interesting /activity
612. T:how many did you write?
613. HL:not yet
614. N:being attractive
615. Erh:you want to be/you want to be /pretty

616. N:you want to be?
617. Erh:pretty
618. N:pretty?/ne alaka attractive?/attractive hareketli demek
619. H:çalımlı,alımlı
620. Erh:cazibelixxx
621. N:öyle mi?/hı
622. Erh:yes
623. N:you want to be pretty/cazip mi demekmiş?
624. Erh:yes
625. HL:okey/enough
626. Erh:teacher/we have finished
627. T:OK.

AYRI CİNSİYET GRUBU**METİN 4****Katılımcılar: Can/Uğur/Perihan (yazar)**

628. C: I think /the important my life.../politics/ what do you think?xxx
629. U:yes Perihan
630. C: Hadi hadi / kızım yaz bir şeyler xxx / dur bir dakika/ birinci ney? What did you say?
631. U: religion
632. C: What? Religion/ git camide hoca ol o zaman / hadi yaz / not religion/ religion is not important my life (kabul etmez ve tartışmaz)
633. U: yes
634. C: nothing/ nothing
635. U: I think too / I change it (kabul eder)
636. C: okey / you write having good friends / do you agree me? Having good friends? What do you think?
637. P: imm/ I think having a partner
638. U: partner?
639. C:. Aklın fikrin partner'da kardeşim/ ben ne yapayım? (dalga geçer)
640. P: (güler)
641. C:. Partner martner istemiyom/ kız arkadaşın var derdin var demişler / having good friends yazmamış ya (komiklik yapar)
642. P: yazdım
643. C: o zaman napalım bak / a good salary / yaz
644. P: birincisi?
645. Xxxx (öğretmen kasetçaları kontrol eder)
646. C: bir şey demiyorsunuz
647. U: yees //write please
648. C: // having nice home/ yaz / having nice home yaz / we believe / xxx is the most important thing / karışma var sonunda / hangisi? Having good friends? /xxx/ having good friends/ we believe that having good friends / is the most important / because (faklı tonlama, komiklik yapar)
649. P: (güler) important things
650. C: things
651. U:. People life
652. C: thing in life / thing/ in life
653. P: Our life
654. C: our life / o Ney?
655. P: life
656. C: tamam / because / because / because 'dan önce virgül koy / he
657. P: büyük harfle yazdım
658. C: Canın sağolsun / yaz/ ne diyelim? Because / we / canın sağolsun / because we discuss a lot time / and / discussed a lot time
659. P: xxx/ hı?
660. C: a lot time / a lot / a lot/ lot (heceler)

661. P: hee (güler)
662. C: a lot time / and we / karar ? / hocam hocam/
663. T: decide /.../ no / you can just talk xxx
664. C:.. Karar vermek (farklı tonlama)
665. (gülüşürler)
666. C: decide / we decide it
667. P: and decide it / and we decide it? (hangisi anlamında)/Ne oldu ya?
668. C: ne ?? because we discuss / because 'u kim koydu buraya? Sen kafandan because koymuşsun /
669. P: bir saattir because diyorsun ya/
670. C:.. Nokta koy şuraya / şuraya güzel bir nokta koy da / heh / tamam/ we discussed a lot time / we decide it / because / we are very different people/ because / we we are very different people/ especially Uğur is / tıngırdakçı/ ney? Müzikçiye ne deniyordu?
671. P: (güler)
672. U: //musician
673. P: // different people
674. C: musician
675. U: bizi Yıldız'a rezil ettin
676. (gülüşürler)
677. U: tıngırdakçı diyen Can'dır
678. (gülüşürler)
679. C: yaz
680. T: did you agree? / discuss it / ok/ without discussing?
681. C: discuss yaptık /
682. U: yes ofcourse
683. C: we discussed a lot time and we decide we are very different people/ especially / yaz / yaz kızım / especially /
684. P: nokta koyayım mı?
685. C: kafana göre yav/
686. (gülüşürler)
687. C: koy koy / especially / especially / e nerde orda? Especially Uğur/
688. P:.. d'le mi? t'le mi?
689. C: Uğur ("t" sesini vurgular) / kafana göre / he is a / is a music man / xxx
690. U: musician/ musician
691. C:.. Muzician (komik seslendirme)
692. P: musi?
693. C:.. Uğur sen yıldız teknik'teydin değil mi?
694. (gülüşürler)
695. C: musician
696. P: and/ so/ but? / so?
697. C:virgül/dur/xxx/Perihan/is a girl/yeter yani/kız olman yetiyor
698. P:(gülür)
699. C:is a/yok girl yazma/ney?/sen ne okuyordun?
700. P:benimkini buraya yazarsak sayfa dolar/medya ve iletişim sistemleri/
701. C:ooo/onu hiç yazmayalım/sana değişik birşey yazalım/computer science yaz/yaz/yaz
702. P:iletişim sistemleri yazalım
703. C: computer science yaz/different people dedik/neyse/.../heh/yaz/heh/and Can/xxx/is a xxx/a politics/bizim anlaşmamız mümkün değil

704. U:is a talkative/geveze/
705. C:politics/nokta
706. P:second
707. C:we don't
708. U:but
709. C:we don't /anlaşmamak neydi?
710. P: xx bir şey deme lütfen
711. C:disagree/we don't disagree/but/but
712. T:xxx
713. C:but we decide
714. U:we decide
715. C:bence de/we decide/having/good friends/because /because
716. C:yaz/yaz
717. P:lütfen/okey
718. C:tamam
719. U:two/second
720. C:two/ I think two is politics/ımm/what do you think?
721. U:not politics
722. C:what do you think?/about politics?
723. U:ımm
724. P:having a nice home/ I think having a nice home
725. C:nice home?(farklı tonlama)/İstanbul'da?
726. P:(ısrar eder)nice home!!
727. C:In İstanbul it is impossible/it is very expensive/In İstanbul,it is very=
728. U:=şey,sağlık ,sağlık
729. C:healthy/if you have money,if you healthy/if you don't have money,if you don't healthy,
730. U:being fit and healthy/yes
731. C: I think /politics/because
732. U:not politics/it isxxx
733. C:because/if you are...
734. U:it is not necessary
735. C:I like politics(güler) //politics is cheaper
736. U: (Canın " I like politics" sözüne cevaben) //can be(güler) /politics is foolish/we compare xxx
737. C:having succesful career/ What do you think?/anlaşamadık
738. U:Do you have a idea? An idea?(Perihan'a)
739. C:Do you have an idea?
740. U:Please speak
741. C:please speak
742. U:Perihan please
743. C:konuş hadi/hocam/xxx
744. P:beni konuşturmayın
745. U:Please Perihan quickly
746. C:derste konuşuyon ama
747. P: //(güler)
748. C: //söyle bir tane
749. P:(sıkılır)yaa/öff/bilmiyorum
750. C:gel kardeşim gel/sen ne diyon?/gel anlaşalım
751. U:iyi bir maaş /a good salary

752. C:a good salary/ I think so
753. U://write please /write it
754. C://a good salary/because/a good salary
755. U:we believe that/
756. C:if you like your job,you have a good salary
757. U:we believe that
758. C:if you like your job,you have a good salary
759. U://okey/perfect
760. C://do you think?/do you agree me?
761. U:OK!
762. P:agree mi?/agree
763. C:hem konuşmuyor hem de xxx
764. U:yes,write write
765. C:a good salary,if you like your job,you don't
766. U: she is/she is a girl/unfortunately
767. C:she is a girl
768. U:only write /only write /don't speak
769. P:(güler)
770. U:xxx
771. C:she is a secretary/ne giyeyim?/makyaj yap(kıyafet işaretleri yapar) /a good salary is second important/for boys
772. U:for boys
773. C:for boys/for boys yaz
774. P:yaa(itiraz eder)
775. C:for boys!!!!(ısrar eder)xxx
776. U:for us
777. C:for us/for us/hadi/because
778. P:because/because/yine because
779. C:because/(komik tonlama) uzun tartışmaların sonunda(gülüşürler)
780. U:because/a good
781. P:we =(duymazlar)
782. C:=if you /if you /yaz /yaz kızım/if you / "i" koyma şuna/ neyse /if you /
783. P:büyük harfle değil ki!/?
784. C:like your job/if you like /your job/you/virgül at/virgül
785. U:comma/comma
786. C:your job/if you like your life/if you like your life/
787. T:xxx
788. P:like your?
789. C:life
790. C:okey/and three/what do you think Perihan?
791. P:having a partner yaa (tekrar ısrar eder)
792. C:aklın fikrin partner'da/aklın fikrin partner'da
793. U:tamam/yaz/having a partner yaz hadi/xxx/ama xxx
794. P:yaa(itiraz eder fakat güler)
795. C:I don't think so/bak kısmetin kapanır ha böyle/having a partnerdersen(dalga geçer)
796. P: (güler)allah allahxxx
797. U:please write /yes
798. C:having a partner/I don't think so
799. U:which?having a partner/good idea/write /write please

800. C: noo/having enough time to relax
801. P: burada tek başına mı yaşayacaksın?
802. C: ney? buluruz canım acelesi ne de
803. U: What? what/what xxx şey
804. C: don't fast/don't fast
805. U: write
806. P: ne yazayım? write
807. U: //having a partner
808. C: tamam/okey/I agree you

AYRI CİNSİYET GRUBU METİN 5

Katılımcılar: Reşit/ Ekin/ Duygu/ Perihan

809. Reşit: I think education / is very important for future of Turkey/ and other countries=
countries=
810. EK: = Reşit one minute/ how do you think Turkish education system can be improved?
811. Reşit: improve? develop?
812. EK: yes
813. Reşit: firstly we talk about / education system/now/ in the Turkey / I think/ there are bad
there are bad
814. education system in Turkey /
815. EK: okey(devam etmesi için destekler)
816. Reşit: because of / political government/ and/ I think because of government // bad govern/
// bad govern/
817. EK: // okey / okey
818. (destekler)
819. Reşit: you agree with me?
820. EK: yes I agree/ I think there are bad education system in Turkey / because/ err/ not because / I think/ education system// is changed by government/
err/ not because / I think/ education system// is changed by government/
821. Reşit: // yees/ (destekler)
822. EK: certainly must change/ err/ you think / Perihan?
823. P: I think education system/ won't change/ in future/
824. EK: why?
825. P: because / err/ Turkey/ not change/ err/ government/ and/ economical problems/
problems/
826. EK: okey/ you think
827. D: I agree / with Perihan/ because/ governments / are changing but education never
never
828. change/ err/ in future/ same/ (güler)
829. EK: Reşit, what would you do if you were the President of Turkey?
830. Reşit: If I am?
831. EK: yes /err/ if you are President / how do you change Turkey's education?
832. Reşit: firstly, I search what is the problem/ bigger problem/ I search the biggest problem/
problem/
833. EK: okey
834. Reşit: And/ then/ in Anatolia / has very problem/ in Anatolia
835. EK: okey/
836. Reşit: and/ I search only/ first step/ I serach what is the big problem/
837. EK: okey
838. Reşit: you can understand? (Ekin tarafından onaylanmak ister)
839. EK: hmm/ there are big problems in Turkey/ about education/ Turkish education/ but/ err/ we / how / we /err
education/ but/ err/ we / how / we /err
840. Reşit: change? (bulmasına yardım eder)
841. EK: change/ yes /

842. Reşit: firstly, err / teachers don't want to go to east/
843. P: east
844. Reşit: and / err/ there are / east / need/ there are / teachers/ need / in Anatolia/
845. EK: you think what will we do in future?
846. Reşit: what will we do? / err/ if government/ give teachers a lot of money/ and / social/ err/ hak? (yardım ister) injust?
847. D: right/
848. Reşit: yes/ rights/ xx/ I think/ teachers/ can go to Anatolia / do you agree with me?
849. Duygu& Perihan: yes /
850. EK: I agree/ but you think you said only Anatolia education system =
851. Reşit = but
852. EK.: I think / all the government/ the government/ are / the government must / develop / all education system in Turkey / I think
853. Reşit: ofcourse / ofcourse /but Anatolia /is part of Turkey/ about 90% / do you understand me? big part of Turkey is Anatolia/
854. EK : okey / okey/
855. Reşit: in Istanbul and part of Tırakya/ err/ I think/ there aren't big problem/ of education/ for high school and other school/
856. EK: what the big problem/ what the big (gülüşürler) / what the big problem in
857. Turkey / about education? Yani what problem/ err/ which problem?
858. D: lack of money/
859. EK: lack of money/ only lack of money? Or are there any / any reason?/.../ I think
860. there are
861. D: I think / I think / infact/ err/ teachers/ want/ to go / to East/
862. EK: hı hı
863. D: ten years ago / there was terror in East but now / there isn't /
864. Reşit: yes
865. D: and / err/ if / err/ government / give a lot of money to teachers / teachers / want to go to east/ I think/
866. Reşit: err/ sorry/ it is only/ problem for teachers /and there are many problems in education system in Turkey/ one of them is / err/ ezberlemek/
867. D: ezberlemek (türkçe söyle gibi)
868. ... Sessizlik
869. Reşit: ezberlemek
870. P: conxxx
871. Reşit: yes / err/ conxx
872. EK: okey /I think
873. Reşit: wrong information/
874. P: memorize
875. Reşit: memorize=
876. EK:= I THINK / I THINK (sesini yükselterek söz keser) Turkey / have/ Turkey has / wrong /false education system/ because / I think/ there are/ not necessary/ not necessary lessons/
877. D: hı(anlamaya çalışır gibi)
878. EK.: For example / for example/ err/ in high/ no/ primary school/ I think children/ children/ learn English / (gülür) do you agree?
879. Reşit: yes
880. P: I think / parliament person/ don't interested in students/

881. EK: (gülmeye devam eder) okey / okey/.../ OKEY (yani devam et der gibi)
882. P: maybe future / Turkey will not have a lot of money / government/ will intersted in students /
883. EK: hı hı/
884. (Perihan sessizce bir soru sorar)
885. Reşit: scholarship /
886. P: err/
887. EK: Okey / scholarship/
888. P: scholarship (güler)
889. EK: Sorry/ what do you think about education system/ please/ err/ give your idea/ and / quickly/ yes/ aaa/(kızar)
890. P: government must give scholarship to students/ (duymazlar)
891. (Ekin'in söylediklerine gülerler)
892. D: I think/ for government/err/ not important/ (gülüşürler)
893. EK: Duygu continue/
894. D: I don't know now / (vazgeçer)
895. EK: so Reşit what do you think? Education system? think of the ways in which education can be better / discuss in your country/ hı/ do you understand?
896. Reşit: yes/ err/ if there is professional teachers / err/ in Turkey/
897. E. okey
898. Reşit: and they are they give information to the students/
899. EK: Emin, I think there are a lot of
900. Reşit: tamam
901. EK: there are a lot of big problem/ I think in Anatolia / but in / err/
902. Reşit: Istanbul?
903. EK: in East / bu taraf (west demeliydi) / education system/ is yani/ not / not bad/ I think/ err/ east/ anatolia/ east/ education system / better/ than in Anatolia/ in Anatolia haven' t got / teacher/ or money/ some village/ haven't got any teachers or school/
904. Reşit: yes/ err/ it is okey bu it isn't exactly subject/ there are some problems in Istanbul also/ err/ only not Anatolia there are problem/ education system=
905. EK: = okey / okey/ there are in
906. Reşit: in Istanbul/
907. EK: in Istanbul / but =
908. Reşit: =but the biggest problem //in Anatolia/
909. EK: // in Anatolia/
910. Together : yes/
911. D: (müdahale eder, tartışmaya katılmaya çalışır) anyway, by the way, (güler) in east/ children/ need / to book/ and xxx
912. EK: hı?
913. D: materials
914. EK: okey /
915. D: we should send to / işte / materials/
916. EK: counsel my mind/ one minute/ I think/ we/ we / err/ we should buy / some books and pencils / okey ?
917. D: yes/
918. EK: we should buy pencil or paper or book and we / err/
919. Reşit: go
920. D: should go
921. EK: göndermek?

922. D: send
923. EK: We send in Anatolia /in Anatolia children/
924. D: to Anatolia children(düzeltir)
925. EK: we should help in Anatolia children/ because/ they need to us / we always/ we
always
926. help/ Anatolia's children/ what do you think Olacy? You ?
927. P: I think / only book and =
928. EK:= one minute / çok önemli/ one minute/ (güler)
929. P: and pen / don't send/ or coats /trainers/
930. EK: but we talk about education system/ (müdahale eder)
931. P: okeyy/

AYRI CİNSİYET GRUBU
METİN 6

Katılımcılar:Şenay – Serkan- Kerem- Banu

932. K: Şenay , how do you think Turkish education system can be improved?
933. Ş: hmm, I thnk teachers can help/ more /err/ education/ err/ not enough for /err/this/ in this sytem I think/ if new teachers/ err/ have a good study about their teaching system / err/ education system can be improved / and what do you think?
934. ... Sessizlik
935. Sr: I think education is very important for future // because
936. Ş: // yes//(destekleyer)
937. Sr: students are / .../ students are important for future/ because they are / they are / presidents of turkey/ in future/ you think?
938. Bn: I think / I think/ err/ teachers/ teachers should avoid/ should avoid violent/ err/ because / err/ a lot of students / err/ student/ err/ şiddete maruz kalıyor/ (türkçe konuştuğu için güler)
939. Ş: what?
940. Bn: şiddete maruz kalıyor /
941. Ş: imm, I have no idea/ I have no idea / I am sorry/
942. K.: Second question/
943. Ş: okey / no no/ what do you think about this system?
944. K: in turkey?
945. Ş: do you love/ now you are a student/ now/ what do you think your/ err/ studying system?
946. Bn: I think / err/ turkey/
947. Ş: hı
948. Bn: education system/ in turkey/
949. Ş: yes/ yes (destekler) / you think in your school/
950. Bn: education system/ is very harmless/
951. K: poor
952. Bn: harmful/ harmful/ for students/ because / students/
953. (bir sözcüğün ingilizcesini Şenaya sorar)
954. Ş: I don't know/
955. Bn: hocam ezberlemek neydi?
956. xxx
957. Bn: a lot of students / a lot of students / memorize/ very documents/
958. Ş: hmm /
959. Bn: before/ (ingilizcesi yetmez ve duraksar)
960. ... Sessizlik
961. K: Şenay what would you do if you were the president of turkey?
962. Ş: I ? if I am president of turkey/ I think I cancel all exams / all students can go school freely/ (güler) maybe this time//
963. K: // five minute/
964. Ş: there isn't any =
965. K: = five minute lesson/ fourty minute break/ (gülüşürler)
966. Ş: aa yess/ good idea/ not bad/ I think/
967. Ş: yes
968. G: I think / I will change/ exam/ exam system/

969. Ş: friend, I want to say something (izin ister) / err/ this morning/ I listened / radio program/ and foreign countries make a / made a survey/ and/ for/ this survey said/ turkish people /all lazy/ lazy/ I think/ it's true / we are lazy/ because we are saying now five minute lesson and fifty minute //break/
970. Sr: // break/ (gülüşürler)
971. Ş: it's true yani/ they/ they/ xxx
972. Bn: I think turkish people not lazy/ because / err/ lessons are very boring so/
973. Ş: hı/
974. Bn: people/ turkish students/ are bored/
975. Ş:...bored/ but/ we know/ study is not easy/ we know./ err /for yourself/ I know you/ you always/ bored from everything/
976. Bn: no everything/ (karşı çıkar)
977. Bn: only lesson/
978. K: yes/ I agree
979. Bn: only lesson/ (çocuk tavrıyla biraz yüksek sesle) / only lesson/ (güler)
980. Ş: yani / you don't satisfy anyhting/
981. K: I agree/ I agree
982. Bn: no / only lesson/ (güler) hocam bunlar bana =
983. Ş: = no / I want to say general/ students/ we all want a lot of break/
984. BN: not a lot of break/
985. Ş: yes/ yes/
986. Bn: more break/
987. Ş: ee/ think of the ways in which education can be better/ (okur) I /
988. K: yes/ think of
989. Ş: I cannot / I cannot understand/ exactly/ what it means/
990. K: think of ways / xx
991. Sr: yes Şenay/
992. Ş: I don't know/
993. ... Sessizlik
994. Ş: what would you do if you were the president of Turkey Kerem? (diğer soruyu tartışmaya açar)
995. K: president of turkey/
996. Ş: hım
997. K: ee/ firstly/ sport/
998. Ş: hı (gülüşürler) / which sport for example?
999. Bn : //sport for Kerem
1000. K: //yes sport/ for me/ because sport is very important/ for turkey and atatürk/ said sport is very important/
1001. Ş: Yes/
1002. K: do you know=
1003. Ş: = what kind of sport do you say?
1004. K: football/ do you know / you know turkish football is very / good //in world
1005. Ş:
// hı hı
1006. K: in Europe/in championship manager/ champion league/ (gülüşürler)
1007. (gülüşürler)
1008. K: and / err/ lessons in university/ high school / very boring for students / I think / it is very hard lesson / it is not easy/ only memory / memory/ all of them
1009. Ş: hmm/ I / I don't have any idea/ different/

1010. Sr: I think / I was president of turkey / I would change not sport/ because students / are very difficulty entering university/so
1011. Ş: hmm/ you speak/ you are speaking about exam/ big exam/
1012. Sr: yes/ yes/ so students /
1013. K: xxx
1014. Sr: students very stressed / and depressed /
1015. Ş: Hi hi
1016. Sr: and =
1017. Ş: = during one year or two year/
1018. Sr: yes
1019. Ş: studying but sometimes/ you can't win anywhere/ yes/ it's so big problem / in turkey/ I agree with you and I think / we don't have/ we must not have an exam/ a big exam/
1020. Sr: easy exam =
1021. Ş: = because it affecting/ it's affecting / all life / .../
1022. K: and help poor people / I think / help poor people /
1023. Sr: hı?
1024. K: yes / help/
1025. (gülüşürler)
1026. Ş: what about education ?
1027. K: poor students /
1028. Ş: yes / hee/ (anlamış ifadesi) again education?
1029. K: yes/ poor students/
1030. Ş: okey
1031. Sr: okey /
1032. K: what will future ?
1033. Ş: I don't know/ .../ yes / we have different idea dear Banu /
1034. ... Sessizlik
1035. (konu dağılır ve bundan sonra kendi sınavlarıyla ilgili konuşmaya başlarlar)
1036. Ş: yes / what do you think about your exam?now what will it be?
1037. Bn: I think it is enough/
1038. Ş: your exam/ I'm asking now your exam/
1039. K: achievement test
1040. Ş: yes/
1041. Ş: what will it be?
1042. ... Sessizlik
1043. K: yes / okey/ we understand (dalga geçer gibi)
1044. (gülüşürler)
1045. Sr: we 're excited/
1046. Bn: err/ (gülüşürler)
1047. Ş: okey Kerem it's your turn. What about your exam?
1048. Sr: your portfolio?
1049. Ş: okey
1050. K: it's very / şey/
1051. Bn: necessary
1052. Ş: less /
1053. K: less mark / seven/ I think it must eight / or nine / my / my my portfolio / my portfolio

1054. Ş: We are sorry teacher / if we have a different subject , we can speak a lot of things/

AYNI CİNSİYET GRUBU
METİN 7

Katılımcılar: Metin(yazar) /Gencay/ Erkan/Ceyhan/ Emir

1055. G: Yes friends
1056. M: Gencay first
1057. C: Yes Gencay first
1058. Erkan: Yes Gencay
1059. G: I choose Natalia Borova because she is 38 and very good healthy/ she has got very good healthy /
1060. M: but all of them are very good healthy/
1061. G: not all of them/
1062. M: only one person had been cancer but he was ill now / he is ill now / he's good / health now/
1063. G: which did you choose?
1064. M: I choose the same person but why? (güler)
1065. G:.. noxxx
1066. M: you are light man/.../ evet Ceyhan/
1067. E: evet Ceyhan/
1068. Erkan: which?
1069. G. do you agree with me? (tartışmasına devam etmek ister)
1070. M: yes I agree with you but not reasons/
1071. C: I choose P (bir isim söyler) / err/
1072. Erkan:why?
1073. C: fretıl/ (seslendirmeyi düzeltir)
1074. M: which is your first person?
1075. C: first person/ Re..... B...../ (başka bir isim söyler)
1076. M: why did you choose this?
1077. C: I did/ I choosed/
1078. G: loudly=
1079. M: = loudly arkadaşlar/
1080. M: why did you choose this person?
1081. C: I choose / (şuuuz diye söyler)
1082. M: şuuuz değil çuuz (düzeltir) (güler)
1083. C: /çuuuz/ he lived Pacific Island/
1084. Erkan: yes
1085. G: but he's very old man/
1086. M: yes I think he is very old man /
1087. G: and he is / if he is gone / going there / he is died/
1088. M: he will be died / err/ xxx
1089. C: not important/

1090. M: not important?
1091. C: yes
1092. M: why?
1093. C: because / (sessizce Erkan'a dönüp) oğlum biz bunları niye seçiyoz ben onu da anlamıyom ya/
1094. G: then it isn't a relation there / it isn't a relation there/
1095. M: they will go to other/ other planets/ and they live the rest of lives/
1096. G: yes
1097. C: yes
1098. G: they want to have a lot of children //
1099. M: // because we choose / a lot of children?
1100. G: they want to have a lot of children/
1101. M:they must make children(dalga geçer gibi)
1102. G:yes
1103. C: he is very /he is alone
1104. He lived alone and Pacific Island
1105. M: I don't think so
1106. C: that is all
1107. G: me,too.
1108. M: I don't think so
1109. C: do you understand to me?
1110. M: I understand but I don't think so
1111. M: you?two Erkan three
1112. G: OK.
1113. M: one OK?Everybody?.....no everybody
1114. Erkan:I choose(aynı anda konuşur)
1115. M: don't choose don't choose
1116. Erkan:I choose Nat.... Boreva
1117. C: one person is/Nat Boreva
1118. G: okey/can you write?
1119. M:yes,I can write
1120. G:and please you write reason
1121. M: of course (biraz sinirlenerek)
1122. M:we choose
1123. G:yes
1124. Erkan:Nat.Boreva
1125. Emir:Past!chosen olmuyor mu?/hı?/hı?
1126. M:Nat.Boreva
1127. Erkan:choosed
1128. Emir:past/chosen olmuyor mu?
1129. G:what is the reason Metin?(tartışmaya çeker)
1130. M:Yes,I/...../because
1131. Erkan:he isn't get married/she isn't get married
1132. M:no/no
1133. G:he is young and healthy
1134. M:he is young and he is lecturer(farklı seslendirme)
1135. G:she /she
1136. E:and/and /moscow
1137. E.she is from moscow

1138. Erkan: (güler)ne alaka/ne alaka
 1139. C:rusyov (gülüşürler)
 1140. Erkan:maybe she has very //good healthy
 1141. M: //university lecturer
 1142. M: good healthy but I think /eer/ she is or he is /one minute/young and
 (Gencay müdahale edecekken onu durdurur) she is lecturer /and (literature gibi
 tellafuz eder)
 1143. G:OK.but =(sözü kesmeye çalışır fakat Metin izin vermez ve devam eder)
 1144. M: =if they have got /child/she or he can /eer/did something for/for education
 1145. G: yes
 1146. M:I think /this is the reason/
 1147. G:OK.It's important
 1148. M: not important the others=
 1149. Erkan:=you don't have to one reason / you have to four reason/
 1150. M: not four reason/ four people
 1151. Erkan: four people / but /
 1152. G: the others important, too // (Metin'e cevap verir, Erkanı dinlemez)
 1153. Erkan: // why do you choose? You=
 1154. G: // two men two girls we choose
 1155. Erkan: // you will write three reason / four reason=
 1156. M= Erkan how can we write four or three reason? (Gencay'a değil Erkan'a
 cevap verir) this paragraph are very small/
 1157. Erkan: small/ no children/ university lecturer/ very healthy/ err
 1158. M: // not enough information/ can you say me why? (
 aslında Erkan üç neden sayar fakat Metin onu hiç duymamış gibi hala 'why' diye
 sormaya devam eder ve aynı anda konuşurlar)
 1159. C: he lived Moskova
 1160. M: how can we write ? no children? Can you say?
 1161. Erkan: she hasn't got a children / it's very good I think because if she // has
 got a children /
 1162. err / when she go to HERO / she =
 1163. G: // guys,
 guys (Gencay burada Metin ve Erkan arasındaki tartışmayı bölmeye çalışır ve
 ıslık çalarak müdahale eder fakat onlar aldırmadan konuşmaya devam ederler)
 1164. M: = Erkan lots of them / aren't have got children/
 1165. Erkan: tamam işte yaz onu/
 1166. G: guys / guys/ the most important thing // I think / she is an instructor in the
 university/
 1167. M: // but it is not important (Erkan'a
 söyler) /.../ she is lecturer/ (Gencay'a söyler düzeltmesi için)
 1168. G: he / instructor / lecturer (ne farkedir gibi söyler)
 1169. M: she is lecturer / and / and if they / they have got a child/
 1170. C: she can teach// education /
 1171. G: // she can / education /
 1172. M: okey/
 1173. G: but/ and / the others important, too/
 1174. Erkan: we can write three reasons/
 1175. Xxx
 1176. G: hı/ hı/ write write/
 1177. C: because university lecturer/

1178. Erkan: if you want to ONE REASON/ YOU WRITE/ (biraz sinirli)
 1179. M: yok yok ondan değil/ (gülüşürler)
 1180. G: because she is an instructor/
 1181. M: she is a lecturer/
 1182. C: lecturer/ she is a university lecturer/
 1183. G: same meaning/ she is a lecturer işte / yes / these are same meaning/
 1184. M: lecturer/
 1185. Erkan: and she is prolific
 1186. C . and she is prolific
 1187. M: one minute / one minute ... / if they have got / if they have got a child/ she can teach education/
 1188. C: some information/(?)
 1189. M: They will have diycez değil mi?
 1190. C: evet they will have
 1191. M:if they will have ... /She can
 1192. G: This is / this is /err..
 1193. M: Mistake
 1194. G: Yes
 1195. M: I know but I asked you /.../ she can teach
 1196. G: only they will have
 1197. M: xxxx they will have mi?
 1198. G: absent got / yes they will have (have got değil sadece have olarak düzeltmesini ister)
 1199. M: .(düzeltip düzeltmediği belli değil) one person is finished
 1200. E: And
 1201. M: and what?
 1202. E: she is prolific/
 1203. M: what is the meaning of prolific ?
 1204. E: prolic?
 1205. (Erkan güler)
 1206. G: prolific? What does it mean? /.../ what does it mean in Turkish?
 1207. Erkan:Doğurgan?
 1208. E: Yes
 1209. (Erkan güler)
 1210. E: it is important
 1211. G: that is important/
 1212. E: but
 1213. (Metin kahkaha atar)
 1214. E: very important
 1215. C: intelligent person Emir/
 1216. G: okey enough/
 1217. M: enough I think /
 1218. C: yes
 1219. M: second person
 1220. G: second person/
 1221. Erkan: xxx I think xxx because / she is a nurse /
 1222. G: Who? Who?
 1223. M: one minute/ one minute/ Erkan choosed/....xxx (bir isim söyler)
 1224. G: Yes/ I choosed, too
 1225. M: you ?

1226. Xxx
1227. T: choosed or chose?
1228. E: chose
1229. G: chose
1230. T: hı/ hı
1231. M: Again third people and two people(3 kişi bir tanesini, diğer ikisi diğerini seçti demek ister) err/ this is right person
1232. G: yes
1233. M: / I think/ because=
1234. G:= She is nurse/she is a nurse
1235. M: she is very young and= (hepsi aynı anda konuşmaya başlar)
1236. E: =And younger
1237. Erkan: =Nurse /nurse
1238. M: =she is a nurse
1239. M: she can/ err/
1240. E: no children/ and / no children
1241. Erkan: she can treat/
1242. M: she can treat / the illnesses/
1243. Erkan: illness people/
1244. M: illness people/
1245. G: yes /
1246. Erkan: nothing we //choose
1247. M: // nothing
1248. G : it is important to be=
1249. Erkan: =we must choose
1250. C: treat illness people nasıl oluyor? Treat?
1251. Erkan: tedavi etmek
1252. M: we choose
1253. G: chose (düzeltir)
1254. M: chose
1255. G: get a xxx?
1256. M: can you look at the board? /.../ can you look the board ?
1257. ...
1258. G: because
1259. M: because she is very young
1260. G: and
1261. M : she is a nurse / .../ if some people / being ill /
1262. G: if some people became ill/ (düzeltir)
1263. M: became ill/ errr /...
1264. ...
1265. G: she can
1266. M: became ill(yazdığı için tekrar eder) she can/
1267. G: Treat=
1268. M: = treat them /
1269. G: treat them/
1270. M: third person/
1271. Erkan: I think we should choose / two
1272. G: two girls
1273. M: Two men
1274. xx

1275. Erkan: We chose two women/ women=
 1276. M: = then we must/ we must choose two
 1277. G: two men two
 1278. M: two men/ two girls
 1279. Erkan: yes
 1280. Xx
 1281. G: I choose/ I choose Jack Green
 1282. M: Jack Green / I choose ...
 1283. E: Parken
 1284. M: parken / You choose / you? (insanlara ilk Metin sorar hangisini seçtiklerini)
 1285. C: no Jack Green / I don't choose
 1286. M: . You?
 1287. G: third one jack Green
 1288. C: I didn't choose Jack Green
 1289. Erkan: I don't choose but /now/err
 1290. M: you change your mind /
 1291. Erkan: yes /
 1292. M: again Jack Green/ third / two/ kaldınız gene/
 1293. Xxx
 1294. M: Jack Green / why?
 1295. G: why?
 1296. Erkan: because
 1297. G: he is an engineer /
 1298. M: she is /he is an engineer/he can build some / some places / some buildings/ err
 1299. Erkan: . We need a man /
 1300. M: yes/ we need a man / to / to what?
 1301. Erkan: to two girls
 1302. (gülüşürler)
 1303. Erkan: for two girls
 1304. M: to make a child/
 1305. (güler)
 1306. G: he had cancer two years ago/
 1307. Erkan: but now he is clean/ doctors say
 1308. G: he has clean report
 1309. M: yes I am writing /
 1310. Erkan: yes / please you can write /
 1311. M: we chose / Jack Green/
 1312. G: because /
 1313. Erkan. Beacause/
 1314. G: . He is an engineer /
 1315. M: engineer / and he can build some buildings/ to/ to live / yes?
 1316. G: yes /.../ he can make=
 1317. M: =he can build / build buldings/ (düzeltir)
 1318. G: he can build /
 1319. M: many buildings / for live/
 1320. G: maybe
 1321. M: fourth person/ fourth person/
 1322. C: I choosed / I choosed =

1323. Erkan: = Roberto Frotelli /
 1324. M: I choosed Lordess Larxx (bir isim söyler)
 1325. C: Londerss Larxx
 1326. M: Ceyhan choosed / you?/ Gencay
 1327. G. roberto fratelli
 1328. M: xxx why policeman? Not necessary I think/
 1329. G: why did you choose Lordess?
 1330. M:.. Because he is a scientist/ he can find some/ err/ different events/ in there/
 1331. Erkan: we don't choose for him to be policeman/I think he is young/and /and=
 1332. C: = divorced? What is
 mean?
 1333. M: boşanmış
 1334. Erkan: and he / he has a = (sözünü bitiremez)
 1335. M: =friends / I think scientist is the most important thing /
 1336. C: yes
 1337. M: the most important in there/ he can find some events/ I think but you/ I
 think you must agree with me (güler) you are not crazy/
 1338. T: which one are you talking about?
 1339. M: the last person/
 1340. T: the last ?
 1341. M: lordess larg
 1342. Xxx
 1343. T: hııı/
 1344. M: is the most important/
 1345. T: Would you like to send this person?
 1346. M. Yes I want to
 1347. T: What about you?
 1348. G: health problems /
 1349. T: Yes / hı/ he/ err/ he had a lot of health problems/
 1350. G: he had
 1351. T: he had in the past/but now he says these are finished
 1352. Erkan: but ı think these are finished/ he can be /
 1353. G: but he says/
 1354. T: yes/he says/ yeah/
 1355. G: doctors aren't say/ he can be ill/
 1356. M: Gencay and Erkan say Roberto Fratelli/ must go
 1357. G: / yes/but very god healthy
 1358. M: but I think the policeman / not necessary/ policeman/ what can=
 1359. G: =if scientist isn't live there/ what is the / işte/ fayda ?
 1360. M: but we don't know/ this/ he=
 1361. G: = we don't know/ we are not sure/
 1362. M: he saying/ he is saying/ err/
 1363. G: he is saying/ doctors aren't saying/
 1364. M:xx he had health problems but now says that these are FINISHED/
 1365. G: but he says / doctors aren't says/
 1366. M: we don't know /
 1367. G. we don't know/ we are not sure/
 1368. M: what is your choose?
 1369. G: I choose Roberto Fratelli/
 1370. M: why?

1371. G: he has very good healthy/ is important/
 1372. M: only very good healthy?
 1373. G: yes/ and he has got before three children/
 1374. M: before three children/ but HE CAN'T BRING =
 1375. Erkan: =he has got some experience
 1376. M: he couldn't bring children/ .../ he couldn't bring children/
 1377. Erkan : and/ and/ they will bring two/two/ guns/ with them/ err/
 1378. M: Erkan
 1379. Erkan: Robert Fratelli/ robert fratelli/ knows / use/ gun/ that is important/
 1380. M: did you/ read?
 1381. Erkan: yes/ yes/ they will bring two/ two guns/
 1382. M: two gun?
 1383. Erkan: with them
 1384. G: METIN/ (yüksek ses)
 1385. M: (okur) we will take enough food for five years and they will two guns to protect themselves/
 1386. Erkan: yes/ it is important/ but nobody use //
 1387. G: //Metin / he had a lot of health problems in the past/
 1388. okey/ we don't know /he is health now/
 1389. Erkan: two guns but robert fratelli use guns / can use guns/
 1390. M: I think policeman necessary/ not necessary (hala kabul etmez)
 1391. G: he can be ill still/ we don't know/
 1392. M: we must TRY/ (güler) WHY?
 1393. G: it is very important/ işte / mission / it is very important mission and WE DON'T CHOOSE=
 1394. M= it's very important mission/ I think you/ you think/ you're going somewhere/ not know/ you don't know anywhere/ and
 1395. C: what are you saying Metin?
 1396. M: listen and learn / .../ oldu mu? (güler) ... / you are going some place and you don't know anywhere/ you / you must/ find some events for/ live/ for live there/ for new events/ for the human/
 1397. G: Natalia can be this I think/ because he is an instructor/he know
 1398. M: xxxx she is lecturer/she is lecturer/
 1399. G: lecturer/
 1400. M: lecturer is a education/ educationer/
 1401. G: Yes
 1402. M: Teacher
 1403. G: Yes / she knows
 1404. Erkan: third one third one
 1405. M: but / how know/ scientist/
 1406. Erkan: okey / we don't agree with you/
 1407. G: you lost/ you lost Metin /I am sorry/
 1408. M: bu mu?
 1409. Erkan: yes
 1410. G: Xxx
 1411. Erkan: yes
 1412. M: I think/ because what?
 1413. G: because / he has =
 1414. Erkan: =he has got a very good healthy

1415. G: very good healthy and/
1416. Erkan: and he can/ he use/ he use gun/
1417. G: yes
1418. M: he use gun(yazdığı için tekrar eder)/ for protect
1419. Erkan: for protect/
1420. Erkan: to protect
1421. G: yes,ofcourse
1422. Erkan: to protect
1423. G: to protect /
1424. Erkan: themselves
1425. M: protect themselves/
1426. Erkan: themselves /
1427. M: but he has got three children/ I think/ (güler)
1428. G: but we chose the best thing/ don't worry
1429. M: but/ kafanı yorma (güler)
1430. C:last people?
1431. M:last people / this finished people/
1432. xxxx

**AYNI CİNSİYET GRUBU
METİN 8**

Katılımcılar: Aygün- Seval(yazar)- Özgür- Kerime

1433. Kr: I thinkxxx...(isim söyler) because has travelled the world / and/ worked for many years/
1434.Sessizlik
1435. Sv: yes/ xxx/ why?
1436. Kr: has travelled the world and worked for many years/
1437. Sv: but / he has a daughter / xx/ so he/ I think / xx problem about daughter/
1438. Kr: but he is very young/ ... / he can be / I don't know/ (karşı çıkmaz, açık kapı bırakır)
1439. Unmarried / no children/ and nurse/ it's important/
1440. Sv: We talk about Rashid ?
1441. Kr: yes
1442. Sv: I think/ err/ he can't go/
1443. Kr: why?
1444. Sv: because / he / err/
1445. Kr: has a daughter? (cümlesini tamamlar, yardım eder)
1446. Sv: daughter/ yes/
1447. T: loudly, please/
1448. Sv: okey/
1449. Kr: what do you think? What do you think?
1450. A: I think / err
1451. Sv& Kr: Gheeta/ (ikisi birden Aygün'e yardım eder)
1452. A: Gheeta / unmarried and no children/
1453. Sv: yes/ unmarried / no children/ nurse/
1454. A: she hasn't got responsibility/
1455. Sv: responsibility/ yes/
1456. A: so she can go/
1457. Sv: she can go/okey?
1458. A: okey/
1459. Kr: okey /
1460. Sv: first one /
1461. Kr: okey/
1462. Xxx
1463. Kr: first one // Gheeta singh/
1464. A: // Gheeta singh/
1465. Sv: because /
1466. A: we chose her/
1467. ...Sessizlik (Seval yazar)

1468. Sv: we chose her / because / (yazar)
1469. Kr: unmarried/
1470. Sv: he isn't married/ she isn't married/
1471. A: she isn't married/ and / she doesn't have children/ any children/
1472. Sv: hı hı/ (onaylar) she doesn't have any children/ (yazar)
1473. A: children
1474. Sv: so
1475. A: she can go /
1476. Sv: she / she doesn't have / responsibility/
1477. Kr:why not Natalya Boreva/ unmarried and no children/
1478. Sv: err/
1479. A: she doesn't have the/
1480. Kr: what?
1481. A: she doesn't have / she doesn't have responsibility/
1482. Sv: okey/
1483. Kr: Natalya Boreva? Unmarried and no children/
1484. A: yes/ hı hı / no children/ very good health/ I think I can go, too.
1485. Kr: okey/ but/ I still / Rashid Bengherbia/ go there/ can go there/
1486. A: // hı hı/
1487. Sv: Natalya?
1488. Kr: and Brandon Parker / because / unemployed/
1489. A: natalya/ natalya/I choose Natalya//what do you think of Natalya? what about Natalya?
1490. Sv: // I choose Natalya/
1491. Kr:Natalya? she can go because unmarried/ no children/
1492. A: yees/
1493. Sv: and very good health/
1494. A: it is possible/
1495. Kr: Brandon Parker / because unemployed/ and he went to // prison/ for a violent crime/ cannot get a job/
1496. A: // prison/ hı hı/
1497. Sv: this is not important/
1498. A: it is not important/ it is not important for it I think/ yes/
1499. Sv: yeah/
1500. Kr: I think he can go/
1501. Sv:yes/
1502. A: yes/
1503. Sv: okey/ second one/
1504. Kr: second one Natalya or Brandon?
1505. Xxx
1506. Sv: both of them
1507. A: I think Natalya can go/ Natalya da gidebilir/
1508. Kr: okey but I think/ second Brandon/
1509. A: okey / hı hı / second Brandon/ (Aygün hiç tartışmadan kabul eder)
1510. Kr: but you know/
1511. A: hı hı/ second Brandon/
1512. Sv: I think second Natalya/
1513. Kr: why?
1514. Sv: because/ neydi?
1515. Xxx

1516. Kr: she's unmarried and no children /
1517. A: no children// very good health
1518. Sv: // very good health/
1519. Kr: very good health
1520. Sv: okey/
1521. Kr: but/ unemployed/ violent crime/ and cannot get a job/
1522. A:hı?
1523. Kr: cannot get a job/
1524. Sv: okey/
1525. Kr: and he went to prison/
1526. A: hı hı / okey/
1527. Kr: but you know/ (yine de karşıdakilere de açık kapı bırakır)
1528. Sv: yes/ second one?
1529. Ö: bana bir şey kalmadı/
1530. A: second or third?
1531. Kr: okey/
1532. Ö: important? Not important I think /
1533. Kr: okey
1534. Sv: which one?
1535. Ö: Natalya Boreva/
1536. Sv: second?
1537. Ö: yes/ because/she/ he? She di mi?
1538. Kr: hı hı/
1539. Ö: she is 38/ and she has got very good health/ and unmarried / no children/
daha ne olsun?
1540. (gülüşürler)
1541. Sv: okey / second one/
1542. A: we choose Natalya/
1543. Sv: we choose olmuyor/
1544. Ö: because/
1545. A: excellent health/
1546. Sv: very good and excellent/ it's same/ they are same/ very good/ excellent/ I
think/
1547. Kr: okey/ okey/
1548. Sv:because/
1549. Kr: because she is unmarried/ isn't married/
1550. Sv: she is not married/
1551. Kr: she hasn't children/ and very good health /
1552. Sv: what?
1553. Kr: she hasn't children/
1554. A: he can travel di mi?
1555. Sv: she can /xxx
1556. A: he can travel another countries/
1557. Sv: she has / she has very good health/ she is? She has?
1558. A: she has/
1559. Sv: she has a very good health so / she can go /
1560. A: she can go / she can travel/ .../ to another countries/
1561. Sv: without/ without/ ... / hesitation/
1562. A: hmm/
1563. Sv: okey?

1564. A: yes /
1565. Sv: third one?
1566. A: third/ imm/
1567. Ö: Brandon/
1568. Kr: Brandon/
1569. A: Brandon/
1570. Kr: and I think Rashid/
1571. Ö: Brandon/ also/
1572. A: and I think/ / he need / he need/ he need ajob/
1573. Sv: yes
1574. Kr: hı?
1575. A: he need a job /
1576. Sv: which one? Brandon? Brandon?
1577. A: hı hı/
1578. Sv: Brandon Parkin because/ yeah/
1579. A: Because he is unemployed/
1580. Kr: unemployed/ and he went to prison/
1581. A: yeah/
1582. Kr: for a violent crime/
1583. Ö: he is unemployed / and
1584. Kr: he went to prison for a violent crime/
1585. Ö: excellent health and very strong physically=
1586. Kr:= and because of this cannot get a job / ../ very important/
1587. Sv: for a violent crime (yazarken tekrar eder)
1588. Kr: and because of this cannot get a job /
1589. Ö: şöyle yazalım bari/ he went to prison for a violent crime so /
1590. A: so/
1591. Ö: I think imparatoratnt/ ../ so // cannot get a job/
1592. A: // he is unemployed/
1593. Sv: okey.
1594. Sessizlik
1595. Sv: cannot get a job/okey/ and/
1596. Kr: and very strong// err/ physically
1597. Sv: // he has excellent/ err/
1598. Sessizlik(Seval yazar)
1599. Sv: and very good health/
1600. Kr: Very strong pysicaly/
1601. Sv: okey/
1602. Kr: and fourth one?
1603. Sv: I think Luciana /
1604. Kr: I think Rashid/ bi dakika/ why are you saying Luciana?
1605. (gülüşürler)
1606. Kr: she is very young
1607. Sv: she is young// parents gave permission for her to go/
1608. Kr: // and student/ ../ and she / want/ she wanted to become an
opera singer /she / err/ she is/
1609. Ö: but she isn't
1610. Kr: err/ neyse/ (vazgeçer)
1611. T: she is not adult/

1612. A: I think she / she can travel/ because / her parents/ have given permission for her to go/
 1613. Kr: what does permission mean?
 1614. A: işte şey/
 1615. Sv: permission/ şey/ mücade veriyor/
 1616. A: izin vermek/
 1617. T: hı hı/
 1618. A: izin veriyorlar yani / dolayısıyla/
 1619. Sv: she can go/
 1620. A: yes/ she can go/ I think/
 1621. Kr: but she cannot see her family/
 1622. Sv: hımm/ it can be/
 1623. Kr: err/ şey/
 1624. Sv: it can be yani/
 1625. Kr: I think / Rashid/
 1626. (gülüşürler)
 1627. Sv: why? // he has daughter/
 1628. Kr: // has travelled/
 1629. Sv: that's to say/ he has responsibility/ for daughter/
 1630. Kr: but she wants to become an opera singer/
 1631. Sv: but it can't be/
 1632. Xxx
 1633. Sv: Rashid is 56 .
 1634. Ö: kısaca diyor ki yaş 60 iş bitmiş.
 1635. (gülüşürler)
 1636. A: we only be five person/ we only choose five person/ third Rashid/ fifth / luciana/
 1637. Kr: I think she is very young/
 1638. Sv: I think he is very //old
 1639. A: //old
 1640. Sv: ideas
 1641. A : ideas/
 1642. Kr: she has a xxxx
 1643. Sv: but she applied for a job/ she is a candidate/
 1644. Kr: you know / okey/
 1645. Sv: he is very old I think/ 56/
 1646. Kr: she is very young/ 17/
 1647. Ö: yes / young/ çok genç/ .../ she is very young/
 1648. Sv: Really?
 1649. Kr: well, in my opinion, Rashid.
 1650. Ö: 17
 1651. Sv: it can be I think/
 1652. Sv: you're 17 years old./ but / for example/ I am 17 years old // I can
 1653. Kr: // we have
 ideals in the future/ about the future =
 1654. Sv:= I can / I can live in Istanbul / alone/
 1655. Kr: but for university /
 1656. (gülüşürler)
 1657. Kr: but is she?
 1658. Sv: they're same I think/

1659. Kr: okey/
1660. Sv: which one?
1661. A: yes/ which one?
1662. Ö: what will we write?
1663. Kr: you think luciana/
1664. Sv: yes / I think luciana/
1665. Kr: you?
1666. A: Luciana
1667. Kr: you?
1668. Ö: yes/
1669. Kr: okey
1670. Ö: Luciana/
1671. Kr: okey/
1672. Sv: which one?
1673. A& Kr: Luciana
1674. Sv: yeah/
1675. A: but I think Rashid=
1676. Sv: =please no/ (güler)
1677. A: too. Rashid can be , too/
1678. Kr: go there/ can go there
1679. A: both of them
1680. Ö: Seval / Seval// Rene bernard
1681. A: //possible I think
1682. Ö: rene Bernard / çok uygun (biraz dalga geçer gibi)
1683. Sv: seven adult children// and 76
1684. (gülüşürler)
1685. A: . //I think Rahsid and Luciana/ possible/ possible/ both
of them possible/ I think/
1686. Sv: hı/ what are we doing?
1687. Ö: Both of them go to (gülüşürler)
1688. Sv: what are we doing?
1689. (gülüşürler)
1690. Kr: what are we doing?
1691. A: teacher can we choose five people?
1692. T: okey. You can choose
1693. Kr: okey
1694. A: okey
1695. Sv: third/ fourth ?
1696. A:third / Luciana/
1697. Sv: okey
1698. Kr: okey
1699. A: Luciana
1700. Sv: because / why?
1701. Kr: I don't know/ I think Rashid
1702. A: because / her / because her parents/ have given permission for her to go /
1703. Sv: yeah
1704. Kr: it can be
1705. A: and / err / she is unmarried / she is unmarried / no children/
1706. Sv: she is unmarried / (yazar) and no children/

1707. A: you said she is very young/ she is very young/ err/ that's why / her life /
err/ can change/
1708. Her life can change/ değiştirebilir diycem ama edilgen bilmediğimiz için/ her
life can
1709. change
1710. Sv: Yeah / okey / .../ five / Rashid/
1711. A: Rasha/
1712. Kr: Rashid/
1713. A: Rashid/
1714. Ö: has travelled the world/ sen söyle
1715. Kr: because has travelled the world/ and worked for many years/
1716. T: after you finish, you can write your ideas about this task
1717. Sv: okey /.../ many years(yazar)
1718. Sessizlik
1719. Kr: representative (okumaya çalışarak) / representative/
1720. Sv: representative/ hı hı/
1721. Kr:.. And good health
1722. Ö: loudly
1723. Kr& Sv: (bağırarak) good health
1724. (gülüşürler)
1725. Kr: that's okey/
1726. Sv: it's finished /
1727. A: bi dakika / bi dakika / bi şey daha diycem/in addition / err/ in addition/he can
1728. Sv: about Rashid?
1729. A: yes/ ../ in addition/ he can / he can be useful /
1730. Sv: useful?
1731. A: yes/ .../ there/
1732. Kr: he can be useful/ hee (anladım der gibi)
1733. A:.. Orda faydalı olabilir
1734. Ö: hee (beğendik der gibi)
1735. Sv: okey?
1736. A: okey
1737. Sv: it is finished
1738. Kr: we finished/
1739. A: we chose five person/

**AYNI CİNSİYET GRUBU
METİN 9**

Katılımcılar:Reşit / Kerem/ Berat/

1740. Reşit: city and counrty have good alternatives for living/ first of all / I will talk about/ about/ city/ if you live in city you can go theatre / cinema/ and cultural / activities/
1741. B: social activities/
1742. Reşit: social activites / and you can/ err/ you can go everywhere if you want to go/ Kerem what do you think about city and country?
1743. K: in my opinion city is better than country
1744. Reşit: why?
1745. K: because in city/ you live with your family/ you live with your family and / err/
1746. (teybi kapatırlar. Kerem devam edemediği için)
1747. Reşit: country have / err/ good alternatives/ for healthy of people/ because weather of country has / is good / and/
1748. K: country is better/ I think / because family / err / and people/ much people/
1749. Reşit.: city has bad events like traffic and / err/ bad health/ weather/ err/ for example/ if you live in Istanbul and if you want to go / err/ from work to home / you must spend/ one or two hours on traffic/ err/ and/ .../ and/ bad/ weather
1750. T: try to discuss/ what do you think about what he said/
1751. K: if you liive / or if you live in a country/ if you a student/ life is very hard/ and difficult/ if you live in a city with your family / it is very easy to your life/ easily / are you agree Reşit?
1752. Reşit: no/ no
1753. K: if you are a student the coutry is very hard to student / student life/ expensive/ country
1754. Reşit.: yes/ err/
1755. ... Sessizlik
1756. K: but now we are in a country/ in Istanbul/ (country ile city 'yi karıştırır) / I think / this life is very difficult/ but I want to live in my city / in my err/ family/ my family's home/ because it's easy/ more/ this is very important to student/ country and city / to motivate/ the student/ country has /
1757. B: not real nature
1758. K: nature/ or living
1759. B: living/

AYNI CİNSİYET GRUBU
METİN 10

Katılımcılar: Şenay – İlknur- Aygün-Seyhan

1760. Ş: yes/ which one is better / living in city or country/
1761. Sh: yes/
1762. Ş: friends/ which livings you prefer? Living country or city?
1763. Sh: I think/ I first / want / neydi/ country life/ because country life/ err/
interesting for me/
1764. Ş: hı hı
1765. Sh: firstly I choose it/
1766. Ş: hı hı / I prefer/ city life / I think
1767. Sh: why?
1768. Ş: because it is colorful/ because / you / you have a lot of opportunity for
example about art or other / examination activity / I don't know / what do you think?
1769. (gülerler)
1770. Sh: but country side/ country life / is natural/ so / the people always / choose it
1771. Ş: okey / I love / country life too but I think ./ It is not better everytime for
only holiday/ because / we sometimes need to natural life /nature/ yes/ esra what your
ideas/
1772. Sh: Aygün/
1773. Ş: sorry / Aygün/
1774. Sh: what your ideas?
1775. Ş: what your ideas about / err/ do you prefer country or city life?
1776. A: I think country/
1777. Ş: what reason for this?
1778. A: maybe / life can be easier in country/
1779. Ş: hı hı / I think it is a little boring hı?
1780. A: yeah/ maybe
1781. Ş: do you want to live all of your life ? during all of your life?
1782. A: yes/
1783. Ş: okey / İlknur?
1784. Sh: I think / I prefer/
1785. Ş: hı hı /
1786. Sh: sometimes I say I live in country and sometimes I say I live in city / but
sometimes I bored city life and I / and I / (güler; yardım ister gibi)
1787. Ş: (güler) okey / okey / we understand you (gülüşürler) dear İlknur
1788. Sh: you are very explaining
1789. Ş: yes/ you are explaining (Seyhana güler)
1790. Ş: imm/ I think the other reason for living in city is / education/ you
1791. Sh: yes

1792. Ş: you have a lot of / university and schools/ there are a lot of university and schools / in cities/
 1793. A: //extremely important/
 1794. A: yes/ there are more opportunities/
 1795. Ş: and this is important/ hı hı / this is important / I think for young people/ again / city life is better /
 1796. A: yeah
 1797. Ş: but / I think / when I / will 50 years old/ and above this year/ I think / I can live a coutry/ I can choose a country life/
 1798. Sh: me ,too
 1799. A: I agree with you
 1800. T: did you agree on that?
 1801. Ş: yes / but Aygün said I want to live country
 1802. T: then ? did she change her mind?
 1803. Ş: maybe she can change / I don't know/ you/ err/ do you ?
 1804. (gülüşürler)
 1805. T: Aygün prefers country but the others city ?
 1806. Ş: yeah
 1807. A: hı hı
 1808. Sh: I prefer country
 1809. Ş: you , too? (şaşırır)
 1810. A: you , too?
 1811. Sh: yeah
 1812. T: only you then (Şenay'a)
 1813. (gülüşürler)
 1814. T: and you ?
 1815. İ: yes
 1816. T: then , two cities and two countries /
 1817. İ& Sh& A: yees/
 1818. T: okey/ good/ so try to persuade each other / maybe they can change their minds /
 1819. Ş: okey /
 1820. Ş: I said / you know/ it is boring / to live in country / all / all your life /
 1821. İ: yeah/ not disco/ not cinema/ not theatre /
 1822. Ş: yes / (gülüşürler)
 1823. Sh: but hanging around/ hanging around/ alittle street and / err/ too much view/
 1824. Ş: / hı hı/ it's healthy / I agree /about this situation/ with you / it's a healthy/ but only healthy / only nature / (gülüşürler) then there isn't / you have a little/ a little / err/ world/ you must live in //a little world in the coutry/
 1825. A: // no , mountains / ../ mosques/
 1826. Ş: mosques? (gülüşürler) congratulations /
 1827. A: birds/
 1828. S : but / it have many advantage /
 1829. Ş: which one?
 1830. İ: for example/ for example/
 1831. Ş: for example/ what?
 1832. İ: for example weather / very / imm/ health/
 1833. Sh: clear/
 1834. S. clear/ and not factory/ there is not factory
 1835. Sh: not noise/

1836. Ş: but don't forget it / we 're trying to persuading them /(gülüşürler)
 1837. Yes/ please/ speak about / city
 1838. İ: I don't understand because I'm hungry now/ (gülüşürler)
 1839. A: maybe / maybe / I can / live / I can live country / after / I retired/
 1840. Ş: hı hı /
 1841. Sh: after retired?
 1842. A: maybe I can live country /
 1843. Ş: this mean/ you are changing your ideas/
 1844. A: yes/ (gülüşürler)
 1845. Ş: okey / okey(sevinir)
 1846. Sh: but / but / I couldn't change / the / idea/ because city life is / city is very crowded / so sometimes /I / err/
 1847. İ: there is immigrant very much/
 1848. Sh: and the traffic is / rush hours / very crowded/ so I fed up city life/ I sometimes need to / not noise/ very clear / I need / in place / so I / I / ne diyem? (gülüşürler)
 1849. Ş: İlknur / I know about / I know some about you/ you can't live there I think /
 1850. İ: why?
 1851. Ş: you can't live/ you are a city woman/
 1852. (gülüşürler)
 1853. T: okey / thank you

Ek-2

DEĞERLENDİRME AMAÇLI SORMACA

Evaluation of the Task

Please answer these questions in detail. You can write either in English or in Turkish.

1. How much did you participate in the task?
2. How much English did you use?
3. What did you like the best?
4. What did you find the most difficult?
5. Did you help your group? How?
6. Could you express yourself well in the group?
7. What did you like/dislike while discussing in your group? How did you feel?

Participate: katılmak

Express: ifade etmek, anlatmak

Discuss: tartışmak

Thank you very much

Dudu BAL

Ek-3**BİRİNCİ ETKİNLİKTE KULLANILAN LİSTE**

LIST OF IMPORTANT THINGS IN LIFE

Having good friends	Having a partner
Religion	Politics
Having children	Having a successful career
An interesting job	A good salary
Being attractive	Being fit and healthy
Having a nice home	Living in a nice area
Having enough money to travel	Having enough money for a nice car
Having nice clothes	Going out a lot
Having enough time to relax	Having a busy social life

Adapted from Cutting Edge Pre-Intermediate (2001)

Ek -4

İKİNCİ ETKİNLİKTE KULLANILAN OKUMA METNİ

THE NEW PLANET: "HERO"

Scientists have discovered a new planet, Hero. They are very sure that people can live there because it has water, light, oxygen and the temprature and air are similar to those on Earth. They have done tests and know that plants can grow there. They have not seen any alien life there, but they cannot be sure that it doesn't exist.

They have decided to send a spaceship of people there from Earth, to start a space colony. But only four people can go there. These people will stay there for the rest of their lives. No one else will go to that space colony for at least a hundred years. So, for a hundred years, they will be alone there. They will take enough food for five years and they will have two guns to protect themselves. Some scientists from the Earth will control the spaceship, so there will not be a pilot. The journey to Hero will take about ten weeks.

The organisers tried to find some people for that journey but they could find only ten people. The spaceship must leave in two days' time so there is no time to find new people.

Now, they should choose four people to send to Hero by the spaceship. Read about these ten candidates and choose the best four candidates, in your opinion. (But don't forget that they will be alone for a long time, and they will not have the opportunity to come back to Earth and see their family; Moreover, there can be some aliens living on that planet!!!)

Adapted from Cutting Edge Pre-Intermediate (2001)

Ek-5

İKİNCİ ETKİNLİKTE KULLANILAN LİSTE

TEN CANDIDATES

Natalya Boreva , 38, from Moscow. University lecturer in Ancient Greek Literature. Unmarried, no children. Very good health.

Jake Green, 42, from New York, USA. Engineer. Recently divorced after eighteen-year marriage. No children. Had cancer two years ago, but doctors say he is now clear.

Rene Bernard,76, from Lyon, France. Retired doctor. Widower with seven adult children. Has travelled all his life and has been to every corner of the world. Lived alone on a Pacific island for three years. In very good health.

Claudette Parkin, 22, from Ohio,USA. Factory worker (married to Brandon below). Six months pregnant. Health OK, but heavy smoker.

Brandon Parkin, 25, also from Ohio, USA, Unemployed (married to Claudette above). As a teenager, he went to prison for a violent crime and because of this cannot get a job. Very loving husband to Claudette. Excellent health and very strong physically.

Gheeta Singh, 29, from Birmingham, OK, Nurse. Unmarried, no children.

Rashid Bengherbia, 56, from Algiers, Algeria. A judge in his own country. Has travelled the world and worked for many years as a United Nations representative. Widower with adult daughter. Good health.

Luciana DeSouza, 17, from Rio de Janeiro, Brazil. School student. Unmarried, no children. A very good singer. Wanted to become an opera singer before she heard about this mission. Parents have given permission for her to go. Excellent health.

Roberto Fratelli, 31, from Naples, Italy. Policeman. Divorced with three children. Won a special award from the Naples police for bravery last year. Very good health.

Lourdes Lagrana, 43, from Malaga, Spain. Agricultural scientist. Divorced with one adult child. Has worked in difficult conditions all over the world. History of health problems but now he says that these are finished.

Adapted from Cutting Edge Pre-Intermediate (2001)

